CENTRALNA RADA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

ZBIÓR DOKUMENTÓW NIEZBĘDNYCH W PRACY SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

62

Warszawa 1961
WYDAWNICTWO ZWIĄZKOWE

23462 KPiP

1 1 2 3 4 6 2

1123462

CENTRALNA RADA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

ZBIÓR DOKUMENTÓW NIEZBĘDNYCH W PRACY SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

Warszawa 1961
WYDAWNICTWO ZWIĄZKOWE

BIBLIOTEKA
K.P.P.

WYDAWNICTWO ZWIĄZKOWE — WARSZAWA 1961 r.

Nakład 30.200 egz. Ark. wyd. 7,5, ark. druk 8. Papier druk. sat. V kl. 65 g 84 cm rotacyjny. Oddano do składu 23.XII.1960 r.
Druk ukończono w marcu 1961 r.
Zam. 2277/60. S-85 Cena zł 5.—

Drukarnia im. Rewolucji Październikowej, Warszawa

WSTĘP

Oddając w ręce czytelników niniejszy zbiór przepisów prawnych dotyczących zasad działalności samorządu robotniczego w Polsce, żywimy nadzieję, że ułatwi on wielotysięcznej rzeszy działaczy robotniczych zrozumienie zasad określających główne kierunki działania samorządu i przyczyni się do pełniejszego włączenia załóg fabrycznych do udziału w zarządzaniu przedsiębiorstwami oraz do wykorzystania uprawnień samorządu.

We wstępie pragniemy zwrócić uwagę na najbardziej istotne problemy występujące w pracy organów samorządu.

Samorząd robotniczy stał się już trwałym elementem naszego życia gospodarczego i społecznego. Obejmuje on zasięgiem swojego działania coraz większą ilość państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, budowlanych i rolnych, koncentrując się na węzłowych sprawach planu przedsiębiorstw, sprawach produkcji, ekonomiki, współzawodnictwa pracy i racjonalizacji, sprawach socjalno-bytowych, oświaty i szkolenia zawodowego załóg.

Powołanie oddziałowych rad robotniczych w oddziałach i wydziałach przedsiębiorstw lub zakładach, których struktura organizacyjna, stan zatrudnienia i charakter produkcji tego wymagają — stanowiło dalszy krok w rozwoju demokracji robotniczej.

I. STYL I METODY PRACY ORGANÓW SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

Od stopnia włączenia całej załogi fabrycznej, budowlanej i PGR do udziału w zarządzaniu przedsiębior-

stwem w dużej mierze zależy skuteczność działania organów samorządu robotniczego. Udział zaś załóg we współzarządzaniu zależy od stylu i metod pracy tych organów.

W tym zakresie na czoło wysuwa się sprawa prawidłowego współdziałania wszystkich trzech członów konferencji samorządu robotniczego i jego organów w przygotowaniu konferencji, posiedzeń prezydium, a zwłaszcza narad wytwórczych, zebrań informacyjnych, sprawozdawczych itp.

Ustawa o samorządzie robotniczym przewiduje, że ustalanie projektu porządku obrad KSR oraz przygotowanie niezbędnych materiałów w tym zakresie należy do obowiązków prezydium rady robotniczej. Tych obowiązków prezydium nie należy jednak utożsamiać z obowiązkiem przygotowywania i przedkładania materiałów i sprawozdań, jaki ciąży na dyrektorze przedsiębiorstwa.

Materiały przygotowane przez dyrekcję, które mają stanowić podstawę do podejmowania wniosków i uchwał, powinny być poddane krytycznej analizie wszystkich organów samorządu robotniczego i jego członów, uzupełnione materiałami własnymi, uwzględniającymi uwagi, postulaty i wnioski całej załogi.

Formy udziału rady robotniczej przedsiębiorstwa w przygotowaniach do sesji mogą być różne. Między innymi powołuje ona komisje problemowe w celu dokonania analizy poszczególnych odcinków działalności produkcyjnej i ekonomicznej przedsiębiorstwa lub zbadania określonych spraw. Poza tym rada robotnicza może w sposób bezpośredni zasięgnąć opinii załogi na naradach wytwórczych, zebraniach oddziałowych itp., a nawet — jeśli tego wymagają okoliczności — za pomocą ankiet.

Analiza wniosków zgłoszonych przez radę robotniczą przedsiębiorstwa (w oparciu o dane opracowane przez poszczególne komisje problemowe) i oddziałowe rady robotnicze (m. in. na podstawie wniosków z wydziałowych narad wytwórczych) stanowi, oprócz materiałów przygotowanych przez dyrekcję, podstawę do

opracowania przez prezydium rady robotniczej projektów uchwał KSR.

Materiały przygotowane przez prezydium rady robotniczej łącznie z wszystkimi innymi powinny być dostarczone członkom KSR co najmniej na 7 dni przed sesją.

Następnym, niemniej istotnym etapem działalności KSR jest realizowanie przyjętych przez sesję uchwał. Podstawowym warunkiem ich wykonania jest również współdziałanie wszystkich organów samorządu.

Do zadań rady robotniczej należy określenie udziału oddziałowych rad robotniczych i załóg poszczególnych wydziałów w realizacji uchwał przyjętych przez KSR.

Rada robotnicza przedsiębiorstwa, jej prezydium oraz oddziałowe rady robotnicze są ponadto zobowiązane do przeprowadzania systematycznej kontroli realizacji uchwał KSR. Wyniki tej kontroli powinny być punktem wyjściowym obrad każdej sesji.

Ocena prac przygotowawczych do sesji oraz procesu „przenoszenia" uchwał dowodzi, że wykonanie wszystkich prac z tym związanych wymaga dłuższego okresu czasu. W tych warunkach nadmierna częstotliwość sesji KSR musi się odbić ujemnie bądź na przygotowaniach do tych sesji, bądź na realizacji ich uchwał.

Rada robotnicza realizuje zadania organu wykonawczego KSR, a ponadto uczestniczy w sprawowaniu funkcji stanowiących i kontrolnych samorządu. Ażeby rada robotnicza mogła się w sposób należyty wywiązywać z nałożonych na nią obowiązków, jej plenarne posiedzenia powinny odbywać się przynajmniej raz w miesiącu. Konieczność taką narzuca już sam fakt, iż zgodnie z ustawą o samorządzie robotniczym rada robotnicza uchwala miesięczne plany przedsiębiorstwa.

Spadek aktywności rady robotniczej powoduje, iż funkcje tego organu przejmuje często prezydium rady, a nawet konferencja samorządu robotniczego. W konsekwencji mamy do czynienia z nieprawidłowym funkcjonowaniem organów samorządu.

Osłabienie działalności rady robotniczej przedsiębiorstwa pozbawia od-

działowe rady robotnicze czynnika koordynującego ich pracę.

Prawidłowe działanie samorządu wymaga bieżącej współpracy wszystkich organizacji wchodzących w skład KSR. Rada zakładowa bierze udział w organizowaniu załogi do wykonywania planów produkcyjnych i broni jej interesów. Organy samorządu winny korzystać z doświadczeń rady zakładowej, by w sposób umiejętny kojarzyć interes załóg z interesami przedsiębiorstwa i całej gospodarki narodowej. Komitet zakładowy PZPR — jako reprezentacja organizacji partyjnej — spełnia kierowniczą rolę polityczną w stosunku do wszystkich organizacji robotniczych. Jego współudział jest nieodzowny w rozwiązywaniu wszystkich problemów społecznych, jakie powstają na gruncie zarządzania przedsiębiorstwem.

II. SAMORZĄD ROBOTNICZY A ADMINISTRACJA

Podstawowym warunkiem prawidłowej działalności przedsiębiorstwa socjalistycznego jest, oprócz sprawnego kierownictwa, zabezpieczenie słusznego kojarzenia interesu załogi z interesem ogólnospołecznym.

W sprawach należących do właściwości samorządu robotniczego dyrektor przedsiębiorstwa jest wykonawcą uchwał samorządu.[1]) Z tego tytułu ciąży na nim obowiązek przygotowania i przedkładania materiałów i sprawozdań niezbędnych do pracy organów samorządu robotniczego[2]).

Z drugiej strony jednak dyrektor — jako reprezentant administracji państwowej — niejako „z urzędu" jest rzecznikiem interesu państwa. Z tej też racji upoważniony jest do wstrzymania wykonania uchwały KSR lub rady robotniczej, jeżeli jest ona sprzeczna z ustalonymi przez państwo przepisami prawa lub obowiązującym, w zasadzie państwowym, planem[3]).

Nie oznacza to jednak, iż działalność organów samorządu robotniczego nie jest chroniona przed niebez-

---

[1]) Ustawa o samorządzie robotniczym — art. 21 pkt 2.
[2]) Ustawa o samorządzie robotniczym — art. 21 pkt 3.
[3]) Ustawa o samorządzie robotniczym — art. 22 pkt 1.

pieczeństwem arbitralnych decyzji ze strony administracji. W przypadku wstrzymania wykonania uchwały KSR, konferencja albo rada robotnicza lub jej prezydium mogą przedstawić sprawę nadrzędnej jednostce gospodarczej, która podejmuje decyzję wspólnie z przedstawicielami zarządu głównego właściwego związku zawodowego[1]). Ustalone zostały również zasady rozstrzygania sporów między KSR a jednostką nadrzędną nad przedsiębiorstwem[2]).

Konferencja samorządu robotniczego ma prawo zgłosić wniosek o rozpatrzenie przez komisję rozjemczą sprawy naruszenia przez jednostkę nadrzędną uprawnień KSR, w szczególności zawartych w art. 7 i 8 ustawy. W skład komisji rozjemczej wchodzą na zasadzie parytetu przedstawiciele administracji i związków zawodowych.

Dyrektor przedsiębiorstwa spełnia ponadto funkcje jednoosobowego kierownika w zakresie bieżącego zarządzania. Proces pracy we współczesnym przedsiębiorstwie narzuca konieczność bezwzględnej dyscypliny, za której utrzymanie jest odpowiedzialne przede wszystkim kierownictwo administracyjne, koordynujące pracę wszystkich zespołów produkcyjnych, pomocniczych i usługowych. Dlatego też zgodnie z zasadą jednoosobowego kierownictwa polecenia służbowe mogą być wydawane tylko przez dyrektora i upoważnionych przez niego pracowników[3]).

Właściwe zrozumienie tej zasady pozwala na określenie metod i stylu pracy organów samorządu robotniczego i poszczególnych ich członków. Organy samorządu mogą podejmować decyzje wyłącznie na posiedzeniach. Praktyczną realizację uchwał obowiązujących administrację zabezpiecza w trybie poleceń służbowych dyrektor przedsiębiorstwa.

---

1) Ustawa o samorządzie robotniczym — art. 22 pkt 3.

2) Zasady te reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lutego 1960 r. — w sprawie komisji rozjemczych do rozpatrywania sporów między konferencjami samorządu robotniczego a jednostkami nadrzędnymi nad przedsiębiorstwami państwowymi (Dz. Ust. PRL, Nr 12, poz. 73).

3) Ustawa o samorządzie robotniczym — art. 21 pkt 1.

III. FUNKCJE KONTROLNE SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

Wykonywanie zadań współgospodarza przedsiębiorstwa zakłada udział wszystkich organów samorządu robotniczego oraz całej załogi w podejmowaniu decyzji w zakresie problemów produkcyjnych i gospodarczych przedsiębiorstwa. Skuteczność tych decyzji zależy jednak w pierwszym rzędzie od właściwej kontroli. Istnieje bowiem niebezpieczeństwo, że najsłuszniejsze uchwały mogą być w praktyce wypaczane lub wręcz nie wykonywane, jeżeli organy samorządu nie będą przeprowadzały systematycznej kontroli. Wyniki rzetelnie przeprowadzonej kontroli stanowią realną podstawę do obiektywnej oceny sprawności działania administracji oraz całego zakładu pracy.

KSR — jako naczelny organ samorządu robotniczego — sprawuje funkcje nadzoru i kontroli nad działalnością gospodarczą przedsiębiorstwa przede wszystkim przez rozpatrywanie bilansów rocznych (wraz z rachunkiem wyników) oraz okresowych (rocznych, półrocznych i kwartalnych) sprawozdań składanych przez dyrekcję[1]). Konferencja samorządu robotniczego winna — zgodnie z swymi ustawowymi uprawnieniami — ustalać zasadnicze kierunki i formy kontroli nad działalnością przedsiębiorstwa i jego oddziałów oraz opracowywać w tym zakresie wytyczne dla rady robotniczej przedsiębiorstwa i oddziałowych rad robotniczych[2]).

Rada robotnicza przedsiębiorstwa, jej prezydium oraz oddziałowe rady robotnicze spełniają w okresach między sesjami KSR funkcje **bieżącej kontroli.** Dotyczy to w szczególności realizacji uchwał KSR. Praktyka dowodzi jednak, że realizacja decyzji organów samorządu zależy przede wszystkim od stopnia zaangażowania się całej załogi w sprawowaniu funkcji kontrolnych. Zadanie organizowania udziału załogi w sprawowaniu kontroli nad działalnością przedsiębiorstwa

---

1) Ustawa o samorządzie robotniczym — art. 7 pkt a i b.
2) Ustawa o samorządzie robotniczym — art. 7 pkt c.

należy do podstawowych obowiązków organów samorządu i jest wyrazem współodpowiedzialności za zarządzanie zakładem.

Punktem wyjścia procesu włączania załogi do zarządzania przedsiębiorstwem jest rzetelne opracowywanie przez organy samorządu i przedstawianie załodze sprawozdań z działalności organów samorządu robotniczego, realizacji uchwał KSR i wniosków robotniczych. Na podstawie bowiem tych sprawozdań załoga dokonuje oceny działalności przedsiębiorstwa i jego administracji.

Jednym z podstawowych elementów kontroli, jaką sprawują organy samorządu, jest okresowa ocena działalności przedsiębiorstwa na podstawie sprawozdań składanych przez dyrekcję. Ocena ta stanowi podstawę do podejmowania przez organy samorządu uchwał i wniosków zarówno w stosunku do administracji, jak i załogi. Stanowisko organów samorządu będzie obiektywne, jeżeli przy dokonywaniu oceny zostaną uwzględnione nie tylko argumenty dyrekcji, lecz także uwagi, wnioski i postulaty całej załogi. Ocena dokonana przez KSR może być zawarta w projekcie uchwał przygotowywanych z udziałem oddziałowych rad robotniczych bądź w koreferacie rady robotniczej przedsiębiorstwa.

Składane przez dyrekcję sprawozdania powinny być tak opracowywane, aby w jak największym stopniu ułatwiały dokonywanie kontroli. Powinny one zatem zawierać nie tylko dane obrazujące wielkość, proces kształtowania się kosztów własnych, działalność handlową przedsiębiorstwa i wskaźniki jego efektywności ekonomicznej, lecz również dane dotyczące strat, jakie powstały w wyniku złej pracy przedsiębiorstwa. Rzetelna analiza przyczyn powstawania braków, przestojów, przekroczeń w zakresie funduszu płac, zapasów ponadnormatywnych itd. stanowi podstawowy warunek obiektywnej oceny działalności przedsiębiorstwa i jego administracji.

Zakres funkcji kontrolnych samorządu robotniczego jest niezwykle szeroki. Dlatego też w realizowaniu tych funkcji powinien uczestniczyć jak największy zespół

ludzi. W tym celu rada robotnicza powołuje komisje problemowe — w zależności od konkretnych potrzeb. W pracach komisji i zespołów biorą udział z reguły nie tylko członkowie rady robotniczej, lecz również członkowie rady zakładowej, komitetu zakładowego PZPR oraz inni pracownicy (inżynierowie, technicy, ekonomiści, robotnicy).

Na szczególną uwagę zasługują jednak te formy kontroli, które umożliwiają udział w niej całej załodze, a przede wszystkim robotnikom. Sprawowanie kontroli nad wieloma odcinkami działalności produkcyjnej i ekonomicznej przedsiębiorstwa wymaga niewątpliwie odpowiedniego przygotowania fachowego. W tych przypadkach w skład komisji czy zespołu powinni wchodzić fachowcy, co jednak nie może służyć jako argument przeciwko udziałowi robotników w sprawowaniu funkcji kontrolnych.

W wielu dziedzinach działalności ekonomicznej przedsiębiorstwa dostatecznym warunkiem skutecznej kontroli robotniczej jest zabezpieczenie **jawności życia wewnątrzzakładowego.** Dotyczy to w szczególności kontroli list płac, nagród i premii.

Zakres funkcji kontrolnych samorządu robotniczego obejmuje ponadto całokształt stosunków gospodarczych z sektorem nie uspołecznionym. Ustawa o samorządzie robotniczym przewiduje, że tymi sprawami powinno się zająć przede wszystkim prezydium rady robotniczej[1]). Ustawa z dnia 28.XII.1957 r. zobowiązuje kierownictwo przedsiębiorstw do przedstawienia organom samorządu robotniczego wszystkich zamówień i zleceń udzielonych jednostkom gospodarki nie uspołecznionej i osobom prywatnym[2]).

Na gruncie tych stosunków rodzą się pewne ujemne zjawiska. Grupy społeczne związane z sektorem nie uspołecznionym kierują się niekiedy w swojej działalności gospodarczej własnym partykularnym interesem

---

[1]) Ustawa o samorządzie robotniczym — art. 18, pkt 3 i 4.

[2]) Ustawa o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych z dnia 28.XII.1957 r. oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13.I.1958 r.

i wywierają ujemny wpływ na postawę niektórych pracowników.

Nadużycia powodują nie tylko poważne straty gospodarcze, lecz również demoralizują środowisko fabryczne. Powstaje bowiem tendencja osiągania korzyści materialnych nie uczciwą i rzetelną pracą, lecz w drodze nadużyć, co z kolei powoduje spadek zainteresowania sprawą doskonalenia działalności gospodarczej przedsiębiorstwa oraz zaniedbywanie dyscypliny społecznej i obowiązków służbowych.

Udział całej załogi w realizacji funkcji kontrolnych na tym odcinku jest nieodzowny. Konsekwentna realizacja funkcji kontrolnych samorządu wywiera bardzo poważny wpływ na uporządkowanie gospodarki przedsiębiorstwa, ujawnia ona bowiem z całą jaskrawością straty, jakie ponosi gospodarka narodowa na skutek zaniedbań w zakresie organizacji pracy, gospodarki materiałowej, obiegu dokumentacji itd.

IV. RADY ODDZIAŁOWE JAKO PODSTAWOWY ELEMENT UTRZYMYWANIA WIĘZI ORGANÓW SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO Z ZAŁOGĄ

Oddziałowe rady robotnicze spełniają dwie zasadnicze funkcje w mechanizmie samorządu robotniczego. Pierwsza z nich polega na tym, że rady oddziałowe stanowią ogniwo łączące radę robotniczą i KSR — z załogą przedsiębiorstwa. Przekazują bowiem załodze oddziału uchwały wyższych ogniw samorządu robotniczego, działają na rzecz ich zrealizowania. Druga funkcja polega na włączeniu załogi oddziału do współzarządzania. W tym celu rady oddziałowe dbają o to, aby umożliwić wpływ na podejmowanie takich uchwał, które uwzględnią słuszne postulaty pracownicze.

Przed powołaniem oddziałowych rad robotniczych wszystkie podejmowane przez wyższe ogniwa samorządu uchwały były realizowane przez kierownictwo przedsiębiorstw, zresztą zgodnie z przepisami ustawy i zarządzeniami o jednoosobowym kierownictwie działalnością przedsiębiorstw.

Ta zasadniczo słuszna droga wykonywania uchwał ogniw samorządu robotniczego przez administrację za-

kładu powodowała, że załoga wydziału dowiadywała się najczęściej o podjętej uchwale poprzez kierownika wydziału. Nie musiał on w takim przypadku zapoznawać załogi z całością uchwały, a szczególnie z takimi elementami jak np. krytyka jego działalności lub działalności całej administracji na posiedzeniu rady robotniczej lub konferencji samorządu robotniczego.

Poza tym realizowanie uchwał wyższych ogniw samorządu robotniczego przez kierownika wydziału z reguły traktowane było jako inicjatywa administracji.

Oddziałowa rada robotnicza może przyczynić się radykalnie do zmiany sytuacji poprzez zapoznawanie załogi z całością obrad i wniosków przyjętych przez wyższe ogniwa samorządu łącznie z wnioskami skierowanymi pod adresem kierownictwa wydziału. Fakt ten ma duże znaczenie dla utrzymania autorytetu samorządu wśród załogi.

Druga funkcja rady oddziałowej w mechanizmie funkcjonowania organów samorządu robotniczego, jak już powiedzieliśmy, polega na stwarzaniu forum dyskusji i podejmowania uchwał przez samych robotników.

Jak wynika z dotychczasowych danych, w radach oddziałowych zdecydowaną większość stanowią robotnicy (ok. 68%). Jest to gwarancja, że przedmiotem obrad oddziałowych rad robotniczych będą zagadnienia produkcyjne, organizacji pracy, zaopatrzenia, bhp itd. W skali wydziału są one bardziej dostępne i zrozumiałe dla robotnika niż w skali przedsiębiorstwa. Robotnicy biorący udział w pracy rady oddziałowej mogą bez trudności analizować stan i przyczyny wadliwej organizacji pracy, zaopatrzenia i kooperacji, koszty jednostkowe produkcji w swoim wydziale, a przez to i działalność całego przedsiębiorstwa.

Rada robotnicza ma możliwości stałego kontaktu z załogą i szybkiego reagowania na wszelkie niedociągnięcia w pracy wydziału, a uchwały jej są wiążące dla kierownika wydziału, podobnie jak uchwały wyższych organów samorządu — dla dyrekcji przedsiębiorstwa. Mówi o tym art. 1 pkt 1 i 2 ustawy o samorządzie robotniczym. Prawo to wynika z rozciągnięcia

przez ustawę uprawnień kontrolnych i nadzorczych na wszystkie organy samorządu robotniczego, a więc i na oddziałowe rady robotnicze.

Podstawową formą pracy rady oddziałowej powinny być wydziałowe narady wytwórcze, pozwalające jej utrzymywać stałą więź z załogą wydziału.

Należycie prowadzone narady wytwórcze dają radzie oddziałowej odpowiedni materiał do pracy, jak również pomagają jej zapewnić realizację tych uchwał, których wykonanie zależy od załogi (np. współzawodnictwo, dyscyplina pracy, racjonalizatorstwo).

Wydziałowe narady wytwórcze powinny być organizowane wspólnie z kierownictwem wydziału i pozostałymi organizacjami robotniczymi. Wszystkie wnioski zgłaszane na wydziałowych naradach wytwórczych powinny być rejestrowane w specjalnych zeszytach, a na najbliższej naradzie powinna być udzielona odpowiedź o sposobie ich załatwienia (lub przyczynach niezałatwienia).

Wydziałowe narady wytwórcze powinny się odbywać raz na miesiąc.

Powinno stać się zasadą, aby przed każdą KSR była organizowana narada wytwórcza, a rada oddziałowa przenosiła jej wnioski na posiedzenia KSR.

Na zakończenie należy jeszcze zwrócić uwagę, że istotnym warunkiem utrzymywania więzi z załogą jest składanie przez radę oddziałową sprawozdań ze swej działalności. Zgodnie z ustawą wszystkie organy samorządu robotniczego, w tym również rady oddziałowe, muszą nie rzadziej niż raz na pół roku składać takie sprawozdanie przed załogą wydziału. Obowiązek ten powinien być bezwzględnie przestrzegany.

V. PROBLEMATYKA PRACY RAD ODDZIAŁOWYCH

Należy przyjąć, że zakres tematyki pracy rady oddziałowej jest w zasadzie taki sam jak wyższych organów samorządu robotniczego, lecz tylko w odniesieniu do konkretnego wydziału (oddziału). Ustawa o samo-

rządzie robotniczym w art. 19 wymienia główne problemy, jakimi powinna zajmować się oddziałowa rada robotnicza. Oczywiście ustawa nie może wyliczyć szczegółowo wszystkich zadań rad oddziałowych. W szczególności ustawa nie wymienia takich obowiązków, jak np. kontrola społeczna administracji wydziału.

Zgodnie z ustawą, sposób i formy kontroli administracji przez rady oddziałowe powinny określić konferencje samorządu robotniczego w regulaminach pracy rad oddziałowych[1]).

Kontrola ta powinna w szczególności dotyczyć:
— sprawozdań z wykonania planu,
— bilansów (wydziału na rozrachunku),
— funduszu płac, listy płac, nagród i premii itp.

Następną grupę zagadnień, którymi powinna zajmować się oddziałowa rada robotnicza stanowią sprawy organizacji pracy w wydziale, przygotowania stanowisk roboczych, zaopatrzenia i kooperacji między wydziałami.

Sprawy te są najczęściej poruszane przez robotników na naradach wytwórczych i oddziałowa rada robotnicza powinna zwracać na nie szczególną uwagę, ponieważ wywierają one znaczny wpływ na wzrost wydajności pracy i zwiększenie produkcji.

* *
*

W zbiorze tym czytelnik znajdzie szereg ważnych dokumentów i wytycznych dotyczących codziennej pracy samorządu i organizacji związkowych. Określają one udział samorządu robotniczego i związków zawodowych w ustalaniu planów gospodarczych rocznych i wieloletnich oraz podstawowych proporcji podziału dochodu narodowego.

Szczegółowe zadania samorządu robotniczego i związków zawodowych w dziedzinie planowania produkcji określa instrukcja Komisji Planowania Gospodarczego i Centralnej Rady Związków Zawodowych.

Zasady tworzenia funduszu ustala ustawa o funduszu zakładowym, a podstawowe zasady jego podziału

---

[1]) Ustawa o samorządzie robotniczym art. 7 pkt 1 lit. c.

określa uchwała VIII Plenum CRZZ. O podziale funduszu zakładowego decyduje samorząd robotniczy. Uchwała omawia dotychczasowe jego doświadczenia w tej dziedzinie, zarówno pozytywne jak i negatywne.

Dwa postanowienia tej uchwały są szczególnie ważne dla samorządu robotniczego i organizacji związkowych. Pierwsze mówi o tym, że wielkość indywidualnych nagród i premii z funduszu zakładowego powinna być uzależniona jedynie od rzeczywistego wkładu pracy każdego pracownika w wykonanie planów produkcyjnych przedsiębiorstwa, drugie — że zarówno przy ustalaniu zasad podziału funduszu zakładowego, jak i ustalaniu nagród dla poszczególnych pracowników obowiązuje bezwzględnie **zasada jawności.**

Do najważniejszych zadań organów samorządu robotniczego i organizacji związkowych należy rozwijanie inicjatywy produkcyjnej i społecznej załóg. O realizacji tych zadań mówią zamieszczone w niniejszym zbiorze uchwały: uchwała Rady Ministrów i CRZZ w sprawie przyznawania sztandarów przechodnich załogom przedsiębiorstw, które uzyskały najlepsze wyniki we współzawodnictwie pracy, uchwała Prezydium CRZZ i Sekretariatu KC ZMS w sprawie współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej oraz uchwała Komitetu Wykonawczego CRZZ i rozszerzonego Zarządu NOT w sprawie zasad i kierunków współdziałania między związkami zawodowymi a stowarzyszeniami naukowo-technicznymi zrzeszonymi w NOT.

Ważny problem podnoszenia kwalifikacji załóg, uzyskiwania tytułu wykwalifikowanego robotnika, mistrza itd. reguluje uchwała Rady Ministrów i wytyczne Ministerstwa Oświaty. Dokładna znajomość tych przepisów pomoże samorządom robotniczym i organizacjom związkowym w rozwijaniu ich pracy w tej bardzo ważnej dziedzinie.

Wszystkie te dokumenty i wytyczne obejmujące najważniejsze dziedziny pracy samorządu i organizacji związkowych ujęte w jednym zbiorze pomogą im niewątpliwie w codziennej pracy, w wykonywaniu funkcji organizacyjno-gospodarczych i społeczno-wychowawczych.

BIBLIOTEKA

USTAWA

z dnia 20 grudnia 1958 r.

o samorządzie robotniczym

(Dz. U. Nr 77, poz. 397)

W celu zapewnienia załogom uspołecznionych przedsiębiorstw współudziału w zarządzaniu zakładami pracy, wpływu na polepszanie wyników ekonomicznych przedsiębiorstw i usprawnianie organizacji pracy oraz w celu zwiększenia odpowiedzialności załóg za gospodarkę zakładów stanowi się, co następuje:

Rozdział I

ROLA I ZADANIA SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

Art. 1. 1. Załogom w państwowych przedsiębiorstwach przemysłowych, budowlanych i rolnych przysługuje prawo kontroli i nadzoru nad całokształtem działalności przedsiębiorstwa oraz prawo stanowienia w zasadniczych sprawach dotyczących działalności i rozwoju przedsiębiorstwa, określonych niniejszą ustawą.

2. Załogi realizują przysługujące im zgodnie z ust. 1 prawo współudziału w zarządzaniu przedsiębiorstwami poprzez organy samorządu robotniczego działające na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Art. 2. Rada Ministrów może w uzgodnieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych rozciągnąć w drodze rozporządzenia przepisy niniejszej ustawy w całości lub w części na inne przedsiębiorstwa, nie wymienione w art. 1 ust. 1.

Art. 3. Zadaniem samorządu robotniczego jest:

1) zapewnienie sprawnego funkcjonowania oraz roz-

woju przedsiębiorstwa w interesie ogólnospołecznym i w interesie własnym załogi;

2) rozwijanie wśród załogi działalności zmierzającej do podniesienia gospodarności, umocnienia dyscypliny pracy, wzmożenia aktywności wytwórczej, podniesienia bezpieczeństwa i kultury pracy, zwiększenia odpowiedzialności pracowników za wyniki gospodarcze przedsiębiorstwa.

Art. 4. 1. Organami samorządu robotniczego są: konferencja samorządu robotniczego, rada robotnicza przedsiębiorstwa, jej prezydium i oddziałowe (wydziałowe) rady robotnicze.

2. Organy samorządu robotniczego są odpowiedzialne przed załogą i składają co najmniej dwa razy w roku sprawozdanie ze swej działalności na oddziałowych lub ogólnozakładowych zebraniach załogi.

Rozdział II

KONFERENCJA SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

Art. 5. 1. Konferencja samorządu robotniczego jest naczelnym organem samorządu; może ona decydować o wszystkich sprawach objętych właściwością samorządu robotniczego.

2. Konferencja koordynuje działalność organów samorządu w sprawach należących do ich właściwości.

Art. 6. 1. W skład konferencji samorządu robotniczego wchodzą: członkowie rady robotniczej przedsiębiorstwa, rady zakładowej i zakładowego komitetu (egzekutywy) Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

2. Konferencja samorządu robotniczego może powołać do swego składu — na wniosek jednej z organizacji wchodzących w skład konferencji — przedstawicieli organizacji młodzieżowej i stowarzyszeń techniczno-naukowych.

3. W obradach konferencji samorządu robotniczego uczestniczy z urzędu dyrektor przedsiębiorstwa.

Art. 7. Do konferencji samorządu robotniczego należy:

1) w zakresie sprawowania nadzoru i kontroli nad działalnością gospodarczą przedsiębiorstwa:
   a) rozpatrywanie bilansów rocznych przedsiębiorstwa wraz z rachunkiem wyników;
   b) rozpatrywanie składanych przez dyrekcję kwartalnych, półrocznych i rocznych sprawozdań z działalności przedsiębiorstwa;
   c) ustalanie zasadniczych kierunków i form kontroli nad działalnością przedsiębiorstwa, jego poszczególnych oddziałów i wydziałów oraz ustalanie wytycznych w tym zakresie dla rady robotniczej przedsiębiorstwa i oddziałowych rad robotniczych;
2) w zakresie ustalania zasadniczych kierunków rozwoju przedsiębiorstwa:
   a) opiniowanie projektów wskaźników rocznych planów i projektów wieloletnich planów przedsiębiorstwa;
   b) uchwalanie rocznych i wieloletnich planów przedsiębiorstwa na podstawie wytycznych i wskaźników ustalonych w oparciu o narodowe plany gospodarcze;
   c) podejmowanie decyzji w sprawie większych inwestycji z funduszów zdecentralizowanych;
3) w zakresie usprawniania działalności gospodarczej przedsiębiorstwa:
   a) ustalanie zasadniczych kierunków ulepszania procesów technologicznych, usprawniania organizacji i podnoszenia wydajności pracy, polityki zatrudnienia, polepszania jakości produkcji, oszczędności materiałów, narzędzi pracy i paliwa, poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy;
   b) zatwierdzanie struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa;
   c) ustalanie form i kierunków rozwoju współzawodnictwa pracy, wynalazczości pracowniczej i racjonalizacji oraz szkolenia załogi;
   d) umacnianie społecznej dyscypliny oraz krzewienie socjalistycznego stosunku do pracy i własności społecznej.

2*

Art. 8. Do wyłącznych uprawnień konferencji samorządu robotniczego należy:

1) uchwalanie zakładowych regulaminów pracy w ramach wytycznych ustalonych przez Radę Ministrów i Centralną Radę Związków Zawodowych;
2) podejmowanie uchwały w sprawie podziału funduszu zakładowego lub przekazania tej sprawy do decyzji załogi;
3) ustalanie regulaminu w sprawie przyznawania premii ze środków funduszu zakładowego;
4) decydowanie w sprawach zakładowego budownictwa mieszkaniowego oraz urządzeń socjalnych i kulturalnych w granicach funduszów przeznaczonych na te cele;
5) zatwierdzanie wyboru przewodniczącego i sekretarza rady robotniczej przedsiębiorstwa, a w przypadku powołania prezydium rady robotniczej — zatwierdzanie prezydium.

Art. 9. 1. Obrady konferencji samorządu robotniczego powinny odbywać się co najmniej raz na kwartał.

2. Uchwały konferencji samorządu robotniczego zapadają większością głosów przy udziale co najmniej połowy członków konferencji.

Rozdział III

RADA ROBOTNICZA PRZEDSIĘBIORSTWA I ODDZIAŁOWE RADY ROBOTNICZE

Art. 10. 1. W przedsiębiorstwach objętych niniejszą ustawą mogą działać rady robotnicze przedsiębiorstwa.

2. W podstawowych oddziałach (wydziałach) dużych przedsiębiorstw i w połączonych mniejszych oddziałach (wydziałach) tych przedsiębiorstw mogą działać również oddziałowe (wydziałowe) rady robotnicze.

Art. 11. 1. Do rady robotniczej może być wybrany tylko pracownik przedsiębiorstwa.

2. Rady robotnicze powinny składać się co najmniej w 2/3 z robotników.

3. Zarząd główny właściwego związku zawodowego, na wniosek konferencji samorządu robotniczego, może wyrazić zgodę na odstąpienie od zasady określonej w ust. 2 w odniesieniu do przedsiębiorstwa o znacznym udziale inteligencji technicznej w składzie załogi, wynikającym z profilu produkcji. Jednakże liczba robotników w składzie rady robotniczej nie może być mniejsza niż połowa składu rady.

Art. 12. 1. Rady robotnicze są wybierane przez załogi w drodze tajnego głosowania. Wybory przeprowadzają właściwe związki zawodowe.

2. W przedsiębiorstwach określonych w art. 10 ust. 2 załogi oddziałów wybierają oddziałowe rady robotnicze.

3. W przedsiębiorstwach określonych w art. 10 ust. 2 radę robotniczą przedsiębiorstwa tworzą członkowie oddziałowych rad robotniczych. W uzasadnionych przypadkach określonych przez Centralną Radę Związków Zawodowych, radę robotniczą przedsiębiorstwa tworzyć mogą przedstawiciele oddziałowych rad robotniczych.

4. Oprócz osób wybranych stosownie do ust. 1, 2 i 3 wchodzą:

a) w skład rady robotniczej przedsiębiorstwa — przewodniczący lub inny przedstawiciel rady zakładowej oraz sekretarz lub inny przedstawiciel zakładowego komitetu (egzekutywy) Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej;

b) w skład oddziałowej rady robotniczej — przewodniczący lub inny przedstawiciel rady oddziałowej oraz sekretarz lub inny przedstawiciel oddziałowej egzekutywy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

5. W obradach rady robotniczej przedsiębiorstwa uczestniczy z urzędu dyrektor przedsiębiorstwa.

6. W obradach oddziałowych rad robotniczych uczestniczą z urzędu kierownicy odpowiednich oddziałów.

Art. 13. 1. Rada robotnicza przedsiębiorstwa wybiera ze swojego grona przewodniczacego i sekretarza.

2. Rada robotnicza przedsiębiorstwa może w miarę potrzeby powziąć uchwałę o powołaniu prezydium.

3. W przedsiębiorstwach wymienionych w art. 10 ust. 2 prezydium rady robotniczej tworzą: przewodniczący i sekretarz rady robotniczej, przewodniczący oddziałowych rad robotniczych podstawowych oddziałów, przewodniczący lub inny przedstawiciel rady zakładowej oraz sekretarz lub inny przedstawiciel zakładowego komitetu (egzekutywy) Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

4. W pozostałych przedsiębiorstwach w skład prezydium rady robotniczej wchodzą: przewodniczący i sekretarz rady robotniczej, wybrani członkowie, przewodniczący lub inny przedstawiciel rady zakładowej i sekretarz lub inny przedstawiciel zakładowego komitetu (egzekutywy) Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

5. W obradach prezydium rady robotniczej uczestniczy z urzędu dyrektor przedsiębiorstwa.

Art. 14. Oddziałowa rada robotnicza wybiera ze swego grona przewodniczącego.

Art. 15. Uchwały rady robotniczej zapadają większością głosów przy udziale co najmniej połowy członków rady robotniczej, uchwały zaś prezydium — przy udziale co najmniej 2/3 członków prezydium.

Art. 16. Rada robotnicza przedsiębiorstwa może podejmować uchwały we wszystkich sprawach należących do samorządu robotniczego, o ile nie zostały one rozpatrzone przez konferencję, z wyjątkiem spraw określonych w art. 8.

Art. 17. Do zakresu działania rady robotniczej przedsiębiorstwa i jej prezydium w szczególności należy:

1) organizowanie wykonania uchwał konferencji samorządu robotniczego w zakresie należącym do rady robotniczej oraz nadzór nad wykonaniem uchwał konferencji przez dyrekcję przedsiębiorstwa;
2) rozwijanie wśród załogi działalności zmierzającej do zapewnienia wykonania planów produkcyjnych, podniesienia wydajności pracy, umacniania dyscypliny pracy, poprawy jakości produkcji, obniżki kosztów własnych, wykorzystanie rezerw produk-

cyjnych przedsiębiorstwa oraz polepszanie stanu bezpieczeństwa i higieny pracy;

3) organizowanie wraz z radami zakładowymi przy współudziale dyrekcji narad wytwórczych;
4) sprawowanie kontroli nad działalnością gospodarczą i finansową przedsiębiorstwa;
5) uchwalanie kwartalnych i miesięcznych planów zgodnie z obowiązującym rocznym planem przedsiębiorstwa i wnioskami konferencji samorządu robotniczego;
6) inicjowanie uruchamiania produkcji ubocznej i zatwierdzanie jej planów;
7) decydowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami o zbywaniu zbędnych maszyn i urządzeń;
8) uchwalanie w uzgodnieniu z radą zakładową w ramach układu zbiorowego pracy i obowiązujących przepisów — wytycznych dotyczących stosowania układu zbiorowego, norm pracy, taryfikatorów płacowych i systemu płac.

Art. 18. Do zakresu działania prezydium rady robotniczej należy:

1) opiniowanie w sprawach mianowania i odwołania dyrektora;
2) ustalanie projektu porządku obrad konferencji samorządu robotniczego i rady robotniczej przedsiębiorstwa oraz przygotowanie niezbędnych materiałów w tym zakresie;
3) kontrola umów o dostawach, robotach i usługach zawieranych z rzemieślnikami, chałupnikami, prywatnymi przedsiębiorstwami, rzemieślniczymi spółdzielniami zaopatrzenia i zbytu, spółdzielniami pracy oraz innymi osobami fizycznymi i prawnymi nie będącymi jednostkami państwowymi;
4) kontrola sprzedaży i zakupów dokonywanych na rynku prywatnym;
5) kontrola umów o prace zlecone;
6) kontrola funduszu płac, list płac oraz wypłacanych w przedsiębiorstwach nagród i premii.

Art. 19. Do zakresu działania oddziałowej rady robotniczej należy:

1) organizowanie wykonania w oddziale uchwał konferencji samorządu robotniczego, rady robotniczej przedsiębiorstwa i jej prezydium,
2) rozwijanie wśród załogi oddziału działalności zmierzającej do usprawnienia pracy oddziału, osiągnięcia najlepszych wyników produkcyjnych i ekonomicznych oraz umocnienia dyscypliny pracy;
3) rozpatrywanie planów produkcyjnych oddziału i podejmowanie środków zabezpieczających ich wykonanie;
4) przedstawianie wniosków wyższym organom samorządu robotniczego dotyczących działalności oddziału i przedsiębiorstwa;
5) organizowanie wraz z radami oddziałowymi przy współudziale kierownictwa oddziału narad wytwórczych, omawianie z załogą uchwał konferencji samorządu robotniczego, sposobów i terminu ich wykonania oraz omawianie innych spraw wiążących się z pracą oddziału i działalnością oddziałowej rady robotniczej oraz z rozwojem współzawodnictwa pracy.

Art. 20. Rada robotnicza może być rozwiązana na żądanie większości załogi lub gdy jej działalność jest wyraźnie sprzeczna z interesami przedsiębiorstwa i gospodarki narodowej.

Rozdział IV

SAMORZĄD ROBOTNICZY A KIEROWNICTWO ZAKŁADU PRACY

Art. 21. 1. Zgodnie z zasadą jednoosobowego kierownictwa polecenia służbowe w przedsiębiorstwie mogą być wydawane tylko przez dyrektora i upoważnionych przez niego pracowników.

2. W sprawach należących do właściwości samorządu robotniczego dyrektor przedsiębiorstwa jest wykonawcą uchwał samorządu.

3. Dyrektor przedsiębiorstwa ma obowiązek przygotowania i przedkładania materiałów i sprawozdań niezbędnych do pracy organów samorządu robotniczego.

Art. 22. 1. Dyrektor przedsiębiorstwa obowiązany jest wstrzymać wykonanie uchwały konferencji samorządu robotniczego lub rady robotniczej, jeżeli jest ona sprzeczna z przepisami prawa lub obowiązującym planem, zawiadamiając o tym radę robotniczą.

2. W przypadku wstrzymania wykonania uchwały rady robotniczej przez dyrektora, rada robotnicza ma prawo odwołać się do konferencji samorządu robotniczego.

3. W przypadku wstrzymania wykonania uchwały konferencji samorządu robotniczego konferencja albo rada robotnicza lub jej prezydium mogą przedstawić sprawę nadrzędnej jednostce gospodarczej, która podejmie decyzję wspólnie z upełnomocnionymi przedstawicielami zarządu głównego właściwego związku zawodowego, w terminie uzgodnionym z tymże związkiem.

Art. 23. 1. W przypadku sporu między konferencją samorządu robotniczego a jednostką nadrzędną nad przedsiębiorstwem, sprawę rozpatruje komisja rozjemcza działająca przy właściwym ministrze lub przy prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa).

2. Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych określi w drodze rozporządzenia uprawnienia, skład i tryb postępowania komisji rozjemczej.

Rozdział V

SAMORZĄD ROBOTNICZY A INSTANCJE ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Art. 24. Centralna Rada Związków Zawodowych i właściwe związki zawodowe czuwają nad prawidłowym funkcjonowaniem samorządu robotniczego oraz koordynują jego działalność w skali całego kraju i poszczególnych gałęzi gospodarki narodowej.

Art. 25. 1. Sposób przeprowadzania wyborów rad robotniczych, skład ilościowy rad i ich prezydiów, kadencje rad robotniczych oraz tryb odwołania członków rady określa Centralna Rada Związków Zawodowych.

2. Szczegółowe warunki rozwiązania rady robotniczej w przypadkach wymienionych w art. 20 oraz tryb zgłaszania i rozpatrywania wniosków w tej sprawie określi Centralna Rada Związków Zawodowych.

3. Regulamin konferencji samorządu robotniczego i rady robotniczej przedsiębiorstwa uchwala konferencja samorządu robotniczego zgodnie z niniejszą ustawą i w ramach wytycznych ustalonych przez Centralną Radę Związków Zawodowych.

Art. 26. Centralna Rada Związków Zawodowych określa skład i tryb powoływania konferencji samorządu robotniczego i jej organów w zakładach pracy, w których nie wybrano rady robotniczej albo w których nie ma warunków dla powołanią rady robotniczej.

Rozdział VI

PRZEPISY KOŃCOWE

Art. 27. 1. Pełnienie funkcji w organach samorządu robotniczego ma charakter społeczny. Pełnienie tych funkcji nie zwalnia pracownika od wykonywania obowiązków wynikających ze stosunku pracy w przedsiębiorstwie.

2. Pracownik ma prawo do zwrotu utraconego zarobku w przedsiębiorstwie, jeżeli strata powstała wskutek pełnienia funkcji w organach samorządu robotniczego.

Art. 28. Stosunek pracy z członkiem rady robotniczej nie może być przez zakład pracy wypowiedziany ani rozwiązany bez zgody rady robotniczej, chyba że zachodzi przypadek dający zakładowi pracy prawo rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia — zgodnie z dekretem z dnia 18 stycznia 1956 r. o ograniczeniu dopuszczalności rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia oraz o zabezpieczeniu ciągłości pracy (Dz. U. Nr 2, poz. 11). W razie rozwiązania z członkiem rady robotniczej umowy o pracę bez wypowiedzenia, dyrektor przedsiębiorstwa zawiadamia o tym prezydium rady robotniczej przedsiębiorstwa lub przewodniczącego rady.

Art. 29. Przepisy ustawy dotyczące oddziałów przedsiębiorstwa i działających w nich oddziałowych rad robotniczych stosuje się odpowiednio do innych równorzędnych komórek organizacyjnych przedsiębiorstwa i utworzonych w tych komórkach rad robotniczych.

Art. 30. Organy samorządu robotniczego działające w dniu wejścia w życie ustawy w przedsiębiorstwach nie objętych przepisem art. 1 ust. 1 działają nadal na dotychczasowych zasadach do czasu wydania przepisów wykonawczych do niniejszej ustawy.

Art. 31. Traci moc ustawa z dnia 19 listopada 1956 r. o radach robotniczych (Dz. U. Nr 53, poz. 238).

Art. 32. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1959 r.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 27 czerwca 1959 r.

w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym na przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej

(Dz. U. Nr 39, poz. 244)

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym (Dz. U. Nr 77, poz. 397) w uzgodnieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozciąga się przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym (Dz. U. Nr 77, poz. 397) na przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej.

§ 2. Wykonanie rozporządzenia porucza się Ministrowi Komunikacji.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 30 czerwca 1960 r.

w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy o samorządzie robotniczym na niektóre przedsiębiorstwa portów morskich, komunalne przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji oraz komunikacyjne, a także na przedsiębiorstwa mechanizacji rolnictwa

(Dz. U. Nr 37, poz. 211)

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym (Dz. U. Nr 77, poz. 397) w uzgodnieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozciąga się przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym (Dz. U. Nr 77, poz. 397) na następujące przedsiębiorstwa:

1) na przedsiębiorstwa portów morskich,
2) na komunalne przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji oraz komunikacyjne,
3) na przedsiębiorstwa mechanizacji rolnictwa nadzorowane przez Ministra Rolnictwa.

§ 2. 1. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 października 1958 r. w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 19 listopada 1956 r. o radach robotniczych na państwowe ośrodki maszynowe (Dz. U. Nr 62, poz. 306).

2. W zakresie unormowanym w niniejszym rozporządzeniu tracą moc przepisy:

1) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 maja 1957 r. w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 19 listopada 1956 r. o radach robotniczych na przedsiębiorstwa usługowo-transportowe resortu żeglugi (Dz. U. Nr 33, poz. 143),
2) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 września 1957 r. w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy o radach robotniczych na niektóre przedsiębiorstwa resortu gospodarki komunalnej (Dz. U. Nr 51, poz. 250).

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

WYTYCZNE KOMITETU WYKONAWCZEGO CRZZ

z dnia 9 stycznia 1959 r.

w sprawie regulaminu organów samorządu robotniczego

Samorząd Robotniczy poprzez konferencję i inne swoje organy współdziała w zarządzaniu przedsiębiorstwem — w drodze stanowienia, kontroli i nadzoru nad działalnością administracji przedsiębiorstwa oraz przez prowadzenie działalności społeczno-wychowawczej wśród załogi.

Konferencja jest najwyższym organem samorządu robotniczego i organizacyjną formą jego działania. Konferencja samorządu robotniczego wypełni z pożytkiem zadania i osiągnie swe cele, jeżeli organizacje wchodzące w jej skład oprą swą działalność na ścisłej więzi z załogą, powiążą działalność samorządu z bezpośrednią pracą robotników, majstrów, inżynierów i łączyć będą interes przedsiębiorstwa oraz załogi z interesami społecznymi i państwowymi.

Wymaga to należytego przygotowania konferencji, sprawnego przeprowadzania jej obrad, podejmowania słusznych uchwał i zapewnienia ich wykonania.

1. PRZYGOTOWANIA DO KONFERENCJI

Rada robotnicza lub jej prezydium jako organ konferencji samorządu robotniczego organizuje naradę z udziałem aktywu zakładu, na której ustalony zostanie plan pracy związanej z przygotowaniem i przeprowadzeniem konferencji.

Plan ten powinien uwzględniać w szczególności:

a) organizowanie przez oddziałowe rady robotnicze wespół z oddziałowymi radami związku zawodowego narad — w celu przeanalizowania we wszystkich oddziałach stanu realizacji uchwał poprzednich konferencji, zebrania i przygotowania wniosków oraz uwag załogi; w zakładach pracy, w których nie powołano oddziałowych rad robotniczych, narady powinna organizować rada robotnicza przedsiębiorstwa wespół z radą zakładową,

b) powołanie zespołów spośród najbardziej aktywnych członków załogi, działaczy organizacji młodzieżowych oraz stowarzyszeń naukowo-technicznych i ekonomicznych, specjalistów z instytutów naukowych — w celu przygotowania materiałów oraz projektów uchwał na konferencję samorządu robotniczego,

c) wybór i opracowanie odpowiednich dla danego zakładu pracy form i środków propagandowych w celu spopularyzowania wśród załogi spraw i problemów będących przedmiotem obrad oraz treścią uchwał KSR, w szczególności sporządzanie wykresów, haseł, wywieszek ilustrujących braki i niedociągnięcia w produkcji, a także osiągnięcia zakładu, wykorzystanie radiowęzłów w celu zwrócenia uwagi pracujących na problemy wymagające najlepszego i szybkiego rozwiązania; opracowanie i rozwieszenie plansz ujawniających miejsca i przyczyny powstawania w zakładzie nadmiernych kosztów produkcji.

Przygotowane na konferencję materiały powinny zawierać konkretny program realizacji wniosków załogi i zadań zakładu umożliwiający twórczą krytykę i dyskusję na konferencji.

W celu zapewnienia uczestnikom konferencji możliwości przygotowania się do aktywnego udziału w obradach, należy im dostarczyć co najmniej na 7 dni przed terminem obrad podstawowe dane o wykonaniu uchwał poprzednich konferencji samorządu robotniczego oraz dane ilustrujące problematykę obrad, a także projekt uchwały. Całokształtem tych prac powinna kierować rada robotnicza lub prezydium rady robotniczej przedsiębiorstwa jako organ samorządu robotniczego.

2. KONFERENCJA SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

Przewodniczącego konferencji samorządu robotniczego wybierają członkowie konferencji na wniosek prezydium rady robotniczej. Sposób wyboru przewodniczącego należy ustalić w regulaminie KSR (funkcję przewodniczącego konferencji samorządu robotniczego powinien w zasadzie sprawować sekretarz komitetu lub egzekutywy organizacji partyjnej).

W konferencji biorą udział członkowie konferencji samorządu robotniczego, dyrektor i zaproszeni odpowiedzialni jego zastępcy, np. w PGR zastępca dyrektora do spraw naukowych, zakładowy naczelny inżynier itp.

Członkowie konferencji obowiązani są brać udział we wszystkich obradach, a w razie potrzeby lub na zlecenie konferencji — w pracach dodatkowych związanych z jej działalnością.

Organizacje wchodzące w skład konferencji obowiązane są (każda w stosunku do swych członków) zapewnić obecność członków konferencji samorządu robotniczego w obradach.

Konferencja samorządu robotniczego może się odbyć, jeśli w obradach bierze udział co najmniej połowa jej członków. Uchwały powinny zapadać zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, z wyjątkiem przypadków, kiedy konferencja zdecyduje inaczej.

Sprawozdanie z działalności zakładu składa dyrektor.

Na zebraniach organizowanych przez oddziałowe rady robotnicze sprawozdanie z działalności oddziału lub wydziału składa kierownik oddziału lub wydziału.

Sprawozdania mogą być również uzupełniane opracowaniami referowanymi przez rady robotnicze lub inne organizacje wchodzące w skład KSR, a także przez osoby zaproszone specjalnie w tym celu na obrady.

Należy przestrzegać zasady, aby na każdej konferencji omawiano realizację uchwał podjętych na konferencji poprzedniej. Sprawozdanie z realizacji uchwał składa przewodniczący rady robotniczej, a w szczególnych przypadkach — przedstawiciel organizacji, której zlecono wykonanie uchwał.

Każdy z uczestników konferencji ma prawo zgłaszania wniosków, do których konferencja powinna się ustosunkować, a rada robotnicza lub jej prezydium wspólnie z dyrektorem są zobowiązani udzielić wyjaśnień w sprawie realizacji zgłoszonych wniosków.

W przypadku jeśli wniosek wykracza poza możliwości zakładu, przewodniczący rady robotniczej wspólnie z dyrektorem występują o załatwienie danej sprawy do nadrzędnej jednostki gospodarczej i o sposobie za-

łatwienia informują zainteresowane osoby, KSR i załogę.

Obrady konferencji powinny się kończyć podjęciem konkretnych uchwał.

Podejmowane uchwały powinny dotyczyć spraw najważniejszych dla zakładu i załogi oraz określać termin ich realizacji.

Oprócz okresowych konferencji kwartalnych mogą być zwoływane konferencje nadzwyczajne — na żądanie większości członków załogi bądź też na wniosek jednej z organizacji wchodzących w skład KSR.

Potrzeba zwołania takich konferencji powinna być każdorazowo dokładnie rozważona przez prezydium rady robotniczej.

Oprócz stałych członków konferencji na obrady mogą być zapraszani jako uczestnicy z głosem doradczym:

— pracownicy, których dyrektor w porozumieniu z prezydium rady robotniczej wyznaczy do referowania spraw będących przedmiotem obrad lub do udzielania wyjaśnień,

— przedstawiciele rad narodowych i innych organów władzy ludowej oraz banków, zakładów kooperujących — w przypadku omawiania spraw wymagających ich obecności.

Prawo do uczestniczenia we wszystkich obradach KSR posiadają przedstawiciele zwierzchnich instancji partyjnych i związkowych oraz przedstawiciele zwierzchnich jednostek organizacyjnych zakładu.

Wszystkie posiedzenia i obrady konferencji powinny być protokołowane. Sporządzane protokoły wraz z dokumentami dotyczącymi działalności KSR przechowuje rada robotnicza. Dyrektor zakładu zapewnia odpowiednie warunki i środki administracyjno-techniczne niezbędne dla prowadzenia obrad konferencji.

3. PRZENOSZENIE I REALIZACJA UCHWAŁ

W realizacji uchwał konferencji samorządu robotniczego uczestniczą wszystkie organa i organizacje wchodzące w jej skład — każda w swoim zakresie działania.

Postanowienia konferencji realizuje się w drodze:

— podziału przez prezydium rady robotniczej (lub prezydium KSR) zadań na poszczególne wydziały, oddziały, brygady itp.,

— zapoznania załogi z podjętymi uchwałami i mobilizowania do wykonania ich postanowień,

— bieżącej kontroli wykonania uchwał.

Do zapoznania załogi z postanowieniami konferencji zobowiązane są wszystkie organizacje samorządu robotniczego i ogniwa administracji.

Rady robotnicze przedsiębiorstwa i oddziałowe rady robotnicze organizują wspólnie z odpowiednimi instancjami zakładowych organizacji związkowych i dyrekcją narady wytwórcze.

Narady wytwórcze lub w zależności od miejscowych warunków zebrania aktywu oddziałów, zmian, brygad ustalają środki i metody zapewniające terminową realizację uchwał KSR. Przyjęte i skonkretyzowane uchwały KSR stanowią podstawę do rozwoju współzawodnictwa oraz podejmowania zobowiązań na naradach wytwórczych załóg poszczególnych oddziałów, zmian lub brygad produkcyjnych.

W okresie między konferencjami samorządu robotniczego — rada robotnicza i jej prezydium spełniają rolę organu wykonawczego konferencji. Wszystkie człony wchodzące w skład KSR obowiązane są do wykonywania podjętych postanowień.

4. KONFERENCJE W PRZEDSIĘBIORSTWACH WIELOZAKŁADOWYCH

Zarządy główne związków zawodowych uprawnione są do określania trybu powoływania i ustalania struktury organizacji samorządu i jego organów w przedsiębiorstwach wielozakładowych, których struktura organizacyjna wyraźnie odbiega od struktury przedsiębiorstw typowych.

Dotyczy to w szczególności:

a) przedsiębiorstw wielozakładowych złożonych z zakładów będących na rozrachunku gospodarczym, wielobranżowych, położonych w znacznej odległości od sie-

bie (np. w przemyśle terenowym, drobnym, spożywczym, budownictwie itp.),

b) przedsiębiorstw-kombinatów wielozakładowych, złożonych z samodzielnych zakładów podległych wspólnemu kierownictwu i znajdujących się na jednym terenie (np. Huta im. Lenina, Zakłady „H. Cegielski" w Poznaniu),

c) przedsiębiorstw o strukturze mieszanej, posiadających jeden lub więcej oddziałów na rozrachunku gospodarczym (położonych w znacznej odległości od siedziby przedsiębiorstwa) i pozostałe oddziały podlegające bezpośrednio przedsiębiorstwu.

Należy przy tym zachować zasadę, aby KSR dla całego przedsiębiorstwa odbywały swoje obrady co najmniej 2 razy w roku.

Zarządy główne właściwych związków zawodowych ustalą w porozumieniu z resortami odpowiednie zasady organizacji i struktury KSR i rad robotniczych (w przypadkach wyżej wymienionych) i wystąpią do CRZZ o zatwierdzenie tych zasad. W przedsiębiorstwach wyżej podanych oddziałowe rady robotnicze w określonych przypadkach mogą za zgodą zarządu głównego właściwego związku działać na prawach rad robotniczych przedsiębiorstwa.

5. RADA ROBOTNICZA

Rada robotnicza i jej prezydium są organami samorządu robotniczego.

W okresie między konferencjami — w granicach kompetencji określonych ustawą z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym — rada robotnicza stanowi i decyduje w ramach swych uprawnień oraz sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością administracji. Organizuje i kontroluje ona wykonanie uchwał KSR.

Regulamin określa:

A. W sprawach organizacyjnych:

1) liczbę członków rady robotniczej przedsiębiorstwa oraz ilość oddziałowych rad robotniczych i liczbę ich członków w zakładach, w których rady te będą powołane,

2) kadencję rad robotniczych przedsiębiorstwa i oddziałowych rad robotniczych,

3) liczbę członków prezydium rady robotniczej przedsiębiorstwa — w razie podjęcia decyzji o powołaniu prezydium,

4) sposób przeprowadzenia wyborów prezydium rady robotniczej,

5) sposób powoływania komisji problemowych,

6) podstawy i sposób odwoływania członków rad robotniczych przedsiębiorstwa i oddziałowych rad robotniczych.

Postanowienia te powinny być zgodne z założeniami wydanej przez CRZZ instrukcji w sprawie przeprowadzenia wyborów do rad robotniczych.

B. W zakresie kompetencji i zadań:

1) podstawowe zadania rad robotniczych wynikające z ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym oraz z działalności i potrzeb zakładu (np. ustalanie planów i systemów szkolenia zawodowego załogi itp.).

Zadania rad robotniczych, w szczególności oddziałowych rad robotniczych powinny uwzględniać:

— zapoznanie załogi z uchwałami KSR i rady robotniczej,

— mobilizowanie załogi do wykonania uchwał KSR i rady robotniczej,

— rozwijanie współzawodnictwa i ruchu racjonalizatorskiego, tworzenie sprzyjających temu warunków,

— zbieranie, analizowanie wniosków i uwag załogi, ustalanie sposobów ich załatwiania; wynikające stąd wnioski powinny być przedstawiane radzie robotniczej i KSR,

2) formy organizacji i kontroli realizacji uchwał KSR,

3) formy i zakres kontroli administracji,

4) kompetencje i obowiązki prezydium rady robotniczej przedsiębiorstwa. Należy tu m. in. przewidzieć:

— ustalanie terminu i projektu porządku obrad KSR — w trybie określonym w wytycznych CRZZ,

— ustalanie terminów i projektów porządku obrad

rady robotniczej przedsiębiorstwa,

— zapewnienie przygotowania materiałów,

— kontrolę nad realizacją uchwał KSR i rad robotniczych oraz przygotowywanie dla załogi sprawozdań z wykonania tych uchwał,

— kierowanie pracą zespołów roboczych i komisji powołanych przez KSR lub radę robotniczą,

— opracowywanie projektu planu pracy rady robotniczej oraz częstotliwości jej posiedzeń,

— ustalanie zasad prowadzenia dokumentacji z działalności rady robotniczej,

5) sposób i terminy składania przed załogą informacji i sprawozdań z działalności rady robotniczej, a w szczególności z realizacji uchwał KSR i wniosków zgłaszanych przez załogę,

6) tryb przeprowadzania wspólnie z radami zakładowymi związku zawodowego narad wytwórczych,

7) tryb załatwiania i przenoszenia zgłaszanych na naradach wniosków załóg,

8) wzajemne obowiązki dyrektora zakładu, kierowników oddziałów i działów oraz rad robotniczych (np. stworzenie warunków do pracy rad, uzgadnianie z administracją terminów zebrań, aby nie kolidowały z potrzebami produkcji itp.),

9) tryb i sprawy wymagające uzgadniania z organizacjami działającymi w zakładzie (np. uzgodnienie z radą zakładową spraw wynikających ze stosowania układu zbiorowego pracy, norm pracy itp.),

10) tryb odwoływania się do KSR w sprawach sporów mogących powstać między radą robotniczą a dyrekcją, należących do kompetencji organów samorządu robotniczego,

11) odpowiedzialność rady robotniczej przed załogą i KSR oraz odpowiedzialność — w ramach przewidzianych ustawą — przed wyższymi instancjami związkowymi.

C. W postanowieniach końcowych regulamin określa:

1) podstawy i warunki rozwiązania rady robotniczej. Warunki te powinny być opracowane na podstawie wy-

danych przez CRZZ instrukcji w sprawie przeprowadzania wyborów do rad robotniczych,

2) tryb zatwierdzania regulaminu przez KSR i odpowiednią instancję właściwego związku zawodowego,

3) tryb wprowadzania uzupełnień i zmian do regulaminu. Tryb ten powinien przewidywać zgodę organów zatwierdzających regulamin na wprowadzenie zmiany.

6. DZIAŁALNOŚĆ SAMORZĄDU W ZAKŁADACH, W KTÓRYCH NIE POWOŁANO RAD ROBOTNICZYCH

Konferencje samorządu robotniczego mogą się także odbywać w zakładach przemysłowych, w przedsiębiorstwach budowlanych oraz państwowych gospodarstwach rolnych, w których nie powołano rad robotniczych.

Konferencje w takich przedsiębiorstwach odbywają się w składzie:

— komitet (egzekutywa) organizacji partyjnej,

— rada zakładowa.

W konferencjach tych uczestniczy z urzędu dyrektor zakładu.

Skład konferencji może być uzupełniony przedstawicielami organizacji młodzieżowej i przedstawicielami stowarzyszenia naukowo-technicznego. Konferencje samorządu robotniczego w tych zakładach mają prawo powołania spośród członków załogi 1/4 składu KSR.

Funkcje, zadania i zakres działalności tych konferencji są takie same, jakie przewidziano w ustawie z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym.

Konferencja samorządu robotniczego może wyłonić w drodze jawnych wyborów stale działające „prezydium konferencji", które spełnia wszystkie funkcje rad robotniczych wymienione w ustawie z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym.

Ilość członków prezydium konferencji — zależnie od wielkości zakładu, przedsiębiorstwa czy gospodarstwa rolnego — może wynosić od 5 do 15 osób.

W skład prezydium konferencji powinni wchodzić oprócz osób wybranych przez konferencję:

— sekretarz lub inny przedstawiciel komitetu (egzekutywy) organizacji partyjnej,

— przewodniczący lub inny przedstawiciel rady zakładowej.

Dyrektor zakładu uczestniczy z urzędu w posiedzeniach prezydium konferencji.

O wszelkich zmianach w składzie prezydium decyduje KSR.

Zarządy główne związków zawodowych na podstawie niniejszych wytycznych opracują wzorcowe regulaminy bądź szczegółowe wytyczne, uwzględniając branżowe warunki i specyfikę podległych organizacyjnie zakładów.

INSTRUKCJA KOMITETU WYKONAWCZEGO CRZZ

z dnia 9 stycznia 1959 r.

w sprawie przeprowadzenia wyborów do rad robotniczych

(Wyciąg)

I. KADENCJA RAD ROBOTNICZYCH, ZASADY POWOŁYWANIA I ODWOŁYWANIA CZŁONKÓW RADY

Rada robotnicza jest wybierana na okres dwóch lat.

Mandat członka rady wygasa w przypadku:

a) zrzeczenia się pełnienia funkcji,

b) odwołania,

c) ustania stosunku pracy.

Wygaśnięcie mandatu członka stwierdza rada robotnicza. Zwolniony mandat w składzie rady robotniczej przypada jednemu spośród kandydatów do rady — według kolejnej największej liczby głosów uzyskanych w czasie wyborów.

Członek rady może być odwołany:

a) na wniosek rady robotniczej,

b) na wniosek 1/3 wyborców danego zakładu czy oddziału,

c) w przypadku dowiedzionego wykroczenia kwalifikującego do zwolnienia z pracy.

Postawą do postawienia wniosku o odwołanie członka rady może być tylko ważna przyczyna, jak np. niewykonywanie obowiązków członka rady, poważne naruszenie postanowień regulaminu zakładowego lub działalność sprzeczna z interesami zakładu i załogi.

Odwołania członka rady robotniczej dokonuje KSR na podstawie wniosku rady robotniczej lub jej prezydium.

II. ROZWIĄZANIE RADY ROBOTNICZEJ

Rozwiązanie rady robotniczej zgodnie z art. 20 ustawy o samorządzie robotniczym może nastąpić w przypadku wyrażenia wotum nieufności radzie robotniczej przez załogę lub stwierdzenia, że działalność rady robotniczej jest sprzeczna z interesami załogi lub przedsiębiorstwa.

Rozwiązanie rady robotniczej może dotyczyć:

a) poszczególnych oddziałowych rad robotniczych,
b) wszystkich oddziałowych rad robotniczych,
c) rady robotniczej przedsiębiorstwa.

Może być również stosowane odwoływanie członków lub przedstawicieli oddziałowych rad robotniczych wchodzących w skład rad robotniczych przedsiębiorstwa.

Wniosek w sprawie rozwiązania rady robotniczej powinien być rozpatrzony na obradach KSR. Upoważnieni przez KSR przedstawiciele zobowiązani są każdorazowo przedstawić pisemny wniosek w tej sprawie — wraz ze swą opinią — zarządowi okręgowemu lub zarządowi głównemu właściwego związku.

W przypadku wadliwej gospodarki w zakładzie, z wnioskiem o rozwiązanie rady robotniczej mogą wystąpić władze zwierzchnie przedsiębiorstwa lub odpowiednie organy władzy państwowej sprawującej kontrolę nad przedsiębiorstwem, a także zarząd okręgowy danego związku.

Decyzja o rozwiązaniu rady robotniczej powinna być podjęta po uprzednim zbadaniu bezpośrednio w przedsiębiorstwie stopnia odpowiedzialności poszczególnych

organów samorządu robotniczego i ich członków, jak również administracji.

W tym celu zarząd główny właściwego związku powołuje komisję złożoną z przedstawicieli zarządu głównego i kierownictwa resortu. O powołaniu komisji zarząd główny każdorazowo powiadamia CRZZ i właściwy terenowo komitet wojewódzki PZPR. Zadaniem komisji powołanej dla stwierdzenia ważności wniosku jest wszechstronne i gruntowne zbadanie wszystkich okoliczności mających wpływ na działalność rady robotniczej i jej członków.

Rozwiązania rady robotniczej lub oddziałowej rady robotniczej dokonuje zarząd główny właściwego związku zawodowego, po porozumieniu się z CRZZ, opierając się na udokumentowanych materiałach i opinii powołanej w tym celu komisji.

Zarząd główny właściwego zw. zaw. w uzasadnionych przypadkach może również (na tych samych co wyżej naradach) dokonać odwołania poszczególnych członków rad robotniczych i oddziałowych rad robotniczych.

W przypadku rozwiązania rady robotniczej decyzję w sprawie przeprowadzenia nowych wyborów podejmuje zarząd główny właściwego związku zawodowego.

WYTYCZNE KOMITETU WYKONAWCZEGO CRZZ

w sprawie przeprowadzenia kampanii sprawozdawczo-wyborczej do zakładowych ogniw związkowych i rad robotniczych w latach 1960—1961

(Wyciąg)

I. ZASADY OGÓLNE

W zebraniach sprawozdawczo-wyborczych mają prawo brać udział wszyscy członkowie załogi i zakładu pracy. Ogniwa związkowe — rady oddziałowe i zakładowe — oraz rady robotnicze przedsiębiorstwa wybierane są przez wszystkich członków załogi oddziału lub zakładu pracy, niezależnie od stażu pracy, przynależności związkowej i wieku.

Do rady zakładowej może być wybrany członek związku zawodowego, który przepracował w danym zakładzie pracy nie mniej niż jeden rok; do rady robotniczej — każdy członek załogi, który posiada co najmniej 2-letni staż pracy w danym zakładzie, pod warunkiem że zainteresowany wyrazi osobistą zgodę na kandydowanie. Przepis o stażu pracy nie dotyczy członków załóg nowych zakładów pracy, a także pracowników przeniesionych z innych zakładów pracy z zaliczeniem ciągłości pracy.

II. WYBORY

1. Wybory mężów zaufania odbywają się na zebraniu grupy związkowej.

2. Wybory do rad oddziałowych i oddziałowych rad robotniczych odbywają się łącznie w jednym dniu na ogólnym zebraniu pracowników wydziału (oddziału) lub wydziałowej (oddziałowej) konferencji delegatów.

3. Wybory do rad zakładowych i rad robotniczych przedsiębiorstwa (zakładu) odbywają się łącznie w jednym dniu na ogólnych zebraniach pracowników przedsiębiorstwa (zakładu) lub na zakładowych konferencjach delegatów.

Na zebraniach tych i konferencjach wraz z radą zakładową (oddziałową) wybiera się także komisję rewizyjną oraz zakładowego (oddziałowego) społecznego inspektora pracy.

4. Wybory do rad zakładowych (oddziałowych), komisji rewizyjnych, rad robotniczych, oddziałowych rad robotniczych i na społecznych inspektorów pracy są tajne.

5. Zarządy główne określą w swych instrukcjach wyborczych, jakich aktywistów — poza mężem zaufania — wybierać należy w grupie związkowej, ustalą zgodnie ze swymi statutami liczbę członków rad oddziałowych, rad zakładowych i komisji rewizyjnych, określą także zasady wyborów delegatów na zakładową konferencję sprawozdawczo-wyborczą, które są tajne.

6. Jednocześnie w instrukcjach wyborczych zarządy główne ustalą liczbę członków rady robotniczej przed-

siębiorstwa (zakładu), która nie powinna przekraczać 50 osób, oraz liczbę członków oddziałowych rad robotniczych w zależności od wielkości wydziału (oddziału) w granicach od 5 do 9 osób.

7. W małych zakładach pracy, zatrudniających mniej niż 30 lub 21 pracowników (w zależności od tego, jak to przewidują statuty poszczególnych związków zawodowych), należy wybierać na ogólnym zebraniu załogi w głosowaniu tajnym delegata związkowego.

III. ZEBRANIA SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZE

1. Na zebraniach sprawozdawczo-wyborczych lub konferencjach zakładowych organizacji związkowych, rad robotniczych i ich ogniw, ustępujące rady zobowiązane są złożyć sprawozdanie ze swej działalności.

2. Sprawozdania składane przez ustępujące rady zakładowe (oddziałowe), rady robotnicze przedsiębiorstwa i oddziałowe rady robotnicze powinny być opracowane kolektywnie oraz zawierać ocenę całokształtu pracy związkowej i samorządu robotniczego.

Rady zakładowe oraz komisje rewizyjne obowiązane są szczegółowo omówić gospodarkę finansową rady i celowość dokonanych wydatków. Sprawozdania te powinny być uprzednio zatwierdzone na posiedzeniach plenarnych rad zakładowych (oddziałowych).

3. Na zebraniach i konferencjach sprawozdawczo-wyborczych sprawozdania z działalności składają oddzielnie rada zakładowa, komisja rewizyjna i oddzielnie rada robotnicza.

W dużych zakładach pracy, w których odbywać się będą zakładowe konferencje delegatów, rady zakładowe, komisje rewizyjne i rady robotnicze opracują w miarę możliwości sprawozdania ze swej działalności oraz projekty uchwał na piśmie i dostarczą je delegatom w terminie na 5—7 dni przed datą konferencji. W tych wypadkach rady te na samych konferencjach wygłoszą jedynie krótkie referaty o charakterze bardziej programowym, jako zagajenie do dyskusji.

Na zebraniach sprawozdawczo-wyborczych lub konferencjach należy podejmować oddzielne uchwały dla rady zakładowej i oddzielne dla rady robotniczej.

4. Na zebraniach i konferencjach sprawozdawczo-wyborczych należy powoływać w drodze jawnego głosowania prezydium oraz przewodniczącego zebrania lub konferencji.

5. Należy przestrzegać zasady, aby wszystkie propozycje, a przede wszystkim porządek oraz regulamin obrad, zostały w głosowaniu jawnym przyjęte przez uczestników zebrania.

6. Zebrania, konferencje sprawozdawczo-wyborcze w zakładach pracy przygotowują robocze komisje organizacyjne, wyłonione przez radę zakładową i radę robotniczą. W skład tych komisji powinni wejść: przedstawiciele komitetów zakładowych, rad zakładowych i rad robotniczych, komisji młodzieżowych, organizacji naukowo-technicznych i komisji kobiecych.

Robocze komisje organizacyjne proponują zgodnie z regulaminem wyborczym danego związku:

a) ilościowy skład członków rad zakładowych i rad oddziałowych,
b) ilościowy skład rady robotniczej i oddziałowych rad robotniczych,
c) opracowują strukturę rad oddziałowych i oddziałowych rad robotniczych oraz kalendarz wyborów w grupach związkowych, wydziałach (oddziałach), a także wyborów do rad zakładowych i rad robotniczych,
d) ustalają listę proponowanych kandydatów do rad zakładowych (oddziałowych), rad robotniczych i oddziałowych rad robotniczych oraz podają je do wiadomości załóg na 3 dni przed datą konferencji lub zebrania; przy ustalaniu list kandydatów do rad robotniczych i oddziałowych rad robotniczych, należy w pełni przestrzegać zasady, aby udział robotników w składzie tych rad wynosił 2/3 ich członków,
e) ustalają porządek obrad i regulamin ogólnego zebrania (konferencji).

W przedsiębiorstwach, w których wybierane są oddziałowe rady robotnicze, członkowie względnie przedstawiciele tych rad tworzą radę robotniczą przedsiębiorstwa. W przedsiębiorstwach tych ze-

branie sprawozdawczo-wyborcze przyjmuje tylko do wiadomości wyniki wyborów do oddziałowych rad robotniczych i zatwierdza w głosowaniu jawnym skład rady robotniczej przedsiębiorstwa i jej prezydium. Na ogólnym zebraniu rada robotnicza przedsiębiorstwa obowiązana jest złożyć sprawozdanie ze swej działalności za okres kadencji.

7. Na zebraniach (konferencjach) sprawozdawczo-wyborczych rad zakładowych, robotniczych i ich ogniw, w celu sprawnego przeprowadzenia obrad i wyborów, należy wybierać jedną komisję mandatową, dwie komisje wyborcze i skrutacyjne, dwie komisje uchwał i wniosków.

Wybór komisji odbywa się przez głosowanie jawne.

IV. SPOSÓB PRZEPROWADZENIA GŁOSOWANIA

1. Wyboru członków do związkowych rad oddziałowych i rad zakładowych, oddziałowych rad robotniczych i rad robotniczych dokonuje się w głosowaniu tajnym. Ukonstytuowanie prezydium oraz wybór przewodniczących i sekretarzy rad oddziałowych i rad zakładowych, oddziałowych rad robotniczych i rad robotniczych następuje w głosowaniu jawnym.

Mąż zaufania oraz pozostały aktyw w grupie związkowej wybierany jest w głosowaniu jawnym. Wszystkie uchwały na zebraniach i konferencjach zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania. Ogólne zebranie jest ważne, jeżeli uczestniczy w nim co najmniej 50% członków załogi, a konferencja delegatów — jeżeli uczestniczy w niej 2/3 prawomocnie wybranych delegatów.

2. Listę kandydatów do rad oddziałowych i rad zakładowych, oddziałowych rad robotniczych i rad robotniczych przedkłada ogólnemu zebraniu (konferencji) robocza komisja wyborcza. Przedstawiona przez roboczą komisję wyborczą lista kandydatów może być uzupełniona dodatkowymi kandydatami zgłoszonymi bezpośrednio przez uczestników zebrania (konferencji).

Wnioskodawca obowiązany jest zgłoszoną przez sie-

bie kandydaturę uzasadnić. O wpisaniu dodatkowo zgłoszonego kandydata na listę wyborczą decyduje ogólne zebranie (konferencja) zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym.

Głosowanie odbywa się na każdego dodatkowo zgłoszonego kandydata oddzielnie.

3. O wyborze kandydata na członka rady oddziałowej i rady zakładowej, oddziałowej rady robotniczej i rady robotniczej decyduje większość głosów otrzymanych w tajnym głosowaniu, nie mniej jednak niż 50 procent głosujących.

W wypadku nieuzyskania kwalifikowanej większości 50 procent głosów złożonych w głosowaniu na miejsca mandatowe do rad należy przeprowadzić wybory uzupełniające. Zebranie (konferencja) ma prawo zdecydować uchwałą w głosowaniu jawnym o wprowadzeniu na miejsce wakujące zastępcy, który otrzymał największą ilość głosów, nie więcej jednak niż jednego.

4. Oddaną w tajnym głosowaniu listę należy uważać za nieważną, jeżeli została ona przez głosującego całkowicie przekreślona lub zniszczona.

5. Członkowie rad oddziałowych i rad zakładowych, oddziałowych rad robotniczych i rad robotniczych, jeżeli nie zostali wybrani delegatami na konferencję, biorą udział w obradach z głosem doradczym i zachowują czynne prawo wyborcze.

6. Rada robotnicza przedsiębiorstwa w terminie 7 dni od zakończenia wyborów wybiera na swym pierwszym posiedzeniu w trybie przewidzianym ustawą o samorządzie robotniczym z dnia 20.XII.1958 r. prezydium w składzie 5 — 11 osób.

7. Oddziałowe rady robotnicze składają się z 3 — 9 członków.

W oddziałowych radach robotniczych wybiera się w głosowaniu jawnym tylko przewodniczącego.

8. Skład prezydium rady robotniczej podlega zatwierdzeniu przez konferencję samorządu robotniczego.

V. UWAGI KOŃCOWE

1. Wszystkie dokumenty zebrania sprawozdawczo-wyborczego lub konferencji, jak protokoły i dokumen-

ty z tajnego głosowania, przechowuje i zabezpiecza do następnego zebrania sprawozdawczo-wyborczego nowo wybrana rada zakładowa.

2. Rady zakładowe i oddziałowe powinny najpóźniej w ciągu miesiąca od wyborów powołać komisje społeczne, zgodnie z instrukcjami zarządów głównych związków zawodowych.

3. Kampanią sprawozdawczo-wyborczą kierują bezpośrednio zarządy główne i zarządy okręgowe związków zawodowych, udzielają pomocy metodycznej i instrukcyjnej roboczym komisjom wyborczym oraz radom zakładowym i radom robotniczym we właściwym przygotowaniu zebrań sprawozdawczo-wyborczych, czuwają nad prawidłowym przebiegiem wyborów.

4. WKZZ obowiązane są dokonywać okresowej oceny przebiegu kampanii sprawozdawczo-wyborczej na terenie swego województwa oraz upowszechniać dobre doświadczenia poszczególnych związków zawodowych w tej dziedzinie.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 25 lutego 1960 r.

w sprawie komisji rozjemczych do rozpatrywania sporów między konferencjami samorządu robotniczego a jednostkami nadrzędnymi nad przedsiębiorstwami państwowymi

(Dz. U. Nr 12, poz. 73)

Na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym (Dz. U. Nr 77, poz. 397) w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

Rozdział I

PRZEPISY WSTĘPNE

§ 1. Ilekroć w niniejszym rozporządzeniu jest mowa o:

— ustawie — oznacza to ustawę z dnia 20 grudnia

1958 r. o samorządzie robotniczym (Dz. U. Nr 77, poz. 397),

— jednostce nadrzędnej nad przedsiębiorstwem — oznacza to — jeżeli chodzi o przedsiębiorstwo objęte planowaniem centralnym — zjednoczenie (jednostkę równorzędną), a jeżeli chodzi o przedsiębiorstwo podległe radom narodowym — zjednoczenie lub zarząd przemysłu terenowego (jednostkę równorzędną).

Rozdział II

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KOMISJI ROZPATRUJĄCEJ SPORY

§ 2. Spory pomiędzy konferencją samorządu robotniczego przedsiębiorstwa a jednostką nadrzędną nad przedsiębiorstwem (art. 23 ust. 1 ustawy) rozpatruje komisja rozjemcza przy właściwym ministrze lub przy prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa), nazywana w dalszym ciągu „komisją rozjemczą".

§ 3. 1. W przypadku gdy konferencja samorządu robotniczego uważa, że decyzja jednostki nadrzędnej nad przedsiębiorstwem narusza uprawnienia samorządu robotniczego, w szczególności w sprawach określonych w art. 7 i 8 ustawy, lub nie zapewnia wyrównania ujemnych skutków ekonomicznych spowodowanych zleceniem dodatkowych zadań produkcyjnych w ciągu roku — może zgłosić wniosek o rozpatrzenie sprawy przez komisję rozjemczą.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może być zgłoszony w ciągu miesiąca od daty najbliższego posiedzenia konferencji samorządu robotniczego, odbytego po uzyskaniu wiadomości o decyzji wydanej przez jednostkę nadrzędną nad przedsiębiorstwem.

3. Jeżeli wniosek dotyczy spraw wynikających z ustalenia przez jednostki nadrzędne nad przedsiębiorstwami w ramach obowiązującego planu gospodarczego wiążących przedsiębiorstwo wskaźników albo gdy sprawa ta wyniknie w toku rozpatrywania wniosku, komisja

rozjemcza przekaże sprawę właściwemu ministrowi (prezydium wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) do rozstrzygnięcia.

§ 4. W razie stwierdzenia naruszenia uprawnień samorządu robotniczego lub zlecenia dodatkowych zadań produkcyjnych w ciągu roku bez zapewnienia wyrównania ujemnych skutków ekonomicznych komisja rozjemcza uchyli decyzję jednostki nadrzędnej nad przedsiębiorstwem i ustali wytyczne dla wydania nowej decyzji przez jednostkę nadrzędną nad przedsiębiorstwem.

§ 5. 1. Komisja rozjemcza doręcza orzeczenia organowi samorządu robotniczego, który sprawę skierował do komisji, jednostce nadrzędnej nad przedsiębiorstwem, która wydała decyzję będącą przedmiotem orzeczenia, oraz właściwemu ministrowi (prezydium wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa).

2. Orzeczenia komisji rozjemczej są ostateczne i podlegają wykonaniu w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

§ 6. Właściwy minister (prezydium wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) może w przypadku naruszenia prawa lub grożącej szkody dla gospodarki narodowej uchylić wydane orzeczenie komisji rozjemczej w terminie 14 dni od daty otrzymania orzeczenia i rozstrzygnąć sprawę merytorycznie po uprzednim porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego.

Rozdział III

SKŁAD KOMISJI ROZJEMCZYCH I PODEJMOWANIE DECYZJI

§ 7. 1. Komisje rozjemcze składają się w połowie z przedstawicieli administracji gospodarczej, w połowie zaś z przedstawicieli związków zawodowych.

2. Członków komisji rozjemczej działającej przy ministrze powołuje minister w porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego. Członków

komisji rozjemczej działającej przy prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) powołuje prezydium tej rady w porozumieniu z właściwą wojewódzką komisją związków zawodowych.

3. Przewodniczącego komisji rozjemczej powołuje minister (przewodniczący prezydium wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) spośród przedstawicieli administracji gospodarczej.

4. Zastępcę przewodniczącego komisji wybiera komisja rozjemcza na wniosek zarządu głównego (okręgowego) właściwego związku zawodowego spośród przedstawicieli związków zawodowych będących w składzie komisji.

5. Przewodniczący komisji i jego zastępca stanowią prezydium komisji rozjemczej.

§ 8. 1. Skład osobowy komisji rozjemczej nie powinien przekraczać 30 osób.

2. Kadencja komisji wynosi 2 lata.

3. W uzasadnionych przypadkach właściwy minister w porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego (prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa w porozumieniu z właściwą komisją związków zawodowych) może odwołać poszczególnych członków komisji rozjemczej przed upływem kadencji, powołując na ich miejsce nowych członków w trybie i na zasadach określonych w § 7 ust. 2.

§ 9. 1. Komisje rozjemcze orzekają w zespołach czteroosobowych, złożonych z członków komisji, w równej liczbie przedstawicieli administracji gospodarczej i związków zawodowych.

2. Na wniosek konferencji samorządu robotniczego lub jednostki nadrzędnej nad przedsiębiorstwem albo z inicjatywy przewodniczącego komisji rozjemczej rozpatrywanie sprawy może nastąpić przez zespół w składzie powiększonym o dalszych dwóch lub czterech członków, przy czym w każdym przypadku zespół orzekający musi składać się z członków komisji, w równej

liczbie przedstawicieli administracji gospodarczej i związków zawodowych.

3. Skład zespołu orzekającego, jego przewodniczącego oraz termin i miejsce rozpatrzenia sprawy wyznacza prezydium komisji (§ 7 ust. 5).

§ 10. 1. Orzeczenia zespołów orzekających zapadają jednomyślnie.

2. W razie braku jednomyślności sprawa zostaje przekazana właściwemu ministrowi (prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa), który rozstrzyga spór w porozumieniu z zarządem głównym (okręgowym) właściwego związku zawodowego.

Rozdział IV

POSTĘPOWANIE PRZED KOMISJĄ ROZJEMCZĄ

§ 11. 1. Komisja rozjemcza rozpoznaje sprawę na podstawie wniosku konferencji samorządu robotniczego.

2. Prezydium komisji rozjemczej lub zespół orzekający komisji może na wniosek konferencji samorządu robotniczego lub jednostki nadrzędnej nad przedsiębiorstwem albo z własnej inicjatywy powołać rzeczoznawców w celu zasięgnięcia ich opinii.

§ 12. Wszczęcie postępowania nie wstrzymuje wykonania decyzji wydanej przez jednostkę nadrzędną nad przedsiębiorstwem, będącej przedmiotem rozpatrzenia przez komisję rozjemczą.

§ 13. 1. W razie odrzucenia wniosku z powodu braku właściwości komisji rozjemczej do rozpatrzenia sprawy, konferencja samorządu robotniczego może wnieść w ciągu 7 dni zażalenie do właściwego ministra (prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa).

2. O załatwieniu zażaleń, o których mowa w ust. 1, decyduje ostatecznie właściwy minister (prezydium wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) w porozumieniu z zarzą-

dem głównym (okręgowym) właściwego związku zawodowego.

§ 14. 1. Orzeczenia komisji rozjemczej powinny zawierać stwierdzenia, o których mowa w § 4, i ich uzasadnienie.

2. Komisja rozjemcza może w orzeczeniu ustalić wytyczne co do uregulowania sprawy, której spór dotyczy.

§ 15. Szczegółowy tryb postępowania przed komisjami rozjemczymi określa regulamin stanowiący załącznik do rozporządzenia.

Rozdział V

PRZEPISY KOŃCOWE

§ 16. Członkowie zespołów orzekających komisji rozjemczych oraz powołani rzeczoznawcy otrzymują zwrot kosztów podróży i wynagrodzenie za udział w posiedzeniach zespołów orzekających według stawek obowiązujących dla pracowników państwowych.

§ 17. Wydatki komisji rozjemczych pokrywane są z budżetów właściwych ministerstw (prezydiów wojewódzkich rad narodowych, rad narodowych miast wyłączonych z województw).

§ 18. Właściwi ministrowie (prezydia właściwych wojewódzkich rad narodowych, rad narodowych miast wyłączonych z województw) powołają komisje rozjemcze w ciągu 30 dni od daty wejścia w życie rozporządzenia.

§ 19. Spory wszczęte na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie rozporządzenia prowadzone będą nadal w trybie przewidzianym w dotychczasowych przepisach.

§ 20. Tracą moc przepisy w sprawach uregulowanych w niniejszym rozporządzeniu.

§ 21. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik do rozporządzenia
Rady Ministrów z dnia 25 lutego 1960 r.
(poz. 73)

Regulamin postępowania przed komisjami rozjemczymi do rozpatrywania sporów między konferencjami samorządu robotniczego a jednostkami nadrzędnymi nad przedsiębiorstwami państwowymi

§ 1. Ilekroć w niniejszym regulaminie jest mowa o:
— ustawie — oznacza to ustawę z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym (Dz. U. Nr 77, poz 397),
— rozporządzeniu — oznacza to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lutego 1960 r. w sprawie komisji rozjemczych do rozpatrywania sporów między konferencjami samorządu robotniczego a jednostkami nadrzędnymi nad przedsiębiorstwami państwowymi (Dz. U. Nr 12, poz. 73),
— uczestnikach sprawy — oznacza to zainteresowana jednostkę nadrzędną nad przedsiębiorstwem i konferencję samorządu robotniczego,
— komisji rozjemczej — oznacza to komisję, o której mowa w art. 23 ustawy.

§ 2. Wniosek o rozpatrzenie sprawy przez komisję rozjemczą powinien zawierać:
1) dokładne oznaczenie uczestników sprawy oraz ich adresy,
2) określenie przedmiotu sporu.

§ 3. 1. Wniosek konferencji samorządu robotniczego o wszczęcie postępowania przed komisją rozjemczą podpisuje przewodniczący rady robotniczej, działający na podstawie uchwały prezydium rady robotniczej lub rady zakładowej.

2. W przypadkach, o których mowa w art. 26 ustawy, wniosek podpisuje osoba upoważniona przez prezydium konferencji samorządu robotniczego.

§ 4. Do wniosku należy dołączyć:
1) odpis zakwestionowanej decyzji jednostki nadrzędnej nad przedsiębiorstwem,
2) odpis uchwały konferencji samorządu robotniczego
3) inne dokumenty uzasadniające twierdzenia wniosku

§ 5. 1. Prezydium komisji rozjemczej bada, czy złożony wniosek odpowiada warunkom §§ 2—4, i w razie potrzeby wzywa konferencję samorządu robotniczego do uzupełnienia wniosku w wyznaczonym terminie. W razie bezskutecznego upływu terminu wniosek podlega zwrotowi.

2. Prezydium komisji rozjemczej przed nadaniem biegu sprawie sprawdza dopuszczalność drogi postępowania przed komisją w przedmiocie objętym wnioskiem. W razie stwierdzenia, iż spór nie należy do właściwości komisji rozjemczej (§ 3 ust. 1 rozporządzenia), prezydium komisji odrzuca wniosek i zawiadamia o tym zarząd główny (okręgowy) właściwego związku zawodowego.

3. Wnioskodawca może wnieść zażalenie na decyzję odrzucającą wniosek. Zażalenie rozpatruje komisja rozjemcza.

§ 6. Prezydium komisji rozjemczej nadając bieg sprawie:

1) wyznacza przewodniczącego zespołu orzekającego i skład zespołu,
2) wyznacza termin i miejsce rozprawy i zarządza doręczenie wezwania uczestnikom sprawy,
3) zarządza doręczenie odpisu wniosku jednostce nadrzędnej nad przedsiębiorstwem.

§ 7. 1. Wezwania na rozprawę i zawiadomienia powinny być doręczane przynajmniej na 7 dni przed terminem rozprawy.

2. Przy rozpatrywaniu sporu przez zespół powinni uczestniczyć przedstawiciele uczestników sprawy.

3. W razie nieprzybycia na rozprawę przedstawicieli uczestników sprawy mimo doręczenia im wezwania, zespół orzekający komisji rozjemczej może przeprowadzić rozprawę bez ich udziału, jeżeli uzna to za możliwe na podstawie posiadanych materiałów.

§ 8. Przedstawiciele uczestników sprawy i rzeczoznawcy mogą zgłaszać na rozprawie oświadczenia i wnioski.

§ 9. 1. Po przeprowadzeniu rozprawy zespół orzekający komisji rozjemczej odbywa niejawną naradę i wydaje orzeczenie.

2. Orzeczenie zapada jednomyślnie. Orzeczenie podpisują wszyscy członkowie zespołu orzekającego.

3. Przewodniczący zespołu orzekającego ogłasza orzeczenie bezpośrednio po zakończeniu narady. Na żądanie uczestnika sprawy orzeczenie powinno być doręczone na piśmie w ciągu 3 dni od zgłoszenia żądania.

§ 10. W razie braku jednomyślności przewodniczący komisji rozjemczej zawiadamia o tym uczestników sprawy i przesyła akta sprawy właściwemu ministrowi (prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa), który wydaje decyzję w terminie 30 dni od przekazania sprawy.

§ 11. Z przebiegu rozprawy sporządza się protokół.

§ 12. 1. Spór wniesiony do komisji rozjemczej powinien być rozpatrzony w terminie jak najkrótszym, nie później jednak niż w ciągu 30 dni od złożenia wniosku.

2. W razie niewydania orzeczenia przez komisję rozjemczą w okresie 30 dni od złożenia wniosku, przewodniczący komisji składa właściwemu ministrowi (prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) sprawozdanie o przyczynach nierozpatrzenia sporu.

§ 13. Przewodniczący komisji rozjemczej przesyła odpis orzeczenia uczestnikom sprawy, właściwemu ministrowi (prezydium wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) oraz zarządowi głównemu (okręgowemu) właściwego związku zawodowego.

§ 14. 1. Decyzja właściwego ministra (prezydium wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) uchylająca orzeczenie komisji rozjemczej (§ 4 rozporządzenia) powinna być wydana na piśmie.

2. Decyzję, o której mowa w ust. 1, minister (prezydium wojewódzkiej rady narodowej, rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) przesyła w oryginale przewodniczącemu komisji rozjemczej, a w odpisach uczestnikom sprawy.

INSTRUKCJA
KOMISJI PLANOWANIA PRZY RADZIE MINISTRÓW I CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

z dnia 25 lipca 1960 r.

w sprawie udziału związków zawodowych w pracach związanych z opracowaniem projektów planów i budżetów

Związki zawodowe w ubiegłych latach nabyły bogate doświadczenia w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych i społecznych. Stwarza to właściwe warunki do wykorzystania tych doświadczeń, jak również twórczej inicjatywy załóg robotniczych, inżynierów i techników dla opracowania mobilizujących i realnych wskaźników planów gospodarczych. Dlatego też celowe jest, aby również w pracach nad przygotowaniem rocznych projektów planów i budżetów zapewniono aktywny udział wszystkich instancji i ogniw związkowych oraz organów samorządu robotniczego. Wykonanie tego zadania nakłada szczególne obowiązki na organa administracji gospodarczej wszystkich szczebli i wymaga właściwego zrozumienia możliwości tkwiących w inicjatywie społecznej przy rozwiązywaniu problemów gospodarczych.

Dlatego też zobowiązuje się administrację gospodarczą wszystkich szczebli do ścisłego współdziałania ze związkami zawodowymi w tej dziedzinie.

W szczególności organa administracji gospodarczej wszystkich szczebli udostępnią związkom zawodowym niezbędne materiały i harmonogramy prac związanych z przygotowaniem projektów planów, które zapewnią możliwość pełnego udziału związków i organów samorządu robotniczego w pracach nad projektami planów i budżetów — w myśl wytycznych i wymagań ustawy z dnia 20.XII.1958 r. oraz niniejszej instrukcji.

I. FORMY I METODY WSPÓŁDZIAŁANIA MINISTERSTW I JEDNOSTEK RÓWNORZĘDNYCH Z ZARZĄDAMI GŁÓWNYMI BRANŻOWYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Zaleca się, aby ministrowie i kierownicy urzędów centralnych współpracowali z zarządami głównymi związków zawodowych w przygotowywaniu resortowych projektów planów.

Współpraca ta w szczególności powinna się przejawiać w rozwiązywaniu takich zagadnień, jak: programowanie i lokalizacja inwestycji, założenia w zakresie rozwoju techniki, właściwe ustalenie planów zatrudnienia i funduszu płac, wzrostu wydajności pracy oraz zaspokojenia potrzeb związanych z poprawą stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, zaspokojenie potrzeb socjalnych, bytowych i kulturalnych załóg.

Rozpatrywanie powyższych zagadnień na kolegiach ministerstw powinno się odbywać z udziałem prezydiów zarządów głównych związków zawodowych.

II. FORMY I METODY WSPÓŁDZIAŁANIA ADMINISTRACJI ZJEDNOCZEŃ I JEDNOSTEK RÓWNORZĘDNYCH Z INSTANCJAMI ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Ustala się obowiązek dla dyrekcji zjednoczeń (jednostek równorzędnych) ścisłego współdziałania z branżowymi zarządami okręgowymi związków zawodowych i WKZZ w przygotowaniu projektów planów zjednoczeń w zakresie podległych im przedsiębiorstw.

W szczególności współpraca ta powinna wyrażać się w zapewnieniu udziału związków zawodowych w opracowywaniu takich elementów projektów planów, jak: ustalenie profilu i asortymentu produkcji, kosztów własnych oraz ich obniżki, ustalenie wskaźników zatrudnienia i wzrostu wydajności pracy, wykorzystania funduszu inwestycyjnego przeznaczonego na rozwój zakładów pracy, rozwoju techniki, racjonalizacji i modernizacji produkcji, przyzakładowego budownictwa mieszkaniowego oraz budownictwa urządzeń socjalnych i kulturalnych, jak również zapewnienie poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Projekty planów powinny być przedyskutowane na wspólnych posiedzeniach dyrekcji zjednoczeń (jednostek równorzędnych) i prezydiów branżowych zarządów okręgowych związków zawodowych.

Zaleca się, aby prezydia WRN ściślę współdziałały z WKZZ w opracowaniu planu wojewódzkiego. Współpraca w tej dziedzinie w szczególności powinna się przejawiać w kompleksowym rozwiązywaniu zagadnień dotyczących zaspokajania potrzeb województwa, a zwłaszcza: rozmiaru produkcji przedsiębiorstw nadzorowanych przez prezydia WRN, wykorzystania zdolności produkcyjnych tych zakładów, dostosowania ich profilu produkcyjnego do miejscowych potrzeb, założeń w zakresie budownictwa mieszkaniowego, socjalnego i kulturalnego oraz wykorzystania sił roboczych.

Projekty planów wojewódzkich powinny być przedyskutowane na wspólnych posiedzeniach prezydiów WRN i WKZZ.

III. FORMY I METODY WSPÓŁDZIAŁANIA ADMINISTRACJI PRZEDSIĘBIORSTW Z OGNIWAMI ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH I ORGANAMI SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

Ustala się dla dyrekcji przedsiębiorstw (zakładów pracy) obowiązek współdziałania z samorządem robotniczym w opracowywaniu projektów planów.

Współpraca ta powinna wyrażać się w zapewnieniu udziału organów samorządu robotniczego w takich pracach, jak: ustalenie wskaźników techniczno-ekonomicznych, założeń inwestycyjnych i lokalizacji inwestycji, zapewnienie warunków umożliwiających skrócenie cyklu inwestycyjnego, organizacja pracy i właściwe ustalenie stanu zatrudnienia w oparciu o zamierzenia produkcyjne, zabezpieczenie właściwego zaopatrzenia materiałowego, zapewnienie wzrostu wydajności pracy i planu kosztów własnych, zapewnienie poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zamierzeń w zakresie przyzakładowego budownictwa mieszkaniowego, urządzeń socjalnych i kulturalnych.

W toku opracowywania projektów planów dyrekcje przedsiębiorstw (zakładów pracy) zapewnią bieżącą in-

formację organów samorządu robotniczego o przebiegu prac i stopniu ich zaawansowania.

Zobowiązuje się dyrekcje przedsiębiorstw (zakładów pracy) do przedstawienia ostatecznej wersji projektu planu — konferencji samorządu robotniczego.

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Formy i metody współdziałania administracji wszystkich szczebli z instancjami związków zawodowych w opracowywaniu projektów planów i budżetów mają zastosowanie w odniesieniu do wszystkich działów gospodarki narodowej (przemysł, rolnictwo, budownictwo, transport i łączność, obrót towarowy itd.).

OBWIESZCZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 5 lutego 1960 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych

(Dz. U. Nr 13, poz. 78)

1. Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 21 grudnia 1959 r. o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. Nr 72, poz. 453) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. Nr 18, poz. 74) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 21 grudnia 1959 r. o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. Nr 72, poz. 453).

. . . . . .

Załącznik do obwieszczenia Ministra Finansów z dnia 5 lutego 1960 r. (poz. 78)

Ustawa
o funduszu zakładowym
w przedsiębiorstwach państwowych

Art. 1. W celu zainteresowania załóg w zwiększaniu rentowności przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw pod zarządem państwowym tworzy się fundusz zakładowy.

Art. 2. 1. Na fundusz zakładowy przeznacza się część zysku wygospodarowanego przez przedsiębiorstwo w danym roku gospodarczym.

2. Jeżeli przedsiębiorstwo jest planowo deficytowe i w związku z tym nie osiąga zysku lub jeżeli osiągnięty przez przedsiębiorstwo zysk nie wystarcza na utworzenie funduszu zakładowego w rozmiarze przewidzianym niniejszą ustawą, na fundusz zakładowy przeznacza się odpowiednią sumę środków obrotowych przedsiębiorstwa.

3. Rada Ministrów może przeznaczyć na fundusz zakładowy inne środki niż przewidziane w ust. 1 i 2, jak również może wprowadzić potrącanie z funduszu zakładowego określonych kategorii nie uzasadnionych gospodarczo kosztów lub strat.

4. Uprawnienia przewidziane w ust. 3 Rada Ministrów może przekazać właściwemu ministrowi działającemu w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 3. 1. Jeżeli przedsiębiorstwo osiągnie w danym roku wynik działalności gospodarczej równy wynikowi roku poprzedzającego, uzyskuje ono prawo do odpisu zasadniczego na fundusz zakładowy. Jeżeli przedsiębiorstwo w danym roku poprawi wynik działalności gospodarczej w porównaniu do roku poprzedzającego — uzyskuje ono ponadto prawo do odpisu dodatkowego.

2. Przedsiębiorstwo, które w roku poprzedzającym nie osiągnęło planowanego wyniku działalności gospodarczej, uzyskuje prawo do odpisu zasadniczego na fundusz zakładowy, jeżeli w danym roku osiągnie wy-

nik w wysokości planowanej na rok poprzedzający, a prawo do odpisu dodatkowego — pod warunkiem osiągnięcia w danym roku poprawy wyniku w porównaniu do wyniku planowanego na rok poprzedzający.

3. Jeżeli wynik działalności gospodarczej osiągnięty przez przedsiębiorstwo w danym roku będzie gorszy od wyniku osiągniętego w roku poprzedzającym, a w przypadkach, o których mowa w ust. 2 — od wyniku planowanego na rok poprzedzający — odpis zasadniczy na fundusz zakładowy ulega zmniejszeniu. Jeżeli pogorszenie wyniku wyniesie więcej niż 20%, przedsiębiorstwo traci prawo do odpisu na fundusz zakładowy.

Art. 4. 1. Rada Ministrów ustali w drodze rozporządzeń po zasięgnięciu opinii Centralnej Rady Związków Zawodowych szczegółowe zasady dokonywania odpisów na fundusz zakładowy dla przedsiębiorstw podległych poszczególnym resortom, względnie zaliczonych do poszczególnych działów gospodarki narodowej i gałęzi produkcji. W rozporządzeniach tych Rada Ministrów określi sposób dokonywania odpisów na fundusz zakładowy oraz ich wysokość.

2. Rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, Rada Ministrów podejmie na wniosek właściwego ministra zgłoszony w uzgodnieniu z właściwym zarządem głównym związku zawodowego.

Art. 5. W przypadkach uzasadnionych Rada Ministrów może w rozporządzeniach, o których mowa w art. 4:

1) uzależnić utworzenie funduszu zakładowego od spełnienia określonych warunków;
2) wprowadzić dla przedsiębiorstw podległych poszczególnym resortom względnie zaliczonych do poszczególnych działów gospodarki narodowej i gałęzi produkcji odmienne zasady dokonywania odpisów na fundusz zakładowy niż określone w art. 3, jeżeli to się przyczyni do bardziej skutecznego oddziaływania poprzez fundusz zakładowy na wzrost produkcji i obniżenie kosztów własnych;
3) wprowadzić odmienne niż określone w art. 3 zasady dokonywania odpisów na fundusz zakładowy dla

przedsiębiorstw nowo powstałych lub powstałych w wyniku reorganizacji w roku poprzedzającym i danym roku, jak również takich, których plan na dany rok zakłada zgodnie ze wskaźnikami ustalonymi przez jednostkę nadrzędną pogorszenie wyników działalności gospodarczej w stosunku do wyników osiągniętych w roku poprzedzającym;

4) wyłączyć spod działania ustawy określone kategorie przedsiębiorstw.

Art. 6. 1. Przy obliczaniu funduszu zakładowego dokonuje się odpowiednich korekt o sumy wynikające z wprowadzonych w stosunku do roku poprzedzającego zmian w zakresie cen sprzedawanych wyrobów i taryf świadczonych usług, jak również zmian w zakresie wysokości marż, stawek płac, składek na ubezpieczenia państwowe i społeczne, stawek podatkowych, stopy procentowej oraz zasad i norm amortyzacji — chyba że Rada Ministrów postanowi inaczej.

2. Ponadto dokonuje się odpowiednich korekt w przypadku, jeżeli osiągnięte przez przedsiębiorstwo wyniki są rezultatem naruszania wiążących przedsiębiorstwo zadań asortymentowych ustalonych przez jednostkę nadrzędną lub w umowie z odbiorcą, pogarszania jakości produkcji w stosunku do obowiązujących norm, standardów lub receptur, niewykonywania remontów budynków, maszyn i urządzeń, nieuzasadnionego obniżania nakładów na bezpieczeństwo i higienę pracy, nieamortyzowania środków trwałych — względnie rezultatem innej działalności, której celem jest osiąganie funduszu zakładowego drogą działania podejmowanego ze szkodą dla interesu społecznego.

Art. 7. 1. Środki funduszu zakładowego przeznacza się w wysokości 1/4 każdorazowego odpisu na budownictwo mieszkaniowe dla pracowników.

2. Pozostałą część środków funduszu zakładowego przeznacza się:

1) na nagrody i świadczenia oraz na zaspokojenie innych potrzeb pracowników, przy czym kwoty przeznaczone na nagrody i świadczenia powinny być dzielone według wkładu pracy;

2) na budownictwo mieszkaniowe dla pracowników oraz inne inwestycje socjalne służące potrzebom załogi.

3. Jeżeli suma środków pieniężnych przeznaczona zgodnie z ust. 1 na budownictwo mieszkaniowe nie przekroczy kwoty 50 000 zł za dany rok — przedsiębiorstwo może środki te przeznaczyć na cele, o których mowa w ust. 2 pkt 1.

4. Łączna kwota wypłat na cele, o których mowa w ust. 2 pkt 1, nie może przekraczać 8,5% osobowego funduszu płac wykonanego przez przedsiębiorstwo w danym roku.

5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady wykorzystania środków funduszu zakładowego w części przeznaczonej na budownictwo mieszkaniowe dla pracowników.

Art. 8. Podział funduszu zakładowego na cele określone w art. 7 należy do uprawnień przedsiębiorstwa.

Art. 9. 1. Przedsiębiorstwo dokonuje odpisów na fundusz zakładowy co kwartał, przyjmując za podstawę obliczenia tych odpisów wyniki działalności gospodarczej wykazane w okresowych sprawozdaniach finansowych od początku roku do końca danego kwartału, a za podstawę odpisu rocznego — wynik działalności gospodarczej wykazany w rocznym sprawozdaniu finansowym, zatwierdzony w przepisanym trybie. Przy ustalaniu wysokości odpisów za kwartały II i III oraz odpisu rocznego należy potrącić dokonane poprzednio odpisy.

2. Wysokość odpisów, zarówno kwartalnych, jak i rocznych, podlega zatwierdzeniu przez jednostkę nadrzędną. Składając wniosek o zatwierdzenie odpisu przedsiębiorstwo powinno dokonać przelewu pełnej sumy objętej wnioskiem na specjalny rachunek bankowy podlegający oprocentowaniu.

Art. 10. 1. Wypłata środków z funduszu zakładowego może nastąpić jedynie po zatwierdzeniu odpisu rocznego przez jednostkę nadrzędną. Przedsiębiorstwo może jednak dokonywać po upływie I półrocza i 3 kwartału wypłat zaliczkowych w wysokości nie przekraczającej 25% sumy odpisu na fundusz zakładowy za dany okres. Przy wypłatach zaliczkowych na cele, o których mo-

wa w art. 7 ust. 2 pkt 1, wolno wydatkować kwotę nie przekraczającą 2% osobowego funduszu płac wykonanego w danym okresie.

2. Jeżeli dokonane w ciągu roku wypłaty zaliczkowe przekraczają sumę funduszu zakładowego za dany rok, wówczas różnicę pomiędzy kwotami wydatkowanymi a sumą funduszu zakładowego przypadającą za dany rok zalicza się jako wydatek obciążający fundusz zakładowy roku następnego. Przed całkowitym wyrównaniem tej różnicy nie mogą być wydatkowane żadne kwoty z funduszu zakładowego.

Art. 11. 1. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio do zakładów (oddziałów) działających na wewnętrznym rozrachunku gospodarczym, dla których wprowadzono obowiązek sporządzania samodzielnych bilansów.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady korzystania z funduszu zakładowego przez pracowników zarządów przedsiębiorstw obejmujących zakłady (oddziały), o których mowa w ust. 1.

Art. 12. W razie stwierdzenia, że przedsiębiorstwo dokonuje nielegalnych lub nieprawidłowych odpisów na fundusz zakładowy, jednostka nadrzędna obowiązana jest niezależnie od pociągnięcia do odpowiedzialności służbowej i dyscyplinarnej pozbawić dyrektora przedsiębiorstwa i głównego księgowego prawa do udziału w funduszu zakładowym.

UCHWAŁA
VIII PLENUM CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

z dnia 9 lutego 1960 r.

w sprawie podziału funduszu zakładowego

(Biul. CRZZ Nr 3, poz. 17)

Fundusz zakładowy w naszej gospodarce stał się skutecznym bodźcem zainteresowania załóg wynikami działalności gospodarczej przedsiębiorstw. Doświadczenie wskazuje, że wpływa on na zwiększenie odpowiedzial-

ności załóg za gospodarkę zakładu pracy, zapewnia lepszą realizację współudziału załóg w zarządzaniu przedsiębiorstwami, jest poważnym czynnikiem kojarzenia interesów kolektywnych załóg i ogólnospołecznych.

Właściwe gospodarowanie funduszem zakładowym nabiera coraz bardziej na znaczeniu. W wielu przedsiębiorstwach samorząd robotniczy uzależnił wypłatę nagród od przestrzegania dyscypliny pracy, zaś ich wysokość od wkładu pracy.

W ubiegłym okresie miały jednak miejsce także fakty niewłaściwej gospodarki środkami funduszu zakładowego. Przyznawanie nagród nie zawsze było dokonywane w oparciu o wnikliwą ocenę wyników pracy. Niewspółmiernie wysokie nagrody w stosunku do rzeczywistego wkładu pracy i bez właściwego uzasadnienia przyznawano w niektórych zakładach wąskim grupom pracowników; z drugiej strony zachodziły przypadki przyznawania nagród rażąco niskich. Niekiedy, naruszając istotne założenia funduszu zakładowego, obdarowywano pracowników na stanowiskach kierowniczych przedmiotami wysokiej wartości względnie udzielano wysokich pożyczek, w dodatku rozkładanych na wiele lat.

Stwierdzono również przypadki nagradzania osób nie zatrudnionych w przedsiębiorstwie, jak np. pracowników jednostek nadrzędnych, rad narodowych, prasy itp.

Przypadki te nie tylko stanowiły naruszenie przepisu ustawy dającego możliwość uzyskania nagród wyłącznie pracownikom przedsiębiorstwa. Miały one niekiedy wszelkie znamiona nadużyć, bowiem w dużym stopniu zobowiązywały np. pracowników jednostek nadrzędnych do subiektywnej oceny pracy przedsiębiorstwa.

Nie we wszystkich przedsiębiorstwach przestrzegana była zasada jawności w gospodarowaniu funduszem zakładowym.

W obliczu poważnych zadań gospodarczych roku 1960 i następnej 5-latki niezbędne jest dalsze zwiększenie roli samorządu robotniczego i poprawa jego pracy nad rozwojem produkcji, doskonaleniem organizacji pracy,

obniżeniem kosztów własnych, wykrywaniem i uruchamianiem rezerw produkcyjnych.

W realizacji tych zadań istotnym instrumentem powinien stać się właściwy i słuszny, oparty na ocenie wkładu pracy — podział funduszu zakładowego.

Plenum CRZZ zaleca wszystkim organom samorządu robotniczego, by zwróciły szczególną uwagę na doskonalenie metod podziału środków funduszu zakładowego w sposób zapewniający skuteczne jego oddziaływanie na podnoszenie wyników ekonomicznych przedsiębiorstw, by stanowczo przeciwdziałały wszelkim naruszeniom i wypaczeniom podstawowych zasad podziału tych środków i zwalczały nadużycia w tym zakresie.

Z tych względów Plenum zaleca organom samorządu robotniczego, aby począwszy od roku 1960 (a więc już przy podziale funduszu zakładowego powstałego w wyniku działalności przedsiębiorstw w roku 1959) uwzględniały w regulaminach przyznawania nagród, ustalonych zgodnie z art. 8 pkt 3 ustawy o samorządzie robotniczym — również następujące wytyczne:

1. Część funduszu zakładowego przeznaczoną na nagrody konferencja samorządu robotniczego powinna podzielić między poszczególne wydziały przedsiębiorstwa. Podziału tego należy dokonać według kryteriów uwzględniających wkład pracy i wpływ poszczególnych komórek organizacyjnych na osiągnięcia ekonomiczne przedsiebiorstwa.

Wielkość nagród indywidualnych w poszczególnych komórkach organizacyjnych należy ustalać w oparciu o wnioski mistrzów lub kierowników, uzgodnione z radą oddziałową i oddziałową radą robotniczą.

Wniosek o przyznanie nagrody określający jej wysokość powinien zawierać ocenę indywidualnego wkładu pracy pracownika w zakresie wydajności pracy, ulepszenia jakości produkcji, oszczędności materiałowych, usprawnienia organizacji pracy, racjonalizacji produkcji. Należy uwzględnić zdyscyplinowanie pracownika, jego stosunek do pracy i mienia społecznego, udział i wyniki osiągnięte we współzawodnictwie pracy.

2. W celu odpowiedniego zróżnicowania nagród zależnie od wkładu pracy zaleca się, by regulaminy prze-

widywały uzyskanie nagród w wysokości do 150% przeciętnego miesięcznego zarobku nagradzanego pracownika, za szczególne zaś osiągnięcia w wysokości do 200% tego wynagrodzenia (obliczonego jak za urlop). Listę pracowników, którym przyznaje się nagrodę w granicach 150—200% zarobku, powinna zatwierdzić konferencja samorządu robotniczego. Również nagrody dla członków dyrekcji zatwierdza KSR.

Ustalając wysokość nagród dla członków prezydium rady robotniczej na KSR należy uwzględnić również ich wkład pracy społecznej w rozwijanie samorządu robotniczego.

3. Nagród nie wolno jest przyznawać osobom nie będącym pracownikami zakładu pracy. Regulamin może jednak przewidywać nagrody dla pracowników placówek socjalnych lub leczniczo-zapobiegawczych przy przedsiębiorstwie.

4. Z części funduszu zakładowego przeznaczonej na nagrody nie należy wydatkować jakichkolwiek kwot na pożyczki i zapomogi. Źródłem wypłat z tego tytułu są kasy zapomogowo-pożyczkowe. KSR w drodze uchwały powziętej z inicjatywy załogi lub jednej z organizacji wchodzących w skład samorządu robotniczego może przeznaczyć z funduszu zakładowego (z części przeznaczonej na nagrody) dodatkowe środki na budownictwo mieszkaniowe, budownictwo szkół, inwestycje o charakterze komunalnym, na cele socjalne, kulturalne i wychowania fizycznego, jak również na wypłacane w ciągu roku nagrody za współzawodnictwo.

5. Konieczne jest pełne zrealizowanie zasady jawności przy podziale funduszu zakładowego. Organa samorządu robotniczego, organizacje związkowe i administracje zakładów pracy odpowiedzialne są za podawanie do wiadomości załogi listy nagradzanych pracowników z podaniem wysokości nagrody, jak też zwięzłym uzasadnieniem jej przyznania.

W tych przedsiębiorstwach, w których nie działają organa samorządu robotniczego — ich uprawnienia w zakresie podziału funduszu zakładowego przysługują plenum rady zakładowej danego przedsiębiorstwa.

Dla zapewnienia, aby podstawa odpisów na fundusz

zakładowy wyrażała rzeczywiste osiągnięcia ekonomiczne przedsiębiorstwa — Plenum zaleca organom samorządu robotniczego współdziałanie z bankami oraz z komisjami rzeczoznawców przy weryfikowaniu wyników bilansowych przedsiębiorstwa.

Plenum wyraża przekonanie, że konsekwentna realizacja przez organa samorządu robotniczego, organizacje związkowe i administrację zasad określonych w niniejszej uchwale — będzie dalszym krokiem w kierunku lepszego, bardziej sprawiedliwego podziału funduszu zakładowego według wkładu pracy i przyczyni się do zwiększenia zainteresowania załóg doskonaleniem działalności gospodarczej przedsiębiorstw w interesie załogi i ogólnospołecznym.

USTAWA

z dnia 28 grudnia 1957 r.

o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych

(Dz. U. z 1958 r. Nr 3, poz. 7)

Art.1. 1. Ustawę stosuje się do dostaw, robót i usług dokonywanych na rzecz:

1) urzędów, zakładów, instytucji i przedsiębiorstw państwowych,
2) spółek, w których Państwo, instytucje lub przedsiębiorstwa państwowe posiadają udział wynoszący co najmniej 50% kapitału zakładowego,
3) przedsiębiorstw pod zarządem państwowym.

2. Przepisy ustawy stosuje się również do dostaw, robót i usług dokonywanych na rzecz instytucji i organizacji korzystających z dotacji państwowych. Prezes Rady Ministrów może zwolnić poszczególne instytucje lub organizacje korzystające z dotacji państwowych od obowiązków wynikających z niniejszej ustawy.

3. Przepisów ustawy nie stosuje się do dostaw, robót i usług dokonywanych na rzecz jednostek, których siedziba znajduje się poza granicami Państwa.

Art. 2. 1. Zamówienia na dostawy, roboty i usługi, objęte przepisami ustawy, powinny być udzielane jednostkom wymienionym w art. 1 ust. 1 wykonywającym działalność gospodarczą lub spółdzielniom.

2. Jeżeli łączna wartość zamówienia nie przekracza:
1) przy dostawach — 5 000 zł,
2) przy robotach remontowo-budowlanych — 60 000 zł,
3) przy pozostałych robotach oraz usługach — 15 000 zł,
zamówienie może być udzielone zarówno jednostkom wymienionym w ust. 1, jak i rzemieślnikom, przedsiębiorstwom prywatnym lub innym osobom nie będącym jednostkami gospodarki uspołecznionej.

3. Jeżeli wartość zamówienia przekracza kwotę wskazaną w ust. 2, zamówienie może być udzielone jednostce gospodarki nie uspołecznionej jedynie w przypadku, gdy jednostki wymienione w ust. 1 nie mogą wykonać zamówienia lub nie mogą go wykonać w terminie koniecznym dla zamawiającego. Jeżeli wartość zamówienia przekracza kwotę wskazaną w ust. 2, a przedmiot zamówienia jest podzielny, może ono być udzielone jednostce gospodarki nie uspołecznionej tylko w tej części, której jednostki wymienione w ust. 1 nie mogą wykonać w terminie koniecznym dla zamawiającego.

4. Udzielenie zamówień rzemieślniczym spółdzielniom utworzonym dla celów zaopatrzenia i zbytu oraz państwowym i spółdzielczym sklepom komisowym następuje na zasadach przewidzianych dla jednostek gospodarki nie uspołecznionej.

5. Przez łączną wartość zamówienia rozumieć należy wartość wszystkich zamówień udzielonych jednemu wykonawcy dla realizacji tego samego zadania gospodarczego. Dzielenie zamówienia, którego przedmiotem jest świadczenie tego samego rodzaju, na dwa lub więcej zamówień udzielanych różnym wykonawcom, nie jest dopuszczalne, jeżeli z okoliczności wynika, że podział ma na celu obejście przepisów niniejszej ustawy.

Art. 3. 1. Zamówienia udziela się na podstawie porównania uprzednio zebranych ofert.

2. Zbieranie ofert i wybór najkorzystniejszej oferty

może nastąpić bezprzetargowo bądź w trybie przetargu nieograniczonego.

3. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi przypadki, w których tryb przetargowy jest przy zbieraniu i wyborze ofert obowiązkowych oraz przypadki, w których zamawiający może udzielić zamówień bez zbierania ofert.

Art. 4. 1. Zamawiający udziela zamówienia w sposób i na warunkach dla siebie najkorzystniejszych, przy zachowaniu zasad wyrażonych w art. 2.

2. Zamawiający ustala we własnym zakresie, czy udzielenie zamówienia jednostce gospodarki nie uspołecznionej jest stosownie do art. 2 dopuszczalne oraz która spośród zebranych ofert jest dla zamawiającego najkorzystniejsza; zamawiający odpowiada za rzetelność tych ustaleń.

3. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w art. 2 ust. 2, nastąpi zbieg jednakowo korzystnych ofert, złożonych przez jednostki gospodarki uspołecznionej i nie uspołecznionej, zamówienie powinno być udzielone jednostce gospodarki uspołecznionej z uwzględnieniem przepisu art. 2 ust. 4.

Art. 5. 1. Zamiar powierzania zamówienia jednostce innej niż wymieniona w art. 1 ust. 1, zamawiający poddaje kontroli społecznej przez wywieszenie ogłoszenia zawierającego istotne dane dotyczące zamówienia i proponowanego wykonawcy i wzywające członków załogi oraz innych zainteresowanych do zgłaszania ewentualnych zastrzeżeń. O dokonaniu ogłoszenia zamawiający zawiadamia radę robotniczą, w razie jej braku — radę zakładową (miejscową).

2. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, o których mowa w ust. 1, ostateczną decyzję w sprawie udzielenia zamówienia podejmuje rada robotnicza, a w jej braku kierownik jednostki zamawiającej.

3. Poddanie zamówienia kontroli społecznej nie jest obowiązujące w przypadkach:

1) kiedy łączna wartość zamówienia nie przekracza 5000 zł,
2) kiedy udzielenie zamówienia następuje w trybie przetargowym.

Art. 6. 1. Przepisów art. 2—5 nie stosuje się do zamówień udzielanych przez państwowe jednostki handlowe na dostawy towarów przeznaczonych do zaspokojenia potrzeb rynku oraz na eksport, jak również na roboty i usługi polegające na wykonywaniu lub przerobie albo renowacji artykułów przeznaczonych dla tych potrzeb.

2. Zasady i tryb udzielania zamówień, o których mowa w ust. 1, określa Minister Handlu Wewnętrznego, a w zakresie eksportu Minister Handlu Zagranicznego w drodze rozporządzenia, wydanego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Drobnego i Rzemiosła i po zasięgnięciu opinii Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy.

Art. 7. 1. Zamówienia na dostawy nie mogą być udzielane pracownikom jednostki zamawiającej.

2. Pracownikowi własnemu nie mogą być udzielane zamówienia na roboty i usługi, które utrudniają mu wykonanie jego obowiązków służbowych lub pozostają w sprzeczności z tymi obowiązkami albo które wchodzą w zakres zwykłych obowiązków służbowych pracowników jednostki zamawiającej.

3. Udzielenie zamówienia pracownikowi jednostki nadrzędnej może nastąpić tylko w wyjątkowych przypadkach, przy zachowaniu postanowień ust. 2 i za uprzednim zezwoleniem kierownika tej jednostki, określającym w granicach obowiązujących przepisów wysokość sumy, jaka może być wypłacana za wykonanie zamówienia.

4. Wykonawcy zamówienia nie wolno zatrudniać w związku z realizacją tego zamówienia pracowników jednostki zamawiającej.

5. Naruszenie przepisu ust. 4 uprawnia zamawiającego do odstąpienia od umowy albo do pobrania od wykonawcy odszkodowania na zasadach, które określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 8. 1. Umowa o wykonanie dostawy, roboty lub usługi powinna być zawarta w formie pisemnej, z wyjątkiem przypadków, gdy łączna wartość zamówienia nie przekracza 5000 zł.

2. Każda umowa na piśmie powinna zawierać posta-

nowienia dotyczące określenia przedmiotu i terminu wykonania świadczenia oraz jego ceny, jak również określać sankcje na przypadek niewykonania lub nieterminowego wykonania świadczenia.

3. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania umowy niezależnie od odszkodowania umownego, zamawiający może domagać się odszkodowania uzupełniającego do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody.

Art. 9. Udzielanie zaliczek dopuszczalne jest jedynie w przypadkach i na warunkach ustalonych przez Radę Ministrów. Rada Ministrów może swoje uprawnienia w tym zakresie przekazać poszczególnym ministrom działającym w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 10. 1. Rada Ministrów wyda w drodze rozporządzenia szczegółowe przepisy normujące zasady udzielania zamówień, tryb przeprowadzania przetargów, zakres i sposoby sprawowania kontroli społecznej nad zamówieniami oraz zasady zawierania i wykonywania umów.

2. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia w uzasadnionych przypadkach zwolnić jednostki państwowe lub określone kategorie takich jednostek od niektórych obowiązków wynikających z niniejszej ustawy, jak również podwyższyć lub obniżyć kwoty wymienione w art. 2 ust. 2, art. 5 ust. 3 pkt 1 lub art. 8 ust. 1.

Art. 11. Przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się do zamówień dokonywanych na podstawie dekretu z dnia 16 maja 1956 r. o umowach dostawy pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (Dz. U. Nr 16, poz. 87). Jednakże przepisy art. 2, art. 4 ust. 1 i art. 5 niniejszej ustawy mają zastosowanie do zamówień objętych dekretem z dnia 16 maja 1956 r., a udzielanych przez jednostki państwowe jednostkom innym niż państwowe z wyjątkiem zamówień udzielonych w oparciu o uzgodnienia, o których mowa w art. 2 ust. 2 dekretu z dnia 16 maja 1956 r.

Art. 12. Przepisów ustawy nie stosuje się:

1) do dostaw opartych na planach rozdziału lub na

przepisach o gospodarowaniu artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia, do skupu artykułów, które określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia, oraz do dostaw z zagranicy;

2) do robót wykonywanych za granicą;

3) do usług opartych na stosunku pracy, usług o charakterze naukowym, literackim i artystycznym, usług maklerów morskich, sztauerów i pilotów oraz do usług ajentów w handlu uspołecznionym, skupie, kontraktacji i ubezpieczeniach, do usług transportowych, jak również do usług wykonywanych za granicą.

Art. 13. 1. Traci moc ustawa z dnia 18 listopada 1948 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Dz. U. Nr 63, poz. 494).

2. Przepisy ustawy wymienionej w ust. 1 i rozporządzeń na jej podstawie wydanych obowiązują jednak nadal w stosunku do umów na dostawy, roboty i usługi, zawartych przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Art. 14. Ustawa wchodzi w życie z upływem miesiąca od dnia ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 13 stycznia 1958 r.

w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz jednostek państwowych

(Dz. U. Nr 6, poz. 17)

Na podstawie art. 3 ust. 3, art. 7 ust. 5, art. 9, art. 10 ust. 1 i 2 i art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1957 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 3, poz. 7) zarządza się, co następuje:

I. PRZEPISY OGÓLNE

§ 1. Zamawiający może udzielić zamówienia po uprzednim stwierdzeniu istnienia potrzeby gospodarczej oraz ustaleniu ścisłych jej rozmiarów.

§ 2. Przed udzieleniem zamówienia zamawiający powinien ustalić najkorzystniejszy sposób jego wykonania: w szczególności w odniesieniu do robót i usług zamawiający powinien rozważyć, czy nie mogą być one wykonane we własnym zakresie w sposób równie korzystny lub korzystniejszy.

§ 3. 1. Nie wolno udzielać zamówień osobom, co do których istnieją uzasadnione przypuszczenia, że nie wykonają należycie przyjętego zamówienia.

2. Udzielanie zamówień pośrednikom jest dopuszczalne w przypadku, gdy czynności pośrednika wykonuje powołane do tego przedsiębiorstwo uspołecznione. Minister Przemysłu Drobnego i Rzemiosła może ustalić inne przypadki, w których udzielanie zamówienia pośrednikowi będzie dopuszczalne.

3. Zamówienie, którego przedmiotem jest świadczenie podlegające opodatkowaniu podatkiem obrotowym lub dochodowym może, być udzielone jedynie takiej jednostce gospodarki nie uspołecznionej, która posiada ważną kartę rejestracyjną (podatkową). Jeżeli sporządzenie umowy na piśmie nie jest wymagane, numer karty rejestracyjnej (podatkowej) oraz nazwę organu finansowego, który kartę tę wydał, należy wskazać w rachunku za wykonane świadczenie.

§ 4. Przepisy ustawy z dnia 28 grudnia 1957 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 3, poz. 7), zwanej w dalszym ciągu „ustawą", nie mają zastosowania do skupu:

1) artykułów wytwarzanych przez gospodarstwa rolne, ogrodnicze, hodowlane, rybne i leśne — od posiadaczy tych gospodarstw;
2) runa leśnego — od zbieraczy;
3) przedmiotów przeznaczonych do dalszej odsprzedaży, skór surowych i odpadów poubojowych z uboju gospodarczego, odpadów produkcyjnych i pokonsumpcyjnych oraz używanych opakowań — od ludności;
4) kamienia i kruszyw naturalnych — od ludności;
5) wszelkich artykułów objętych przepisami o gospodarowaniu artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia, jeżeli skup dokonywany jest w trybie przewidzianym tymi przepisami.

II. ZASADY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ

§ 5. 1. Zamawiający ustala, do kogo należy skierować zaproszenia do składania ofert albo czy należy ogłosić przetarg.

2. Zamawiający może zaniechać zbierania ofert:

1) jeżeli zamówienie ma być udzielone jednostce wymienionej w art. 1 ust. 1 ustawy albo

2) jeżeli łączna wartość zamówienia nie przekracza 5000 zł, a zamówienie służy do zaspokojenia doraźnej potrzeby zamawiającego.

3. Zamówienie, którego łączna wartość przekracza kwotę 100 000 zł, może być udzielone jednostce gospodarki nie uspołecznionej jedynie na podstawie przetargu, chyba że przeprowadzony przetarg nie dał wyniku.

§ 6. 1. W zaproszeniu do złożenia oferty należy wskazać przedmiot, termin, miejsce oraz warunki wykonania zamówienia, natomiast nie wolno podawać cen orientacyjnych.

2. Oferta powinna zawierać dane wymienione w ust. 1, określać cenę jednostkową i sumę ogólną oraz okres czasu, przez który oferta wiąże oferenta, a także powinna zawierać oświadczenie oferentów wnoszących wspólną ofertę, że zobowiązania ich wynikające z oferty są solidarne, oraz wyszczególnienie załączników do oferty.

3. Oferta może ponadto zawierać w miarę potrzeby jeszcze inne dane lub oświadczenia, w szczególności wskazanie proponowanego zabezpieczenia.

§ 7. 1. Jeżeli udzielenie zamówienia rzemieślniczej spółdzielni utworzonej dla celów zaopatrzenia i zbytu lub zrzeszeniu gospodarczemu rzemiosła jest podyktowane względem na konieczność współdziałania przy wykonywaniu zamówienia kilku lub więcej rzemieślników oraz konieczność nadzoru nad realizacją całości zamówienia i jego skompletowaniem, zamówienie takie może być udzielone tym organizacjom w trybie określonym w art. 2 ust. 2 ustawy także w tych przypadkach, w których łączna wartość zamówienia przekra-

cza kwoty wskazane w art. 2 ust. 2 ustawy, jednak nie więcej niż do wysokości dwukrotnej tych kwot.

2. W razie zbiegu jednakowo korzystnych ofert złożonych przez organizacje wymienione w ust. 1 oraz przez inne osoby, organizacjom wymienionym w ust. 1 przysługuje pierwszeństwo do otrzymania zamówienia przed innymi jednostkami gospodarki nie uspołecznionej.

§ 8. 1. Jeżeli łączna wartość zamówienia przekracza kwotę wskazaną w art. 2 ust. 2 ustawy, zamawiający zawiadamia o zamiarze powierzenia zamówienia jednostce gospodarki nie uspołecznionej swoją jednostkę nadrzędną, właściwy wojewódzki zarząd przemysłu oraz właściwy wojewódzki bądź krajowy związek spółdzielni pracy i wojewódzki związek spółdzielni inwalidów przesyłając im odpis zaproszenia do złożenia ofert, sporządzonego w trybie określonym w § 6 ust. 1 albo w § 10 ust. 2.

2. Obowiązek przesyłania zawiadomień jednostce nadrzędnej nie dotyczy zamówień udzielanych przez naczelne organy administracji państwowej.

§ 9. 1. Ogłoszenie, o którym mowa w art. 5 ustawy, powinno być wywieszone co najmniej przez okres 7 dni w siedzibie zamawiającego; jeżeli zamówienie dotyczy określonego zakładu jednostki zamawiającej — ogłoszenie powinno być wywieszone również w tym zakładzie.

2. Zamówienie nie może być udzielone jednostce innej niż wymieniona w art. 1 ust. 1 ustawy przed upływem 7 dni od daty wywieszenia ogłoszenia. Nie dotyczy to przypadków, gdy wskutek nie przewidzianych zdarzeń powstała konieczność niezwłocznego udzielenia zamówienia.

3. Decyzja o konieczności udzielenia zamówienia jednostce innej niż wymieniona w art. 1 ust. 1 ustawy przed upływem 7 dni od daty wywieszenia ogłoszenia powinna być uzasadniona na piśmie. Dotyczy to również udzielenia zamówienia takiej jednostce pomimo zgłoszenia zastrzeżeń (art. 5 ust. 2 ustawy).

4. Postępowania określonego w art. 5 ustawy nie

stosuje się przy udzielaniu zamówień przez jednostki podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

III. POSTĘPOWANIE PRZETARGOWE

§ 10. 1. Przetarg powinien być poprzedzony ogłoszeniem zaproszenia do składania pisemnych ofert, dokonanym co najmniej na 10 dni przed terminem przetargu.

2. Zaproszenie do składania ofert należy sporządzić stosownie do zasad podanych w § 6 ust. 1, a ponadto oznaczyć w nim lokal oraz godziny, w których można przeglądać materiały i warunki przetargu, a także określić miejsce składania ofert oraz termin i miejsce przetargu.

3. Zaproszenie do składania ofert zamawiający ogłasza w miejscowym czasopiśmie codziennym lub fachowym bądź wywiesza w siedzibie prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej właściwej ze względu na siedzibę zamawiającego lub miejsce wykonania zamówienia; w miarę potrzeby zamawiający może wykorzystać oba te środki albo zamieścić ogłoszenie w większej ilości czasopism.

4. Jeżeli łączna wartość zamówienia przekracza 100 000 zł, ogłoszenie w czasopiśmie jest obowiązkowe.

§ 11. Odpis zaproszenia do składania ofert przesyła się do wiadomości jednostkom wymienionym w § 8 ust. 1, a ponadto w przypadkach określonych szczególnymi przepisami — organom Najwyższej Izby Kontroli.

§ 12. Poszczególni ministrowie w porozumieniu z Ministrem Finansów mogą określić przypadki, w których zamawiający powinien pobierać wadium przetargowe, oraz warunki jego zwrotu.

§ 13. Oferta powinna odpowiadać wymaganiom określonym w § 6 ust. 2 i 3, a ponadto powinna zawierać oświadczenie, że oferent zaznajomił się z warunkami przetargu oraz warunkami wykonania zamówienia i że przyjmuje je bez zastrzeżeń.

§ 14. 1. Oferta wraz z załącznikami powinna być złożona lub nadesłana pocztą pod adresem zamawiają-

cego przed terminem przetargu; dotyczy to również pism zawierających zmianę lub cofnięcie oferty.

2. Kopertę zawierającą ofertę lub inne oświadczenia oferenta należy wrzucić do opieczętowanej skrzynki, umieszczonej w miejscu łatwo dostępnym dla oferentów.

§ 15. 1. Ofert albo pism zawierających zmianę lub cofnięcie oferty, które nadeszły pocztą przed powzięciem przez zamawiającego decyzji co do udzielania zamówienia, nie należy uważać za spóźnione, jeżeli z datownika pocztowego wynika, że zostały nadane w urzędzie pocztowym nie później niż w przeddzień rozpoczęcia przetargu.

2. W wyjątkowych przypadkach, gdy tego wymaga interes zamawiającego, komisja przetargowa może przyjąć ofertę spóźnioną, jeżeli wpłynęła ona przed powzięciem przez zamawiającego decyzji co do udzielania zamówienia.

§ 16. 1. Przetarg obejmuje część jawną i niejawną.

2. Oferenci lub ich upoważnieni przedstawiciele mogą być obecni na jawnej części przetargu.

§ 17. 1. Przetarg przeprowadza się komisyjnie, jednakże właściwi ministrowie mogą zarządzić, iż część niejawną przetargu przeprowadza się w innym trybie.

2. Komisja powinna składać się co najmniej z 5 osób, w tym 2 przedstawicieli rady robotniczej, a w razie jej braku — rady zakładowej (miejscowej).

§ 18. 1. Jawna część przetargu obejmuje:

1) stwierdzenie prawidłowości ogłoszenia przetargu;

2) stwierdzenie, czy skrzynka ofertowa i koperty są w stanie nie naruszonym;

3) otwarcie kopert, odczytanie zawartych w nich ofert i ustalenie, które oferty uznaje się za ważne;

4) sporządzenie protokołu z części jawnej z wciągnięciem ewentualnych wyjaśnień lub oświadczeń zgłoszonych podczas przetargu przez oferentów.

2. Bezpośrednio po zakończeniu części jawnej komisja przetargowa może zarządzić przetarg dodatkowy pomiędzy wybranymi oferentami lub porozumiewać się z poszczególnymi oferentami co do treści ich ofert.

§ 19. 1. W części niejawnej przetargu komisja przetargowa wybiera spośród ofert uznanych za ważne ofertę najkorzystniejszą, biorąc przy jej ocenie pod uwagę całokształt zgłoszonych warunków, jakość oferowanego świadczenia, solidność oferentów oraz ich uzdolnienia i techniczne przygotowanie do wykonania zamówienia, jak również zachowanie zasad określonych w art. 2 ustawy.

2. Wybór oferty powinien być pisemnie umotywowany.

§ 20. 1. Nieważne są oferty:

1) z których treści nie można wywnioskować, od kogo oferta pochodzi;

2) nie zawierające oznaczenia oferowanego świadczenia lub jego ceny;

3) spóźnione z wyjątkiem przypadków, o których mowa w § 15 ust. 2.

2. Za nieważne mogą być uznane oferty nieczytelne oraz oferty z nie omówionymi poprawkami.

§ 21. 1. Zamawiający, choćby tego w zaproszeniu do składania ofert nie zastrzegł, jest uprawniony do swobodnego wyboru oferty bądź uznania, że przetarg nie dał wyniku.

2. Należy uznać, że przetarg nie dał wyniku, w razie braku co najmniej dwóch ważnych ofert lub w razie ustalenia, że żadna z rozpatrywanych ofert nie nadaje się do przyjęcia.

3. Decyzja stwierdzająca, że przetarg nie dał wyniku, powinna być uzasadniona na piśmie i podana do wiadomości oferentów.

§ 22. 1. O powzięciu decyzji co do wybrania oferty zamawiający zawiadamia pisemnie zainteresowanego oferenta w okresie ważności jego oferty.

2. Zawiadomienie to powinno wyznaczać termin do podpisania umowy, który nie powinien przekraczać 14 dni od daty doręczenia zawiadomienia. W przypadku uchylenia się od zawarcia umowy zawiadomienie oferenta o przyjęciu jego oferty traci moc, a oferent obowiązany jest do zapłaty zamawiającemu odszkodowania w wysokości co najmniej 10% jego oferty albo w wysokości złożonego przez oferenta wadium prze-

targowego. Przepis art. 8 ust. 3 ustawy stosuje się odpowiednio.

3. Do chwili wysłania zawiadomienia do oferenta o wybraniu jego oferty jednostkom gospodarki państwowej przysługuje pierwszeństwo do otrzymania — na ich wniosek — zamówienia na warunkach nie mniej korzystnych niż uzyskane w wyniku przetargu.

§ 23. Równocześnie z zawiadomieniem oferenta — także jednostki gospodarki państwowej w przypadku przewidzianym w § 22 ust. 3 — o wybraniu jego oferty zamawiający zawiadamia pozostałych oferentów o odrzuceniu ich ofert, wymieniając oferenta, którego oferta została wybrana.

IV. UMOWA

§ 24. 1. Umowa powinna być zawarta przed przystąpieniem do wykonania zamówienia.

2. Za umowę na piśmie uważa się również zamówienie bądź ofertę potwierdzoną pisemnie przez drugą stronę, jeśli dokumenty te zawierają dane, wyszczególnione w § 25 ust. 2.

§ 25. 1. Umową należy objąć postanowienia konieczne do zabezpieczenia interesów stron.

2. W szczególności umowa pisemna powinna zawierać:

1) oznaczenie stron zawierających umowę, datę i miejsce jej zawarcia;

2) określenie przedmiotu zamówienia;

3) wymienienie ceny jednostkowej i ogólnej należności wykonawcy ze wskazaniem pozycji obowiązującego cennika bądź nazwy organu, który tę cenę zatwierdził;

4) ustalenie terminu wykonania umowy;

5) określenie miejsca, sposobu i czasu odbioru świadczenia umownego oraz zapłaty za wykonane świadczenia:

6) określenie wysokości odszkodowania umownego za zwłokę za niewykonanie umowy oraz za naruszenie przepisów pkt 8 niniejszego paragrafu;

7) postanowienie, że w razie zwłoki w wykonaniu

umowy zamawiający ma prawo odstąpić od umowy bez potrzeby udzielania dodatkowych terminów albo nie zwalniając wykonawcy od obowiązku uiszczenia odszkodowania umownego za zwłokę wyznaczyć mu nowy termin wykonania świadczenia lub też wykonać na jego koszt świadczenie zastępcze;

8) postanowienie, że bez zgody zamawiającego, wykonawca nie może powierzyć wykonania umowy jednostce gospodarki niepaństwowej ani też przelewać na nią swoich praw wynikających z umowy, a to pod rygorem zapłacenia odszkodowania umownego; w razie naruszenia tego postanowienia zamawiający może ponadto odstąpić od umowy;

9) sposób zabezpieczenia przedmiotów powierzonych wykonawcy w związku z zamówieniem;

10) podpisy stron.

3. Postanowienia zawarte w ust. 2 dotyczące ceny jednostkowej (pkt 3), odbioru świadczeń (pkt 5) i odszkodowań umownych (pkt 6), nie dotyczą umów, których charakter wyłącza ich zastosowanie.

4. Jeżeli przedmiotem umowy jest świadczenie podlegające opodatkowaniu podatkiem obrotowym lub dochodowym, w umowie należy wskazać numer karty rejestracyjnej (podatkowej) wykonawcy oraz nazwę organu finansowego, który kartę tę wydał.

5. Niezależnie od danych wymienionych w ust. 1—4 strony zamieszczają w umowie postanowienia wynikające ze specyficznych cech danego zamówienia albo z przepisów szczególnych obowiązujących zamawiającego.

§ **26.** 1. Odszkodowanie umowne na rzecz zamawiającego ustala się zależnie od wartości i znaczenia przedmiotu umowy:

1) w przypadku niedotrzymania terminu wykonania zamówienia albo poszczególnych jego części — w wysokości co najmniej 0,5% wartości opóźnionego świadczenia za każdy roboczy dzień zwłoki;

2) w przypadku niewykonania umowy — w wysokości co najmniej 10% wartości niewykonanego świadczenia;

3) w przypadku naruszania postanowień, o których mowa w § 25 ust. 2 pkt 8 — w wysokości co najmniej 20% wartości świadczenia.

2. Jeżeli zwłoka w wykonaniu części zamówienia uniemożliwia wykorzystanie całego świadczenia zgodnie z jego przeznaczeniem, odszkodowanie umowne ustala się w wysokości co najmniej 0,1% wartości całego zamówienia za każdy roboczy dzień zwłoki.

§ 27. W razie naruszenia przez wykonawcę przepisu art. 7 ust. 4 ustawy zamawiający, jeżeli nie korzysta z prawa odstąpienia od umowy, może domagać się zapłaty odszkodowania w wysokości sumy wypłacanej lub należnej pracownikowi zamawiającego bez względu na wysokość szkody rzeczywistej.

§ 28. Poszczególni ministrowie mogą w porozumieniu z Ministrem Finansów określić przypadki i warunki udzielania wykonawcom zaliczek.

V. WYKONANIE UMOWY

§ 29. 1. Świadczenie może być przyjęte po stwierdzeniu, że odpowiada warunkom zawartym w umowie.

2. W przypadkach gospodarczo uzasadnionych może być przyjęte świadczenie nie odpowiadające warunkom umowy po cenie odpowiednio obniżonej.

§ 30. 1. Przyjęcie (odbiór) świadczenia może być dokonane komisyjnie lub jednoosobowo i powinno być stwierdzone protokołem odbioru zawierającym oznaczenie osoby lub osób odbierających, czas i miejsce odbioru oraz określenie ilości, rodzaju i jakości odebranych świadczeń, a także innych okoliczności związanych z odbiorem, a w szczególności oświadczeń zgłoszonych w toku odbioru przez wykonawcę.

2. Celem zakwalifikowania jakości świadczenia i stwierdzenia jego zgodności z warunkami umowy, odbiór powinien być w stosownych przypadkach poprzedzony badaniem technicznym.

§ 31. 1. Uregulowanie należności za wykonane świadczenia następuje na podstawie rachunków i protokołów odbioru oraz innych dokumentów określonych przepisami szczególnymi.

2. Przed ostatecznym rozliczeniem z wykonawcą gospodarki nie uspołecznionej zamawiający powinien potrącić — z zachowaniem obowiązujących przepisów — wszelkie nadpłaty powstałe przy poprzednich wypłatach lub w wyniku rozrachunku z tym samym wykonawcą z innych tytułów.

VI. PRZEPISY KOŃCOWE

§ 32. Przepisy rozdziałów II i III oraz § 25 ust. 2 pkt 6 i 8 oraz § 26 nie mają zastosowania do zamówień, o których mowa w art. 6 ustawy.

§ 33. Pozostają w mocy przepisy w sprawie umów o roboty budowlano-montażowe wykonywane na rzecz jednostek państwowych. Do umów tych stosuje się jednak przepisy ustawy, a także przepisy rozdziałów I—III oraz § 25 ust. 2 pkt 6 i 8, § 26 ust. 1 pkt 3 i § 27 niniejszego rozporządzenia.

§ 34. 1. Przepisy ustawy i niniejszego rozporządzenia dotyczące określenia przypadków, w których dopuszczalne jest udzielenie zamówień osobom nie będącym jednostkami gospodarki uspołecznionej oraz trybu postępowania przy udzielaniu takich zamówień, stosuje się do wykonawców wymienionych w art. 2 ust. 4 ustawy oraz do wszystkich innych wykonawców nie wymienionych w art. 2 ust. 1 ustawy, a w szczególności do stowarzyszeń, zrzeszeń przemysłowych i zrzeszeń gospodarczych rzemiosła — także wtedy, gdy zamówienie ma być udzielone na podstawie uzgodnienia, o którym mowa w art. 2 ust. 2 dekretu z dnia 16 maja 1956 r. o umowach dostawy pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (Dz. U. Nr 16, poz. 87).

2. Obowiązek poddania zamówienia kontroli społecznej (art. 5 ustawy) dotyczy również zamówień udzielanych spółdzielniom innym niż wymienione w art. 2 ust. 4 ustawy, z wyjątkiem przypadków, gdy zamówienie ma być udzielone na podstawie uzgodnienia, o którym mowa w art. 2 ust. 2 dekretu z dnia 16 maja 1956 r. o umowach dostawy pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej.

§ 35. Właściwi ministrowie mogą w miarę potrzeby określić szczegółowo tryb postępowania przetargowego, warunki zawierania umów oraz odbioru świadczeń.

§ 36. Wykonanie rozporządzenia porucza się prezesowi Rady Ministrów oraz wszystkim ministrom.

§ 37. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 11 lutego 1958 r.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 5 marca 1959 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz jednostek państwowych

(Dz. U. Nr 24, poz 151)

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 28 grudnia 1957 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 3, poz. 7) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1958 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz jednostek państwowych (Dz. U. Nr 6, poz. 17) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 3. dodaje się nowe ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Przedsiębiorstwu przemysłowemu, handlowemu lub rzemieślniczemu gospodarki nie uspołecznionej zamówienie może być udzielone jedynie po wykazaniu się przez to przedsiębiorstwo posiadaniem odpowiedniego uprawnienia przewidzianego odrębnymi przepisami.

5. Nie wolno udzielać zamówień pracownikowi jednostki gospodarki uspołecznionej na dostawy, roboty i usługi, których wykonanie należy do zakresu działania jednostki gospodarki uspołecznionej zatrudniającej tego pracownika. W wyjątkowo uzasadnionych przypadkach jednostka nadrzędna zamawiającego może jednak udzielić zezwolenia na takie zamówienie".

2) po § 7. dodaje się nowe §§ 7a i 7b w brzmieniu:

„§ 7a 1. Organizacji społecznej, która wykaże się posiadaniem zezwolenia Ministra Finansów na prowadzenie działalności gospodarczej, może być udzielone — w zakresie tej działalności i na warunkach tego zezwolenia — zamówienie w trybie określonym w art. 2 ust. 2 ustawy także w tych przypadkach, w których łączna wartość zamówienia przekracza kwoty wskazane w tym przepisie, z tym że dostawy mogą obejmować jedynie wyroby produkcji organizacji społecznej, niezbędne dla zaopatrzenia jednostek państwowych w artykuły zaopatrzeniowe lub obrotu towarowego.

2. Minister Finansów może w zezwoleniu ustalić kwoty zamówień na dostawy, roboty i usługi, jednak nie niżej kwot wskazanych w art 2 ust. 2 ustawy.

§ 7b. Zamówienie na świadczenie, którego wykonanie nie wymaga uprawnienia przewidzianego odrębnymi przepisami, może być udzielone jednostce gospodarki nie uspołecznionej w trybie określonym w art. 2 ust. 2 ustawy, jeżeli łączna wartość zamówienia nie przekracza:

1) przy dostawach 2.500 zł
2) przy robotach remont.-budowl. 30.000 zł
3) przy pozostałych robotach oraz usługach 7.500 zł";

3) po § 9. dodaje się nowy § 9a w brzmieniu:

„§ 9a. Minister Finansów może ustalić uproszczony tryb udzielania zamówień nie uspołecznionym przedsiębiorstwom w ramach ich stałego współdziałania z przedsiębiorstwami zamawiającymi".

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

UCHWAŁA
RADY MINISTRÓW I CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

z dnia 5 marca 1959 r.

w sprawie nadawania sztandarów przechodnich Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych oraz sztandarów przechodnich ministerstw i zarządów głównych związków zawodowych załogom, które uzyskały najlepsze wyniki we współzawodnictwie pracy

(M. P. Nr 22, poz. 96)

Dla podkreślenia wysiłków klasy robotniczej w budownictwie socjalizmu oraz w celu wyróżnienia załóg, które w socjalistycznym współzawodnictwie osiągnęły najlepsze wyniki, Rada Ministrów i Centralna Rada Związków Zawodowych uchwalają, co następuje:

§ 1. 1. Rada Ministrów i Centralna Rada Związków Zawodowych nadają sztandary przechodnie załogom przedsiębiorstw, które uzyskały najlepsze wyniki we współzawodnictwie pracy między przedsiębiorstwami w poszczególnych resortach.

2. Wraz ze sztandarami przechodnimi, o których mowa w ust. 1, przyznaje się dyplomy i nagrody pieniężne.

3. Gałęzie gospodarki narodowej, w których załogom przedsiębiorstw przyznaje się sztandary przechodnie Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych, oraz wysokość rocznego funduszu nagród określa załącznik do uchwały.

§ 2. Współzawodniczyć o sztandar przechodni Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych może załoga przedsiębiorstwa, która zapozna się i przyjmie na naradach produkcyjnych kryteria oraz zadania współzawodnictwa ustalone na dany okres w trybie przewidzianym w § 3, a konferencja samorządu robotniczego lub tam, gdzie nie ma konferencji samorządu robotniczego — konferencja ekonomiczna podejmie uchwałę o przystąpieniu załogi do współzawodnictwa pracy.

§ 3. 1. Właściwi ministrowie w uzgodnieniu z zarzą-

dami głównymi związków zawodowych ustalą na każdy okres, za który przyznaje się sztandar przechodni Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych zadania i kryteria współzawodnictwa, które ze względu na potrzeby gospodarki narodowej i danej gałęzi przemysłu uznają za najbardziej ważne i konieczne.

2. Sztandary przechodnie Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych przyznaje się załodze najlepszego przedsiębiorstwa jeden lub dwa razy do roku, w ustalonych przez właściwych ministrów i zarządy główne związków zawodowych okresach, które powinny uwzględniać specyfikę branżową, cykle produkcyjne itp.

3. Ustalone okresy powinny umożliwiać podsumowanie wykonania wyznaczonych zadań oraz sprawdzenie innych wskaźników ekonomicznych na podstawie danych bilansowych ilustrujących gospodarkę zakładu, bez sporządzania specjalnej sprawozdawczości.

§ 4. 1. Podsumowania i oceny wyników współzawodnictwa o sztandar przechodni Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych dokonują ministerstwa łącznie z zarządami głównymi związków zawodowych, po każdym okresie i cyklu produkcyjnym, tak aby terminy oceny wyników pozwoliły na wręczenie sztandarów w zasadzie za pierwszy okres (IV i I kwartału) na uroczystościach pierwszomajowych oraz za drugi okres (II i III kwartału) w okresie święta Rewolucji względnie świąt poszczególnych branż, a w zakładach produkcji sezonowej po zakończeniu sezonu.

2. Wnioski o przyznanie sztandaru przechodniego Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych przedkłada właściwy minister wraz z zarządem głównym związku zawodowego do decyzji prezesowi Rady Ministrów i przewodniczącemu Centralnej Rady Związków Zawodowych.

§ 5. Sztandar przechodni Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych wręcza prezes Rady Ministrów i przewodniczący Centralnej Rady Związków Zawodowych lub z ich upoważnienia właściwy minister i członek prezydium Centralnej Rady Związków Zawodowych.

§ 6. O rozdziale nagrody pieniężnej wśród załogi albo o przeznaczeniu jej części bądź całości na inne uzasadnione społecznie cele decyduje konferencja samorządu robotniczgo, a tam gdzie nie ma konferencji samorządu robotniczego — konferencja ekonomiczna.

§ 7. 1. Przedsiębiorstwo, którego załoga zdobyła kolejno trzykrotnie sztandar przechodni Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych lub pięciokrotnie niekolejno w ciągu kolejnych siedmiu okresów współzawodnictwa, zatrzymuje sztandar na własność i otrzymuje nagrodę specjalną prezesa Rady Ministrów i przewodniczącego CRZZ.

2. W związku ze zdobyciem sztandaru na własność, właściwy minister w porozumieniu z zarządem głównym związku zawodowego może wystąpić o nadanie odznaczenia państwowego przedsiębiorstwu, o którym mowa w ust. 1, oraz przedstawić do odznaczeń państwowych wyróżniających się we współzawodnictwie pracowników przedsiębiorstwa.

§ 8. Osiągnięcia w zakresie metod pracy i organizacji produkcji najlepszego przedsiębiorstwa powinny być szeroko wykorzystywane przez ministerstwa, zarządy przemysłu, zjednoczenia wspólnie z branżowymi związkami zawodowymi w celu spopularyzowania i zachęcenia innych zakładów pracy do ich stosowania. Należy przy tym w dużym zakresie wykorzystywać metodę porównawczych wskaźników produkcyjnych, technicznych i ekonomicznych, charakterystycznych dla zakładów pracy analogicznych gałęzi gospodarki (przemysłu) w kraju i za granicą.

§ 9. Upoważnia się ministrów do ufundowania:

1) sztandarów przechodnich ministerstw i zarządów głównych związków zawodowych, nadawanych przedsiębiorstwom lub zakładom, które zdobędą pierwsze miejsce we współzawodnictwie;
2) dyplomów i nagród pieniężnych przyznawanych wraz z tymi sztandarami przechodnimi.

§ 10. Zasady i tryb nadawania sztandarów przechodnich ministerstw i zarządów głównych związków zawodowych oraz wysokość nagród związanych z ich nadaniem określą właściwi ministrowie wspólnie z za-

rządami głównymi związków zawodowych, w ramach posiadanych na ten cel funduszów.

§ 11. Sztandar przechodni ministra i zarządu głównego związku zawodowego wręcza minister oraz przewodniczący zarządu głównego związku zawodowego lub z ich upoważnienia podsekretarz stanu i członek prezydium zarządu głównego związku zawodowego.

§ 12. Upoważnia się przewodniczących prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) do ufundowania:

1) sztandarów przechodnich prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw i zarządów głównych związków zawodowych, nadawanych przedsiębiorstwom lub zakładom przemysłu terenowego, przemysłu terenowego materiałów budowlanych i przedsiębiorstwom terenowym budownictwa, które zdobędą pierwsze miejsce we współzawodnictwie;
2) dyplomów i nagród pieniężnych przyznawanych wraz z tymi sztandarami.

§ 13. Zasady i tryb nadawania sztandarów przechodnich prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) i zarządów głównych związków zawodowych oraz wysokość nagród związanych z ich nadawaniem określą właściwi przewodniczący prezydiów wojewódzkich rad narodowych w porozumieniu z właściwymi ministrami, wspólnie z zarządami głównymi związków zawodowych, w ramach posiadanych na ten cel funduszów.

§ 14. Sztandar przechodni przewodniczących prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) i zarządów głównych związków zawodowych wręcza przewodniczący prezydium wojewódzkiej rady narodowej lub z ich upoważnienia członek prezydium wojewódzkiej rady narodowej i członek prezydium zarządu okręgowego związku zawodowego.

§ 15. Dla najlepszych wydziałów, oddziałów i brygad (zespołów) wyróżniających się we współzawodnictwie mogą być nadawane proporce przechodnie i związane z tym nagrody pieniężne.

§ 16. Urząd Rady Ministrów, zainteresowani ministrowie i przewodniczący prezydiów wojewódzkich rad narodowych w porozumieniu z Ministrem Finansów przeznaczą odpowiednie kwoty na pokrycie wydatków związanych z realizacją §§ 1, 8, 11, 12 i 15 uchwały.

§ 17. 1. Traci moc uchwała Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych z dnia 15 października 1955 r. w sprawie ufundowania sztandarów przechodnich Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych oraz sztandarów przechodnich ministerstw i zarządów głównych związków zawodowych (Monitor Polski Nr 102, poz. 1401).

2. Dotychczasowe wzory sztandarów, proporców i dyplomów zachowują moc.

§ 18. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

UCHWAŁA

PREZYDIUM CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH I SEKRETARIATU KOMITETU CENTRALNEGO ZWIĄZKU MŁODZIEŻY SOCJALISTYCZNEJ

z dnia 20 listopada 1959 r.

w sprawie współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej

Na III Zjeździe Partia nakreśliła program dalszego rozwoju socjalistycznego budownictwa. O wykonaniu tego programu zdecydują masy pracujące, zdecyduje przede wszystkim klasa robotnicza. Osiemdziesiąt procent przewidzianego w planie 5-letnim wzrostu produkcji mamy osiągnąć przez wzrost wydajności pracy. Uzależnione jest to w znacznej mierze od uporządkowania gospodarki narodowej, wyrugowania z niej wszystkich nieprawidłowości, które utrudniają sprawne funkcjonowanie naszej ekonomiki. Wysiłki partii odpowiadają dążeniom klasy robotniczej, która występuje przeciw marnotrawstwu i nieuczciwości.

Ogromną rolę w wykonaniu ambitnych zamierzeń gospodarczych odgrywa socjalistyczne współzawodnictwo pracy, oparte na zdrowych podstawach, na gospodarskim rachunku. Współzawodnictwo sprzyja wzrostowi produkcji i wydajności pracy, umacnia dyscyplinę, toruje drogę postępowi technicznemu. Wyzwala ono aktywność samych robotników, ich inicjatywę i ambicję oraz współodpowiedzialność za swój zakład.

Ruch współzawodnictwa pracy, a zwłaszcza ruch młodzieżowych brygad produkcyjnych, których w kraju jest obecnie 6 tysięcy, ma już poważny dorobek. Współzawodnictwo pracy w wielu zakładach przyczynia się do wykonywania planów produkcji, do wzrostu wydajności pracy, do lepszego wykorzystania maszyn i do oszczędności surowca. Ruch współzawodnictwa pracy i brygad młodzieżowych sprzyja wzrostowi kwalifikacji zawodowych, oddziałuje wychowawczo na jego uczestników i załogę. Ruch ten jest stale wzbogacany o nowe treści, nowe formy, wyrastające z konkretnych potrzeb poszczególnych zakładów pracy.

Dotychczasowe doświadczenia stwarzają możliwości rozwoju wyższych form współzawodnictwa.

Biorąc to pod uwagę, w lipcu br. Prezydium CRZZ i Sekretariat KC ZMS poddały pod dyskusję, w której uczestniczyli członkowie brygad produkcyjnych, zakładowy aktyw gospodarczy i społeczny — projekt wytycznych w sprawie współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej. Dyskusja dowiodła, że idea takiego współzawodnictwa spotkała się z poparciem i zrozumieniem robotniczych kolektywów i aktywu zakładowego.

Najlepsze brygady produkcyjne, a zwłaszcza młodzieżowe, przystąpiły już do współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej.

Prezydium CRZZ i Sekretariat KC ZMS uważają, iż podstawą rozwoju współzawodnictwa pracy o tytuł brygady pracy socjalistycznej musi być szeroki rozwój zarówno współzawodnictwa zespołowego, jak i indywidualnego, oraz dalszy rozwój brygad produkcyjnych.

Współzawodnictwo o tytuł brygady pracy socjali-

stycznej jest jedną z form współzawodnictwa o sztandary przechodnie Rady Ministrów i CRZZ oraz ministerstw i zarządów głównych związków zawodowych. Praca nad rozwojem współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej nie powinna osłabić wysiłków związków zawodowych i ZMS, mających na celu rozwinięcie innych form współzawodnictwa. W stosunku do nowo powstających brygad powinna być przestrzegana zasada więzi produkcyjnej odpowiadająca wewnętrznym potrzebom wydziału czy oddziału (np. gniazda obróbcze, montażowe, taśmy produkcyjne itp.). Współzawodnictwo o tytuł brygady pracy socjalistycznej jest wyższą formą współzawodnictwa pracy.

I

Dla kolektywów produkcyjnych, które przystępują do współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej, Prezydium CRZZ i Sekretariat KC ZMS ustalają następujące główne zadania:

1. W walce o większą, lepszą i tańszą produkcję:

— osiąganie wyższych wskaźników produkcyjno-ekonomicznych (wydajność pracy, jakość produkcji, oszczędność materiałów itp.) niż średnie wskaźniki osiągane w zakładzie, wydziale — przy równoczesnym wykonaniu zadań planowych;

— dążenie do uporządkowania norm, a wszędzie tam, gdzie jest to możliwe — pracowanie na podstawie norm technicznie uzasadnionych, przewidzianych dla określonych stanowisk pracy;

— usprawnianie i ulepszanie organizacji pracy, dążenie do wprowadzenia naukowych metod organizacji pracy, postępu technicznego, do zrealizowania pomysłów racjonalizatorskich;

— aktywne uczestniczenie członków brygad pracy socjalistycznej w oddziałowych naradach produkcyjnych swego oddziału, organizowanych przez oddziałowe rady robotnicze i rady oddziałowe związków zawodowych;

— utrzymywanie urządzeń i narzędzi w stałej sprawności technicznej oraz wzorowym porządku i czystości;

— stałe polepszanie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. W dziedzinie zdobywania wiedzy i doskonalenia kwalifikacji:

— stałe podnoszenie wiedzy ogólnej (zdobywanie wykształcenia podstawowego i dalsze dokształcanie w zakresie wiedzy ogólnej);

— stałe podnoszenie i poszerzanie wiedzy zawodowej (zdobywanie zawodu, dokształcanie zawodowe, rozszerzanie umiejętności zawodowych, zdobywanie drugiego zawodu, uzyskiwanie minimum technicznego przygotowania zawodowego na zajmowanym stanowisku — w oparciu o opracowany w zakładzie regulamin, ustalający zakres i poziom tego przygotowania);

— korzystanie w tym celu z kursów i szkół dokształcających, kursów i szkół zawodowych oraz innych form szkolenia i samokształcenia, mających na celu podnoszenie poziomu wiedzy ogólnej i kultury technicznej;

— czytelnictwo wydawnictw zawodowo-technicznych, zapoznawanie się ze zdobyczami techniki, inicjowanie odczytów i spotkań fachowych, wycieczek do pokrewnych zakładów, instytutów naukowych itp.

3. W trosce o właściwą postawę i wszechstronny rozwój członków brygad:

— angażowanie się w życie polityczne i społeczne zakładu i środowiska pracy;

— przykładne współdziałanie w kolektywie, zdyscyplinowanie, sumienne wykonywanie obowiązków, właściwy stosunek do mienia społecznego, koleżeńska wzajemna pomoc w pracy, w rozwiązywaniu kłopotów i trudności życiowych, wzorowe zachowanie się członków brygad w zakładzie i w swoim środowisku;

— w czasie wolnym od pracy organizowanie życia kulturalnego i sportowego, wycieczek, pożytecznej rozrywki dla członków brygad;

— branie aktywnego udziału w zespołach artystycznych i sportowych.

II

1. Współzawodnictwo o tytuł brygady pracy socjalistycznej rozwijać należy opierając się na opracowanym na podstawie niniejszej uchwały regulaminie,

uchwalonym przez konferencję samorządu robotniczego. Regulamin powinien w części omawiającej zadania zawierać wymierne, możliwe porównywalne wskaźniki dotyczące wydajności pracy, dyscypliny, kwalifikacji itp. Powinien on uwzględniać specyficzne warunki pracy danego zakładu, oddziału itp. W regulaminach nie należy wprowadzać punktowego systemu oceny pracy brygady.

Regulamin zatwierdza zarząd okręgowy właściwego związku zawodowego.

W zatwierdzaniu regulaminu uczestniczą przedstawiciele komitetu zakładowego ZMS.

2. Przystąpienie do współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej powinno być oparte na zasadzie pełnej dobrowolności, być wyrazem zgodnej decyzji wszystkich członków brygady oraz wynikać z pełnej świadomości zadań, jakie dany zespół podejmie.

Zgłoszenie do współzawodnictwa powinno być wyraźnie zadeklarowane na zebraniu członków brygady i wyrażone w formie uchwały. W uchwale tej członkowie brygady powinni wyrazić swoje przystąpienie do współzawodnictwa, skonkretyzować własne zadania opierając się na regulaminie konferencji samorządu robotniczego.

3. Tytuł brygady pracy socjalistycznej może być nadany brygadzie, która spełniła warunki określone regulaminem i stosuje się do tych warunków nie krócej niż pół roku. O nadanie tytułu zwraca się KSR z wnioskiem do właściwego zarządu okręgu związku zawodowego.

4. Przyznanie tytułu brygady pracy socjalistycznej uchwalają na wspólnym posiedzeniu prezydium zarządu okręgu właściwego związku zawodowego i sekretariat komitetu wojewódzkiego ZMS — przy współudziale przedstawiciela odpowiedniego zarządu głównego związku zawodowego i KC ZMS.

5. Nadanie tytułu brygady pracy socjalistycznej powinno odbywać się uroczyście, w obecności załogi zakładu pracy lub wydziału, z okazji świąt państwowych i robotniczych oraz w Dzień Górnika, Hutnika itp.

6. Wśród wielu wyróżnień przyznawać można między innymi specjalne odznaki poszczególnym członkom brygady, proporczyki, nadawać poszczególnym brygadom imiona działaczy polskiego i międzynarodowego ruchu rewolucyjnego. Dyplomy i odznaki dla brygad pracy socjalistycznej wydą CRZZ i KC ZMS.

7. Zespoły, które uzyskały tytuł brygady pracy socjalistycznej, mają prawo zachować także dotychczasową nazwę. Członkowie brygady mogą być również wyróżniani indywidualnie.

III

1. Brygada może wykluczyć ze swego grona — w porozumieniu z kierownictwem zakładu lub wydziału — członków brygady, którzy naruszają regulamin i nie wywiązują się z przyjętych na siebie zobowiązań.

2. Wykluczenie poszczególnych członków brygady lub zmniejszenie ich stanu (np. w wyniku przejścia niektórych członków brygady do innej pracy) bądź zastąpienie jednych uczestników brygady innymi — nie powoduje pozbawienia tej brygady uzyskanego tytułu, pod warunkiem, że jej nowi członkowie podpisali regulamin i że poziom zawodowej i społecznej pracy brygady nie obniżył się.

3. Na wniosek konferencji samorządu robotniczego właściwy zarząd okręgu związku zawodowego i KW ZMS w uzgodnieniu z zarządem głównym związku zawodowego i KC ZMS — mogą pozbawić brygadę tytułu, jeśli przestanie ona wypełniać warunki określone regulaminem.

*

* *

Zadaniem samorządu robotniczego, wszystkich instancji związkowych i ZMS — jest rozwinięcie wśród załóg szerokiej propagandy współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej. W tym celu należy wykorzystać wszystkie środki oddziaływania, jak np. narady, gazetki ścienne, radiowęzły, prasę związkową i młodzieżową itd.

Szczególnie ważne jest spowodowanie, aby kierownictwo zakładu udzielało jak najdalej idącej pomocy

zespołom współzawodniczącym o tytuł brygady pracy socjalistycznej. Opieka ta nie może jednak przerodzić się w stwarzanie im sztucznych, cieplarnianych warunków.

Technicy, inżynierowie, majstrowie oraz starsi doświadczeni robotnicy powinni otoczyć opieką współzawodniczące zespoły, udzielać im fachowej pomocy.

Instancje związków zawodowych i ZMS powinny udzielić pomocy brygadom przystępującym do współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej oraz czuwać nad jego prawidłowym rozwojem. Należy szeroko organizować wymianę doświadczeń, propagować przodujące metody pracy i osiągnięcia brygad pracy socjalistycznej.

UCHWAŁA
KOMITETU WYKONAWCZEGO
CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
I ROZSZERZONEGO ZARZĄDU
NACZELNEJ ORGANIZACJI TECHNICZNEJ

z dnia 26 czerwca 1959 r.

w sprawie zasad i kierunków współdziałania między związkami zawodowymi a stowarzyszeniami naukowo-technicznymi zrzeszonymi w NOT

Uchwały III Zjazdu PZPR — wytyczające kierunki rozwoju naszego kraju — jako podstawowe zadanie zakładają wzrost produkcji przemysłowej o 80 procent w ciągu siedmiolecia. Realizacja tego ambitnego, ale i w pełni realnego zadania wymaga szerokiej mobilizacji całego społeczeństwa. W znacznej mierze zamierzenia te powinny być realizowane w drodze stałego postępu technicznego, wprowadzania i opanowywania doskonalszych procesów technologicznych, nowych, bardziej wydajnych rozwiązań konstrukcyjnych, podnoszenia stanu organizacji pracy, polepszania bezpieczeństwa i higieny pracy — osiągnięcia w ten sposób znacznego wzrostu wydajności.

Warunkiem realizacji tych zamierzeń jest zespolenie wysiłków personelu inżynieryjno-technicznego z wysiłkiem robotników i świadome podjęcie realizacji uchwał III Zjazdu PZPR.

Nasza kadra inżynieryjno-techniczna dawała już niejednokrotnie wyraz swej ofiarności i poświęcenia. Swiadczy o tym dyskusja przedzjazdowa. Udział personelu inżynieryjno-technicznego w tej dyskusji przyczynił się w dużej mierze do wypracowania najbardziej odpowiadających naszym możliwościom założeń planu gospodarczego na lata 1959—1965. W celu zabezpieczenia realizacji tych zadań, Centralna Rada Związków Zawodowych, reprezentująca interesy wszystkich pracujących zawodowo, oraz Naczelna Organizacja Techniczna, zrzeszająca ogół stowarzyszeń naukowo-technicznych — postanawiają zacieśnić współpracę m. in. w zakresie upowszechniania i wprowadzania postępu technicznego, kultury technicznej, wykrywania i uruchamiania rezerw produkcyjnych.

Za podstawowe ogniwo tej współpracy uważamy zakład pracy, w którym działają zakładowe organizacje związkowe i koła stowarzyszeń naukowo-technicznych. Platformą współpracy tych podstawowych komórek organizacyjnych powinna być działalność w ramach samorządu robotniczego i współdziałanie zmierzające do zabezpieczenia realizacji nakreślonych dla danego zakładu wskaźników ekonomiczno-technicznych.

W związku z tym uważamy za konieczne, aby koła stowarzyszeń naukowo-technicznych wzięły aktywny udział w działalności samorządu robotniczego, a organizacje związkowe, korzystające z uprawnień wynikających z ustawy o samorządzie robotniczym, były wnioskodawcami wprowadzania do samorządu robotniczego przedstawicieli tych stowarzyszeń.

Szczególnie ważna dla samorządu robotniczego jest pomoc zakładowych stowarzyszeń naukowo-technicznych w zakresie:

1. Przygotowania konferencji samorządu robotniczego i formułowania wniosków na posiedzeniach tych konferencji.

2. Realizacji zamierzeń produkcyjnych wynikających z uchwał KSR — przez opracowywanie nowych rozwiązań technicznych i pomaganie przy ich wprowadzaniu.
3. Udziału w pracach zespołów problemowych (komisji) powoływanych przez samorząd robotniczy.
4. Pomocy w opracowywaniu planów wprowadzania postępu technicznego i czuwania nad ich realizacją.
5. Systematycznej poprawy warunków bhp.
6. Rozwijania ruchu współzawodnictwa pracy, wynalazczości i racjonalizacji, otoczenia opieką klubów techniki i racjonalizacji.
7. Udziału w opracowywaniu i realizacji programu szkolenia zawodowego oraz w komisjach sprawdzających wyniki nauczania.
8. Propagowania i organizowania czytelnictwa wydawnictw fachowych, inicjowania i prowadzenia działalności zmierzającej do podnoszenia kwalifikacji i kultury technicznej załóg.
9. Pomocy w zakresie propagowania osiągnięć ekonomiczno-produkcyjnych zakładu.

Zakładowe organizacje związkowe powinny wspólnie z kołami zakładowymi stowarzyszeń naukowo-technicznych otaczać opieką wychowawczą młodych robotników, techników i inżynierów, w celu wyrobienia u nich właściwego stosunku do pracy.

Współdziałanie instancji związkowych — zarządów głównych i okręgowych z zarządami głównymi i oddziałami branżowych stowarzyszeń naukowo-technicznych — powinno przede wszystkim zmierzać do udzielania organizacjom zakładowym niezbędnej pomocy w zakresie opracowywania planów wprowadzania postępu technicznego w zakładach, organizowania wymiany doświadczeń i narad problemowych, opracowywania ogólnych zasad metodyki szkolenia zawodowego.

W celu zapewnienia systematycznej współpracy niezbędny jest wzajemny udział przedstawicieli związków zawodowych i stowarzyszeń zrzeszonych w NOT — w pracach organów kierowniczych i w stałych komisjach tych instancji. Przy rozwiązywaniu zadań o cha-

rakterze doraźnym należy powoływać wspólne zespoły problemowe.

Wojewódzkie komisje związków zawodowych oraz wojewódzkie komitety porozumiewawcze NOT powinny zacieśnić, wynikające z wspólnych zadań i planów pracy, współdziałanie w zakresie koordynacji i kontroli działalności zarządów okręgowych związków zawodowych i oddziałów stowarzyszeń naukowo-technicznych. W związku z tym zarządy okręgowe związków zawodowych i zarządy oddziałów stowarzyszeń powinny informować WKZZ i WKP NOT o podjętych wspólnie zamierzeniach i sposobach ich realizacji.

Na WKZZ i WKP NOT spoczywa obowiązek otoczenia opieką klubów techniki i racjonalizacji, zwłaszcza opieką w zakresie przenoszenia doświadczeń, organizowania wystaw, pokazów, konkursów itp.

W sprawach dotyczących gospodarki danego województwa lub rejonu — a stanowiących zagadnienia międzybranżowe i międzystowarzyszeniowe — WKZZ i WKP NOT powinny występować z inicjatywą dotyczącą usprawnienia i rozwoju gospodarki terenowej, pomagać organom miejscowej władzy państwowej przy realizacji tych zadań.

Realizacja uchwał III Zjazdu PZPR w dziedzinie wprowadzania postępu technicznego oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wydajności pracy — wymaga również dalszego zacieśnienia współpracy między CRZZ i NOT, wzajemnego udziału przedstawicieli tych instancji w stałych komisjach problemowych, konsultowania się przy rozwiązywaniu problemów gospodarczo-technicznych.

Jest słuszne, aby instancje związkowe w przypadku rozwiązywania problemów dotyczących bytowych i płacowych spraw inżynierów i techników — ustalały swoje stanowisko po przekonsultowaniu tych spraw z odpowiednimi ogniwami NOT.

Komitet Wykonawczy CRZZ i Zarząd NOT zobowiązują instancje związkowe oraz NOT i stowarzyszenia naukowo-techniczne — do opracowywania planów pracy i składania swoim kierownictwom sprawozdań z ich realizacji.

W celu zapewnienia lepszych warunków realizacji uchwał III Zjazdu Partii zobowiązuje się zarządy główne związków zawodowych i zarządy główne stowarzyszeń naukowo-technicznych do organizowania wspólnych kursokonferencji, obejmujących działaczy samorządu robotniczego, organizacji związkowych, stowarzyszeń naukowo-technicznych oraz klubów techniki i racjonalizacji. Podejmując niniejszą uchwałę, Komitet Wykonawczy CRZZ i Zarząd NOT zmierzają do jeszcze ściślejszego zespolenia wysiłku robotników, techników i inżynierów w dziele realizacji generalnej linii partii, wytyczonej przez III Zjazd PZPR.

UCHWAŁA NR 367 RADY MINISTRÓW

z dnia 21 sierpnia 1959 r.

w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych

(M. P. Nr 76, poz. 402)

W celu zapewnienia wykwalifikowanym robotnikom możliwości uzyskiwania tytułów kwalifikacyjnych stwierdzających poziom posiadanych kwalifikacji zawodowych — Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Robotnicy wykonujący zawody, które wymagają kwalifikacji odpowiadających ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej lub wyższych kwalifikacji mogą uzyskiwać tytuły kwalifikacyjne stwierdzające poziom posiadanych kwalifikacji zawodowych.

2. Ustala się następujące tytuły kwalifikacyjne:
1) robotnik wykwalifikowany w określonym zawodzie,
2) mistrz w określonym zawodzie.

3. Tytuły kwalifikacyjne przyznają na podstawie egzaminów państwowe komisje egzaminacyjne.

4. Przyznanie tytułu robotnika wykwalifikowanego stwierdza świadectwo, a tytułu mistrza dyplom. Świadectwa i dyplomy wydają państwowe komisje egzaminacyjne.

§ 2. 1. Uprawnionymi do ubiegania się o tytuł robotnika wykwalifikowanego są osoby, które przepracowały w zawodzie co najmniej okres czasu równy łącznemu okresowi trwania nauki zawodu i wstępnego stażu pracy przewidzianego dla danego zawodu.

2. Uprawnionymi do ubiegania się o tytuł mistrza są osoby, które po spełnieniu warunków przewidzianych dla otrzymania tytułu wykwalifikowanego robotnika w danym zawodzie przepracowały co najmniej 3 lata w zawodzie.

§ 3. 1. Właściwi ministrowie (kierownicy urzędów centralnych) w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych, Ministrem Oświaty i Ministrem Pracy i Opieki Społecznej, określą najdalej w ciągu roku od dnia wejścia w życie uchwały:

1) zawody, w których można przyznawać tytuły kwalifikacyjne przewidziane w § 1 ust. 2,
2) staż pracy i kwalifikacje wymagane do uzyskania tytułu kwalifikacyjnego.

2. Właściwi ministrowie (kierownicy urzędów centralnych) w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych, Ministrem Oświaty i Ministrem Pracy i Opieki Społecznej określą w miarę potrzeby zawody lub stanowiska pracy, których wykonywanie lub zajmowanie uzależnia się od uzyskania właściwego tytułu kwalifikacyjnego.

§ 4. 1. Minister Oświaty w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej oraz z innymi zainteresowanymi ministrami określi najdalej do dnia 31 grudnia 1959 r.:

1) zasady i tryb powoływania oraz skład państwowych komisji egzaminacyjnych, przewidzianych w § 1 ust. 3,
2) zasady i tryb przeprowadzania egzaminów przed tymi komisjami oraz wydawania świadectw i dyplomów stwierdzających przyznanie tytułu kwalifikacyjnego,
3) wysokość opłat pobieranych od egzaminowanych za przeprowadzenie egzaminu,
4) wzory świadectw i dyplomów, o których mowa w § 1 ust. 4.

2. Państwowe komisje egzaminacyjne działają przy organach administracji szkolnej, szkołach lub przy większych zakładach pracy.

§ 5. 1. Tytuł wykwalifikowanego robotnika przysługuje bez egzaminu pracownikom, którzy:

1) ukończyli zasadniczą szkołę zawodową lub równorzędną i wstępny staż pracy oraz złożyli egzamin w zakresie tego stażu albo
2) ukończyli technikum zawodowe lub szkołę równorzędną i wstępny staż pracy na stanowisku robotnika wykwalifikowanego oraz złożyli egzamin w zakresie tego stażu, albo
3) odbyli naukę zawodu w zakładzie pracy i wstępny staż pracy, zakończony złożeniem egzaminów, oraz uzyskali świadectwo stwierdzające ukończenie nauki dokształcającej, odpowiadającej programowo zawodowi, w którym odbywali naukę w zakładzie pracy.

2. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Oświaty, na wniosek zainteresowanych ministrów, może określić inne przypadki poza wymienionymi w ust. 1, w których może być nadany tytuł wykwalifikowanego robotnika bez obowiązku zdawania egzaminu.

§ 6. Tytuł mistrza w określonym zawodzie przysługuje bez egzaminu pracownikom, którzy ukończyli szkołę mistrzów, prowadzoną przez Ministerstwo Oświaty lub inne ministerstwo.

§ 7. Świadectwo lub dyplom stwierdzające przyznanie tytułu kwalifikacyjnego bez egzaminu wydają państwowe komisje egzaminacyjne po sprawdzeniu spełnienia warunków przewidzianych w § 5 lub 6.

§ 8. 1. Uzyskanie w trybie określonym w uchwale tytułu mistrza w zawodzie objętym listą rzemiosł uważa się za dowód posiadania kwalifikacji zawodowych uprawniających do samoistnego wykonywania rzemiosła.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują również osobom, które nabyły w trybie określonym w uchwale tytuł wykwalifikowanego robotnika w zawodzie objętym listą rzemiosł, pod warunkiem przepracowania w tym zawodzie, po uzyskaniu tytu-

łu, takiego okresu czasu, jaki w myśl przepisów obowiązany jest przepracować czeladnik dla uzyskania uprawnień do samoistnego prowadzenia rzemiosła.

3. Zobowiązuje się przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości do wydania w sprawach określonych w ust. 1 i 2 szczegółowych przepisów na podstawie upoważnienia zawartego w prawie przemysłowym.

§ 9. Tytuły „czeladnik" oraz „mistrz" uzyskane po złożeniu egzaminu przed komisją egzaminacyjną powołaną przez izbę rzemieślniczą lub inny uprawniony do tego organ należy w przypadku podjęcia pracy w uspołecznionym zakładzie pracy przez osoby posiadające te tytuły traktować odpowiednio na równi z tytułami kwalifikacyjnymi określonymi w uchwale.

§ 10. Pozostają w mocy:

1) przepisy szczególne regulujące wymagania kwalifikacyjne, tryb ich uzyskiwania i tytuły w poszczególnych zawodach;
2) przepisy dotyczące kwalifikowania robotników w zakładach pracy przy ustalaniu kategorii zaszeregowania osobistego.

§ 11. Wykonanie uchwały porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej, Ministrowi Oświaty oraz innym zainteresowanym ministrom.

§ 12. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ZARZĄDZENIE MINISTRA OŚWIATY

z dnia 18 marca 1960 r.

w sprawie przyznawania tytułu robotnika wykwalifikowanego

(M.P. Nr 43, poz. 209)

Na podstawie § 4 ust. 1 uchwały nr 367 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r. w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych (Monitor Polski Nr 76, poz. 402) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Tytuł robotnika wykwalifikowanego przyznają państwowe komisje egzaminacyjne, zwane dalej

„komisjami", powoływane przez kuratorów okręgów szkolnych przy:
1) większych zakładach pracy,
2) szkołach zawodowych,
3) kuratoriach okręgów szkolnych.

2. Komisje powoływane są dla poszczególnych zawodów lub dla grup zawodów pokrewnych.

§ 2. 1. Kurator okręgu szkolnego powołuje komisję przy większym zakładzie pracy na wniosek tego zakładu, jeżeli do egzaminu na tytuł robotnika wykwalifikowanego zgłoszonych jest co najmniej 15 kandydatów z tego zakładu pracy z jednego zawodu lub z kilku zawodów pokrewnych.

2. Kurator okręgu szkolnego powołuje komisję, o której mowa w ust. 1, przez nadanie działającej w zakładzie pracy komisji kwalifikacyjnej do określenia kwalifikacji i kategorii zaszeregowania osobistego robotników — uprawnień komisji pod warunkiem, że przewodniczący, zastępca przewodniczącego i członkowie posiadają kwalifikacje określone w § 7.

§ 3. 1. Kurator okręgu szkolnego powołuje komisję przy szkole zawodowej dla kandydatów z zakładów pracy, jeżeli przy zakładach tych nie zostały powołane komisje albo jeżeli osoby wchodzące w skład komisji działających przy tych zakładach nie posiadają kwalifikacji w zakresie zawodu, w którym kandydat ubiega się o tytuł robotnika wykwalifikowanego.

2. Szkoła zawodowa, przy której ma być powołana komisja, powinna odpowiadać co do kierunku szkolenia zawodom i specjalnościom kandydatów do egzaminu, jak również powinna mieć odpowiednie warsztaty szkoleniowe oraz kadrę nauczycielską, z której można skompletować skład komisji.

§ 4. 1. Kurator okręgu szkolnego powołuje komisję przy kuratorium okręgu szkolnego, jeżeli brak warunków do zorganizowania komisji przy zakładach pracy lub przy szkołach zawodowych.

2. Komisja, o której mowa w ust. 1, może działać w siedzibie kuratorium lub poza siedzibą kuratorium, może też organizować egzaminacyjne sesje wyjazdowe.

§ 5. Jeżeli przy zakładach pracy i przy szkołach

zawodowych danego okręgu, jak również przy kuratorium okręgu szkolnego nie można zorganizować komisji dla niektórych zawodów lub dla niektórych grup zawodów pokrewnych ze względu na małą liczbę kandydatów, brak odpowiednich warsztatów szkoleniowych lub odpowiednich kandydatów na członków komisji — kuratorium okręgu szkolnego wskazuje kandydatom ubiegającym się o tytuł robotnika wykwalifikowanego te kuratoria okręgów szkolnych, w których zorganizowane są komisje dla danego zawodu.

§ 6. 1. Komisja składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i członków komisji. Skład komisji może być bieżąco uzupełniany lub zmieniany w zależności od potrzeb.

2. Komisja przeprowadza egzaminy w kompletach egzaminacyjnych. Komplet składa się:

1) z przewodniczącego kompletu, którym może być przewodniczący komisji, zastępca przewodniczącego komisji albo wyznaczony przez przewodniczącego członek komisji, jeśli posiada kwalifikacje przewidziane w § 7 ust. 1,
2) z dwóch lub trzech członków komisji — egzaminatorów tak dobranych, aby skład kompletu egzaminacyjnego zapewniał właściwy poziom i przebieg egzaminu.

3. Do składu komisji przy szkołach zawodowych i przy kuratoriach okręgów szkolnych powinni być powoływani zarówno nauczyciele, jak i fachowcy nienauczyciele odpowiadający warunkom określonym w § 7.

4. Do komisji kurator okręgu szkolnego może delegować swego przedstawiciela. Do komisji przy większym zakładzie pracy kurator okręgu szkolnego powinien delegować swego przedstawiciela. Przedstawicielowi kuratora przysługują uprawnienia członka komisji.

5. Do komisji wojewódzka komisja związków zawodowych może delegować ze swego ramienia przedstawiciela odpowiedniego branżowo zarządu okręgu związku zawodowego lub — w braku takiego zarządu na danym terenie — przedstawiciela rady zakładowej zakładu pracy odpowiadającego branżowo danej komisji.

Delegatowi wojewódzkiej komisji związków zawodowych przysługują uprawnienia członka komisji.

6. W komisji dla zawodów wymagających kwalifikacji artystycznych co najmniej jedna osoba spośród wchodzących w skład komisji powinna posiadać kwalifikacje plastyczne w zakresie danego zawodu.

§ 7. 1. Przewodniczącym komisji i jego zastępcą powinna być osoba posiadająca:

1) wyższe wykształcenie techniczne i co najmniej 3-letnią praktykę zawodową lub
2) średnie wykształcenie techniczne i co najmniej 5-letnią praktykę zawodową albo
3) dyplom mistrzowski i co najmniej 10-letnią praktykę zawodową.

2. Członkami komisji powinny być osoby posiadające wyższe lub średnie wykształcenie techniczne albo dyplom mistrzowski i co najmniej 3-letnią praktykę zawodową.

3. Wykształcenie techniczne, dyplomy mistrzowskie oraz praktyka zawodowa przewodniczącego, jego zastępcy i członków komisji powinny odpowiadać co do kierunku i specjalności zawodowej zawodom osób egzaminowanych.

4. Jeżeli w danym zawodzie brak osób z odpowiednim wykształceniem technicznym lub mistrzów z dyplomami mistrzowskimi, kurator okręgu szkolnego może powołać do składu komisji osoby ze zbliżonymi co do kierunku i specjalności wykształceniem, dyplomem mistrzowskim oraz praktyką zawodową.

§ 8. 1. Przewodniczącym i członkiem kompletu egzaminacyjnego nie może być małżonek kandydata do egzaminu, jego krewny lub powinowaty w linii prostej bez ograniczenia, a w linii bocznej aż do stopnia między dziećmi rodzeństwa, jak również osoba związana z kandydatem z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Poza tym i w innych uzasadnionych przypadkach może nastąpić wyłączenie przewodniczącego lub członka z kompletu egzaminacyjnego.

2. Decyzję w sprawie wyłączenia przewodniczącego z kompletu egzaminacyjnego podejmuje kurator okrę-

gu szkolnego, a w sprawie wyłączenia pozostałych członków — przewodniczący komisji.

§ 9. Członkowie komisji są obowiązani do przestrzegania tajności przebiegu prac komisji.

§ 10. 1. Podanie o dopuszczenie do egzaminu w celu uzyskania tytułu wykwalifikowanego robotnika w określonym zawodzie wnosi się do kuratorium okręgu szkolnego właściwego ze względu na miejsce pracy kandydata, a jeśli nie jest on zatrudniony — ze względu na miejsce jego zamieszkania.

2. Do podania należy dołączyć:

1) własnoręcznie napisany życiorys,
2) świadectwo urodzenia,
3) zaświadczenie o miejscu zamieszkania,
4) 2 poświadczone fotografie,
5) zaświadczenie stwierdzające przepracowanie w zawodzie okresu równego łącznemu okresowi trwania nauki zawodu w zakładzie pracy i wstępnego stażu pracy przewidzianego dla danego zawodu,
6) posiadane świadectwa szkolne,
7) dowód uiszczenia opłaty egzaminacyjnej.

3. Jeżeli komisja egzaminacyjna ma być zorganizowana w ośrodku szkoleniowym, w którym przebywają kandydaci do egzaminu zamieszkali w innych miejscowościach, podania o dopuszczenie do egzaminu mogą być składane do kuratorium okręgu szkolnego właściwego ze względu na położenie ośrodka.

§ 11. 1. O dopuszczeniu do egzaminu decyduje kurator okręgu szkolnego opierając się na przedstawionych dokumentach oraz stosownie do wymagań kwalifikacyjnych ustalonych przez właściwego ministra.

2. Podania kandydatów dopuszczonych do egzaminu kurator przesyła do przewodniczącego odpowiedniej komisji egzaminacyjnej w celu przeprowadzenia egzaminu.

3. W razie niedopuszczenia do egzaminu, kandydatowi zwraca się złożone dokumenty oraz opłatę egzaminacyjną.

§ 12. Opłata za egzamin wynosi 200 zł. Kurator okręgu szkolnego może z uzasadnionych powodów

zwolnić kandydata na jego wniosek od opłaty za egzamin całkowicie lub częściowo.

§ 13. Termin, miejsce przeprowadzenia egzaminów oraz skład kompletu egzaminacyjnego spośród członków komisji powołanych przez kuratora okręgu szkolnego wyznacza przewodniczący komisji.

§ 14. O terminie i miejscu egzaminu przewodniczący komisji zawiadamia kandydatów do egzaminu, członków komisji, kuratora okręgu szkolnego oraz wojewódzką komisję związków zawodowych co najmniej na 14 dni przed egzaminem.

§ 15. Egzamin mający na celu przyznanie tytułu robotnika wykwalifikowanego w określonym zawodzie składa się z dwóch części: egzaminu praktycznego i egzaminu teoretycznego.

§ 16. 1. Egzamin praktyczny polega na samodzielnym wykonaniu zadania lub przedmiotu wyznaczonego przez komisję w terminie przez nią określonym. Zadanie to lub przedmiot powinny być tak dobrane, aby na podstawie wykonanej pracy można było stwierdzić, czy kandydat potrafi samodzielnie wykonywać prace wymagane od robotnika wykwalifikowanego oraz czy posiada dostateczną znajomość metod pracy, rysunku, obliczeń, organizacji stanowiska pracy, umiejętność posługiwania się maszynami i narzędziami — zgodnie z wymaganiami kwalifikacyjnymi ustalonymi dla danego zawodu przez właściwego ministra. Egzamin praktyczny nie może trwać dłużej niż 16 godzin w ciągu dwóch kolejnych dni.

2. Nadzór nad wykonaniem pracy sprawuje członek (członkowie) komisji wyznaczony przez przewodniczącego. Po wykonaniu przez egzaminowanego pracy członek (członkowie) komisji sprawujący nadzór nad jej wykonaniem odnotowuje w karcie egzaminacyjnej czas, w jakim praca została wykonana, oraz stopień samodzielności zdającego. Oceny egzaminu praktycznego dokonuje komisja. Jeżeli wykonana praca nie pozwala na stwierdzenie dostatecznych umiejętności praktycznych zdającego, komisja może zarządzić wykonanie dodatkowej pracy próbnej w obecności komisji.

Czas wykonania tej pracy nie może być dłuższy niż 2 godziny.

3. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu teoretycznego jest co najmniej dostateczna ocena z egzaminu praktycznego.

§ 17. Egzamin teoretyczny składa się z egzaminu pisemnego i ustnego. Obejmuje on sprawdzenie wiadomości z technologii zawodu, maszynoznawstwa, materiałoznawstwa, rysunku zawodowego, organizacji zakładu pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy — zgodnie z wymaganiami ustalonymi dla danego zawodu przez właściwego ministra — oraz z nauki o Polsce i świecie współczesnym i podstawowych przepisów prawa pracy w zakresie programu ustalonego przez Ministerstwo Oświaty. Osoby zatrudnione w zakładach spółdzielczych powinny ponadto wykazać się znajomością podstawowych zasad spółdzielczości.

§ 18. Egzamin pisemny nie powinien trwać dłużej niż dwie godziny. Egzamin ustny kandydata nie powinien trwać dłużej niż 2 godziny, przy czym w trakcie egzaminu należy co pół godziny wprowadzać krótkie przerwy.

§ 19. Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół.

§ 20. Warunkiem złożenia egzaminu z wynikiem pomyślnym jest uzyskanie przez zdającego oceny co najmniej dostatecznej z każdej części egzaminu (§ 15). O wyniku egzaminu decyduje komisja większością głosów przy obecności co najmniej przewodniczącego i 2 członków kompletu egzaminacyjnego. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Wynik egzaminu ogłasza kandydatowi przewodniczący komisji.

§ 21. Przyznanie tytułu robotnika wykwalifikowanego w określonym zawodzie stwierdza świadectwo wystawione według wzoru stanowiącego załącznik do zarządzenia.

§ 22. W razie niepomyślnego wyniku egzaminu przewodniczący komisji podaje kandydatowi termin, po którego upływie może się on poddać ponownemu egzaminowi. Termin ten nie może być krótszy niż 3 miesiące. Przy ponownym składaniu egzaminu komisja

może zaliczyć kandydatowi poprzedni egzamin praktyczny, jeżeli złożył go z wynikiem co najmniej dobrym.

§ 23. Wykonane na egzaminie przedmioty mogą przejść za zwrotem kosztów na własność egzaminowanego lub też stają się własnością szkoły albo zakładu pracy, w którym przeprowadzono egzamin praktyczny, jeżeli były wykonane z surowców przydzielonych przez szkołę lub zakład pracy.

§ 24. 1. Osoby, które w myśl § 5 ust. 1 uchwały nr 367 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r. w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych (Monitor Polski Nr 76, poz. 402) mają prawo otrzymać tytuł robotnika wykwalifikowanego bez składania egzaminu, składają podania o przyznanie tego tytułu do kuratorium okręgu szkolnego właściwego ze względu na miejsce pracy, a jeśli nie są zatrudnione — ze względu na miejsce swego zamieszkania.

2. Do podania należy dołączyć następujące dokumenty:

1) w stosunku do osób, które ukończyły szkołę zawodową:
   a) świadectwo urodzenia,
   b) własnoręcznie napisany życiorys,
   c) świadectwo ukończenia szkoły zawodowej,
   d) zaświadczenia odbycia stażu pracy na stanowisku robotnika i złożenia egzaminu w zakresie tego stażu,
   e) 2 poświadczone fotografie,
   f) dowód uiszczenia opłaty w wysokości 30 zł;
2) w stosunku do osób, które odbyły naukę zawodu w zakładach pracy:
   a) świadectwo urodzenia,
   b) włosnoręcznie napisany życiorys,
   c) zaświadczenia odbycia nauki zawodu w zakładzie pracy i złożenia egzaminu w zakresie tej nauki,
   d) świadectwo ukończenia nauki dokształcającej,
   e) zaświadczenia odbycia stażu pracy i złożenia egzaminu w zakresie tego stażu,
   f) 2 poświadczone fotografie,

g) dowód uiszczenia opłaty w wysokości 30 zł.

3. Kurator okręgu szkolnego wyznacza komisję, która ma wydać zainteresowanemu świadectwo przyznające tytuł robotnika wykwalifikowanego w określonym zawodzie. Wyznaczona komisja egzaminacyjna wydaje świadectwo po sprawdzeniu spełnienia przez kandydata warunków określonych w § 5 ust. 1 uchwały nr 367 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych.

§ 25. Z przebiegu posiedzenia komisji egzaminacyjnej sporządza się protokół.

§ 26. Świadectwo przyznające tytuł robotnika wykwalifikowanego w określonym zawodzie podpisują przewodniczący i członkowie komisji egzaminacyjnej oraz delegat kuratora okręgu szkolnego, jeżeli był do komisji delegowany. Świadectwo zaopatruje się w pieczęć kuratorium okręgu szkolnego.

§ 27. 1. Przewodniczącemu, zastępcy przewodniczącego i członkom komisji oraz kandydatom ubiegającym się o tytuł robotnika wykwalifikowanego przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu przeciwko uchwałom komisji. Sprzeciw powinien być zgłoszony do kuratora okręgu szkolnego w ciągu 7 dni od powzięcia uchwały i załatwiony przez niego w ciągu dalszych 30 dni.

2. Świadectwo przyznające tytuł robotnika wykwalifikowanego nie może być wydane przed rozstrzygnięciem sprzeciwu przez kuratora okręgu szkolnego (ust. 1).

§ 28. Niezależnie od przypadków przewidzianych w § 27 ust. 1 kurator okręgu szkolnego może w trybie nadzoru z uzasadnionych przyczyn uchylić uchwałę komisji i zarządzić ponowne rozpatrzenie sprawy w tym samym lub zmienionym składzie komisji.

§ 29. W ciągu 7 dni po zakończeniu wszystkich czynności sesji egzaminacyjnej przewodniczący komisji przesyła kuratorium okręgu szkolnego sprawozdanie z działalności komisji oraz wszystkie akta komisji.

§ 30. Kuratorium okręgu szkolnego obowiązane jest prowadzić rejestr wydanych świadectw robotnika wy-

kwalifikowanego w określonym zawodzie oraz przechować akta komisji egzaminacyjnych.

§ 31. Wydatki związane z działalnością komisji pokrywane są z budżetu Państwa.

§ 32. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ZARZĄDZENIE MINISTRA OŚWIATY

z dnia 18 marca 1960 r.

w sprawie przyznawania tytułu mistrza

(M.P. Nr 43, poz. 210)

Na podstawie § 4 ust. 1 uchwały nr 367 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r. w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych (Monitor Polski Nr 76, poz. 402) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Tytuł mistrza przyznają państwowe komisje egzaminacyjne zwane dalej „komisjami", powoływane przez kuratorów okręgów szkolnych przy:

1) większych zakładach pracy,
2) szkołach zawodowych,
3) kuratoriach okręgów szkolnych.

2. Komisje powoływane są dla poszczególnych zawodów lub dla grup zawodów pokrewnych.

§ 2. 1. Kurator okręgu szkolnego powołuje komisję przy większym zakładzie pracy na wniosek tego zakładu, jeżeli do egzaminu na tytuł mistrza zgłoszonych jest co najmniej 10 kandydatów z tego zakładu pracy z jednego zawodu lub z kilku zawodów pokrewnych.

2. Kurator okręgu szkolnego powołuje komisję, o której mowa w ust. 1, przez nadanie działającej w zakładzie pracy komisji kwalifikacyjnej do określania kwalifikacji i kategorii zaszeregowania osobistego robotników uprawnień komisji pod warunkiem, że przewodniczący, zastępca przewodniczącego i członkowie posiadają kwalifikacje określone w § 7.

§ 3. 1. Kurator okręgu szkolnego powołuje komisję przy szkole zawodowej dla kandydatów z zakładów pracy, jeżeli przy zakładach tych nie zostały powołane

komisje albo jeżeli osoby wchodzące w skład komisji działających przy tych zakładach nie posiadają kwalifikacji w zakresie zawodu, w którym kandydat ubiega się o tytuł mistrza.

2. Szkoła zawodowa, przy której ma być powołana komisja, powinna odpowiadać co do kierunku szkolenia zawodom i specjalnościom kandydatów do egzaminu, jak również powinna mieć odpowiednie warsztaty szkoleniowe oraz kadrę nauczycielską, z której można skompletować skład komisji.

§ 4. 1. Kurator okręgu szkolnego powołuje komisję przy kuratorium okręgu szkolnego, jeżeli brak warunków do zorganizowania komisji przy zakładach pracy lub przy szkołach zawodowych.

2. Komisja, o której mowa w ust. 1, może działać w siedzibie kuratorium lub poza siedzibą kuratorium, może też organizować egzaminacyjne sesje wyjazdowe.

§ 5. Jeżeli przy zakładach pracy i przy szkołach zawodowych danego okręgu, jak również przy kuratorium okręgu szkolnego nie można zorganizować komisji dla niektórych zawodów lub dla niektórych grup zawodów pokrewnych ze względu na małą liczbę kandydatów, brak odpowiednich warsztatów szkoleniowych lub odpowiednich kandydatów na członków komisji, kuratorium okręgu szkolnego wskazuje kandydatom ubiegającym się o tytuł mistrza te kuratoria okręgów szkolnych, w których zorganizowane są komisje dla danego zawodu.

§ 6. 1. Komisja składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i członków komisji. Skład komisji może być bieżąco uzupełniany lub zmieniany w zależności od potrzeb.

2. Komisja przeprowadza egzaminy w kompletach egzaminacyjnych. Komplet składa się:

1) z przewodniczącego kompletu, którym może być przewodniczący komisji, zastępca przewodniczącego komisji albo wyznaczony przez przewodniczącego członek komisji, jeśli posiada kwalifikacje przewidziane w § 7 ust. 1,

2) dwóch lub trzech członków komisji tak dobranych, aby skład kompletu egzaminacyjnego zapewniał właściwy poziom i przebieg egzaminu.

3. Do składu komisji przy szkołach zawodowych i przy kuratoriach okręgów szkolnych powinni być powoływani zarówno nauczyciele, jak i fachowcy nienauczyciele odpowiadający warunkom określonym w § 7.

4. Do komisji kurator okręgu szkolnego może delegować swego przedstawiciela. Do komisji przy większym zakładzie pracy kurator okręgu szkolnego powinien delegować swego przedstawiciela. Przedstawicielowi kuratora przysługują uprawnienia członka komisji.

5. Do komisji wojewódzka komisja związków zawodowych może delegować ze swego ramienia przedstawiciela odpowiedniego branżowo zarządu okręgu związku zawodowego lub — w braku takiego zarządu na danym terenie — przedstawiciela rady zakładowej zakładu odpowiadającego branżowo danej komisji. Delegatowi wojewódzkiej komisji związków zawodowych przysługują uprawnienia członka komisji.

6. W komisji dla zawodów wymagających kwalifikacji artystycznych co najmniej jedna osoba spośród wchodzących w skład komisji powinna posiadać kwalifikacje plastyczne w zakresie danego zawodu.

§ 7. 1. Przewodniczącym komisji, zastępcą przewodniczącego oraz członkami komisji powinny być osoby posiadające wyższe lub średnie wykształcenie techniczne albo dyplom mistrzowski i co najmniej 10-letnią praktykę zawodową.

2. Wykształcenie techniczne, dyplomy mistrzowskie oraz praktyka zawodowa przewodniczącego, jego zastępcy i członków komisji powinny odpowiadać co do kierunku i specjalności zawodowej zawodom osób egzaminowanych.

3. Jeżeli w danym zawodzie brak osób z odpowiednim wykształceniem technicznym lub mistrzów z dyplomami mistrzowskimi, kurator okręgu szkolnego może powołać do składu komisji osoby ze zbliżonymi co

do kierunku, specjalności wykształceniem, dyplomem mistrzowskim oraz praktyką zawodową.

§ 8. 1. Przewodniczącym i członkiem kompletu egzaminacyjnego nie może być małżonek kandydata do egzaminu, jego krewny lub powinowaty w linii prostej bez ograniczenia, a w linii bocznej aż do stopnia między dziećmi rodzeństwa, jak również osoba związana z kandydatem z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Poza tym i w innych uzasadnionych przypadkach może nastąpić wyłączenie przewodniczącego lub członka z kompletu egzaminacyjnego.

2. Decyzję w sprawie wyłączenia przewodniczącego z kompletu egzaminacyjnego podejmuje kurator okręgu szkolnego, a w sprawie wyłączenia członków — przewodniczący komisji.

§ 9. Członkowie komisji są zobowiązani do przestrzegania tajności przebiegu prac komisji.

§ 10. 1. Podanie o dopuszczenie do egzaminu w celu uzyskania tytułu mistrza w określonym zawodzie wnosi się do kuratorium okręgu szkolnego właściwego ze względu na miejsce pracy kandydata, a jeśli nie jest on zatrudniony — ze względu na miejsce jego zamieszkania.

2. Do podania należy dołączyć:

1) własnoręcznie napisany życiorys,
2) świadectwo urodzenia,
3) zaświadczenie o miejscu zamieszkania,
4) 2 poświadczone fotografie,
5) a) świadectwo robotnika wykwalifikowanego określonego zawodu lub świadectwo czeladnicze określonego zawodu oraz zaświadczenie o przepracowaniu w danym zawodzie co najmniej 3 lat po uzyskaniu tytułu robotnika wykwalifikowanego lub świadectwa czeladniczego albo
   b) zaświadczenie stwierdzające przepracowanie w danym zawodzie okresu równego łącznemu okresowi trwania nauki zawodu i wstępnego stażu pracy przewidzianego dla danego zawodu, a ponadto dalszej, co najmniej 3-letniej pracy w danym zawodzie,
6) posiadane świadectwa szkolne,

7) dowód uiszczenia opłaty egzaminacyjnej.

3. Jeżeli komisja egzaminacyjna ma być zorganizowana w ośrodku szkoleniowym, w którym przebywają kandydaci do egzaminu zamieszkali w innych miejscowościach, podania o dopuszczenie do egzaminu mogą być składane do kuratorium okręgu szkolnego właściwego ze względu na położenie ośrodka.

§ **11.** 1. O dopuszczeniu do egzaminu decyduje kurator okręgu szkolnego opierając się na przedstawionych dokumentach oraz stosownie do wymagań kwalifikacyjnych ustalonych przez właściwego ministra.

2. Podania kandydatów dopuszczonych do egzaminu kurator przesyła do przewodniczącego odpowiedniej komisji egzaminacyjnej w celu przeprowadzenia egzaminu.

3. W razie niedopuszczenia do egzaminu kandydatowi zwraca się złożone dokumenty oraz opłatę egzaminacyjną.

§ **12.** Opłata za egzamin wynosi zł 300. Kurator okręgu szkolnego może z uzasadnionych powodów zwolnić kandydata na jego wniosek od opłaty za egzamin całkowicie lub częściowo.

§ **13.** Termin, miejsce przeprowadzenia egzaminów oraz skład kompletu egzaminacyjnego spośród członków komisji powołanych przez kuratora okręgu szkolnego wyznacza przewodniczący komisji.

§ **14.** O terminie i miejscu egzaminu przewodniczący komisji powinien zawiadomić kandydatów do egzaminu, członków komisji, kuratora okręgu szkolnego oraz wojewódzką komisję związków zawodowych co najmniej na 14 dni przed egzaminem.

§ **15.** Egzamin mający na celu przyznanie tytułu mistrza w określonym zawodzie składa się z dwóch części: egzaminu praktycznego i egzaminu teoretycznego.

§ **16.** 1. Egzamin praktyczny polega na samodzielnym zaprojektowaniu i wykonaniu określonego zadania lub przedmiotu wyznaczonego przez komisję. Zadanie to lub przedmiot powinny być tak dobrane, aby na podstawie wykonanej pracy można było stwierdzić, czy kandydat potrafi samodzielnie projektować, wykonywać i organizować trudne prace wchodzące w zakres

danego zawodu oraz czy posiada dostateczną znajomość metod pracy, rysunków, obliczeń technicznych i kalkulacji kosztów, organizacji stanowisk pracy oraz umiejętność stosowania właściwych surowców, doboru i posługiwania się w sposób racjonalny maszynami, narzędziami i urządzeniami stosowanymi w danym zawodzie, organizowania zespołów roboczych i kierowania nimi — zgodnie z wymaganiami kwalifikacyjnymi ustalonymi dla mistrzów w danym zawodzie przez właściwych ministrów. Egzamin praktyczny nie może trwać dłużej niż 24 godziny w ciągu trzech kolejnych dni.

2. Nadzór nad wykonaniem pracy sprawuje członek (członkowie) komisji wyznaczony przez przewodniczącego. Po wykonaniu przez egzaminowanego pracy członek (członkowie) komisji sprawujący nadzór nad jej wykonaniem odnotowuje w karcie egzaminacyjnej czas, w jakim praca została wykonana, oraz stopień samodzielności zdającego. Oceny egzaminu praktycznego dokonuje komisja. Jeżeli wykonana praca nie pozwala na stwierdzenie dostatecznych umiejętności zdającego, komisja może zarządzić wykonanie dodatkowej pracy próbnej w obecności komisji. Czas wykonania tej pracy nie może być dłuższy niż 3 godziny.

3. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu teoretycznego jest co najmniej dostateczna ocena z egzaminu praktycznego.

§ 17. Egzamin teoretyczny składa się z egzaminu pisemnego i ustnego. W toku egzaminu teoretycznego kandydat powinien wykazać, że posiada zgodnie z wymaganiami kwalifikacyjnymi ustalonymi dla danego zawodu przez właściwych ministrów:

1) znajomość maszyn, narzędzi i urządzeń używanych w zawodzie,
2) znajomość materiałów i umiejętność doboru ich do określonych wyrobów,
3) znajomość procesów technologicznych i umiejętność projektowania ich łącznie z koniecznym oprzyrządowaniem,
4) znajomość czytania i wykonywania rysunków warsztatowych,

5) umiejętność organizowania oddziału lub odcinka produkcyjnego, miejsca pracy oraz znajomość dokumentacji warsztatowej,
6) znajomość przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych, umiejętność udzielania pomocy w nagłych wypadkach,
7) umiejętność przeprowadzania kalkulacji typowych prac wykonywanych w zawodzie oraz znajomość podstawowych zasad organizacji i ekonomiki przedsiębiorstwa.

Ponadto egzaminowany powinien posiadać znajomość podstaw psychologii, zasad dydaktyki, podstawowych przepisów prawa pracy i zagadnień z nauki o Polsce i świecie współczesnym — w zakresie ustalonym przez Ministerstwo Oświaty. Osoby zatrudnione w zakładach spółdzielczych powinny ponadto wykazać się posiadaniem podstawowych wiadomości o spółdzielczości oraz znajomością statutu i organizacji przedsiębiorstwa, w którym pracują.

§ 18. Egzamin pisemny nie powinien trwać dłużej niż 3 godziny. Egzamin ustny kandydata nie powinien trwać dłużej niż 3 godziny, przy czym w trakcie egzaminu należy co pół godziny wprowadzać krótkie przerwy.

§ 19. Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół.

§ 20. Warunkiem złożenia egzaminu z wynikiem pomyślnym jest uzyskanie przez zdającego oceny co najmniej dostatecznej z każdej części egzaminu (§ 15). O wyniku egzaminu decyduje komisja większością głosów przy obecności co najmniej przewodniczącego i 2 członków kompletu egzaminacyjnego. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Wynik egzaminu ogłasza kandydatowi przewodniczący komisji.

§ 21. Przyznanie tytułu mistrza w określonym zawodzie stwierdza dyplom wystawiony według wzoru stanowiącego załącznik do zarządzenia.

§ 22. W razie niepomyślnego wyniku egzaminu przewodniczący komisji podaje kandydatowi termin, po którego upływie może się on poddać ponownemu egzaminowi. Termin ten nie może być krótszy niż 3 miesiące. Przy ponownym składaniu egzaminu komisja

może zaliczyć kandydatowi poprzedni egzamin praktyczny, jeżeli złożył go z wynikiem co najmniej dobrym.

§ 23. Wykonane na egzaminie przedmioty mogą przejść za zwrotem kosztów na własność egzaminowanego lub też stają się własnością szkoły albo zakładu pracy, w którym przeprowadzono egzamin praktyczny, jeżeli były wykonane z surowców przydzielonych przez szkołę lub zakład pracy.

§ 24. 1. Osoby, które w myśl § 6 uchwały nr 367 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r. w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych (Monitor Polski Nr 76, poz. 402) mają prawo otrzymać tytuł mistrza określonego zawodu bez składania egzaminu, wnoszą podania o przyznanie tego tytułu do kuratorium okręgu szkolnego właściwego ze względu na miejsce pracy, a jeśli nie są zatrudnione — ze względu na miejsce swego zamieszkania.

2. Do podania powinny być dołączone:
1) świadectwo urodzenia,
2) własnoręcznie napisany życiorys,
3) świadectwo ukończenia szkoły mistrzów,
4) 2 poświadczone fotografie,
5) dowód uiszczenia opłaty w wysokości 30 zł.

3. Kurator okręgu szkolnego wyznacza komisję, która ma wydać zainteresowanemu dyplom przyznający tytuł mistrza w określonym zawodzie. Wyznaczona komisja egzaminacyjna wydaje dyplom po sprawdzeniu spełnienia przez kandydata warunków określonych w § 6 uchwały nr 367 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r. w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych.

§ 25. Z przebiegu posiedzenia komisji sporządza się protokół.

§ 26. Dyplom przyznający tytuł mistrza w określonym zawodzie podpisują przewodniczący i członkowie komisji egzaminacyjnej oraz delegat kuratora okręgu szkolnego, jeżeli był do komisji delegowany. Dyplom zaopatruje się w pieczęć kuratorium okręgu szkolnego.

§ 27. 1. Przewodniczącemu, zastępcy przewodniczącego i członkom komisji oraz kandydatom ubiegającym

się o tytuł mistrza przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu przeciwko uchwałom komisji. Sprzeciw powinien być zgłoszony do kuratora okręgu szkolnego w ciągu 7 dni od powzięcia uchwały i załatwiony przez niego w ciągu dalszych 30 dni.

2. Dyplom przyznający tytuł mistrza nie może być wydany przed rozstrzygnięciem sprzeciwu przez kuratora okręgu szkolnego (ust. 1).

§ 28. Niezależnie od przypadków przewidzianych w § 27 ust. 1 kurator okręgu szkolnego może w trybie nadzoru z uzasadnionych przyczyn uchylić uchwałę komisji i zarządzić ponowne rozpatrzenie sprawy w tym samym lub zmienionym składzie komisji.

§ 29. W ciągu 7 dni po zakończeniu wszystkich czynności sesji egzaminacyjnej przewodniczący komisji przesyła kuratorium okręgu szkolnego sprawozdanie z działalności komisji oraz wszystkie akta komisji.

§ 30. Kuratorium okręgu szkolnego obowiązane jest prowadzić rejestr wydanych świadectw mistrza w określonym zawodzie oraz przechowywać akta komisji egzaminacyjnej.

§ 31. Wydatki związane z działalnością komisji pokrywane są z budżetu Państwa.

§ 32. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

BIBLIOTEKA

Załącznik do zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 18 marca 1960 r. (poz. 209).

Fotografia 37 × 52 mm
bez nakrycia głowy
na jasnym tle

ŚWIADECTWO

Ob. . . . . urodzon . . . .
dnia . . . . . w . . . . . .
powiat . . . . . decyzją Państwowej Komisji Egzaminacyjnej powołanej przez Kuratora Okręgu Szkolnego . . . . . w . . . . . pismem z dnia . . . . .
nr . . . . otrzymał na podstawie § . . . . uchwały nr 367 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r. w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych (Monitor Polski Nr 76, poz. 402)

tytuł robotnika wykwalifikowanego

w zawodzie . . . . . .

. . . . . dnia . . . . . 19 . . . . r.
(miejscowość)

Nr rejestru . . . . . .

Członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej	Przewodniczący Państwowej Komisji Egzaminacyjnej
. . . . .	. . . . .
. . . . .	
. . . . .	

Pieczęć
kuratorium okręgu szkolnego

Załącznik do zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 18 marca 1960 r. (poz. 210).

Fotografia 37 × 52 mm
bez nakrycia głowy
na jasnym tle

DYPLOM

Ob. . . . . urodzon . . . .
dnia . . . . . w . . . . . .
powiat . . . . . decyzją Państwowej Komisji Egzaminacyjnej powołanej przez Kuratora Okręgu Szkolnego . . . . . w . . . . . pismem z dnia . . . . .
nr . . . . otrzymał na podstawie § . . . . uchwały nr 367 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r. w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych (Monitor Polski Nr 76, poz. 402)

tytuł mistrza
w zawodzie . . . . . .

. . . . . dnia . . . . . 19 . . . r.
(miejscowość)

Nr rejestru . . . . . .

Członkowie
Państwowej Komisji
Egzaminacyjnej

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Przewodniczący
Państwowej Komisji
Egzaminacyjnej

. . . . . .

Pieczęć
kuratorium okręgu szkolnego

SPIS TREŚCI

Str.

Wstęp 3

Ustawa z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym 17

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1959 r. w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym na przedsiębiorstwa PKS 27

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 1960 r. w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy o samorządzie robotniczym na niektóre przedsiębiorstwa portów morskich, komunalne przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji oraz komunikacyjne, a także przedsiębiorstwa mechanizacji rolnictwa 28

Wytyczne Komitetu Wykonawczego CRZZ z dnia 9 stycznia 1959 r. w sprawie regulaminu organów samorządu robotniczego 29

Instrukcja Komitetu Wykonawczego CRZZ z dnia 9 stycznia 1959 r. w sprawie przeprowadzenia wyborów do rad robotniczych (wyciąg) 38

Wytyczne Komitetu Wykonawczego CRZZ w sprawie przeprowadzenia kampanii sprawozdawczo-wyborczej do zakładowych ogniw związkowych i rad robotniczych w latach 1960—1961 (wyciąg) 40

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lutego 1960 r. w sprawie komisji rozjemczych do rozpatrywania sporów między konferencjami samorządu robotniczego a jednostkami nadrzędnymi nad przedsiębiorstwami państwowymi 46

Regulamin postępowania przed komisjami rozjemczymi . 52

Instrukcja Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych z dnia 25 lipca 1960 r. w sprawie udziału związków zawodowych w pracach związanych z opracowaniem projektów planów i budżetów 55

Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 5 lutego 1960 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych 58

Ustawa o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych 59

Uchwała VIII Plenum CRZZ z dnia 9 lutego 1960 r. w sprawie podziału funduszu zakładowego 63

Ustawa z dnia 28 grudnia 1957 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych . . . 67

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1958 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz jednostek państwowych 72

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 marca 1959 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz jednostek państwowych 83

Uchwała Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych z dnia 5 marca 1959 r. w sprawie nadawania sztandarów przechodnich Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych oraz sztandarów przechodnich ministerstw i zarządów głównych związków zawodowych załogom, które uzyskały najlepsze wyniki we współzawodnictwie pracy 85

Uchwała Prezydium Centralnej Rady Związków Zawodowych i Sekretariatu Komitetu Centralnego Związku Młodzieży Socjalistycznej z dnia 20 listopada 1959 r. w sprawie współzawodnictwa o tytuł brygady pracy socjalistycznej 89

Uchwała Komitetu Wykonawczego Centralnej Rady Związków Zawodowych i rozszerzonego zarządu Naczelnej Organizacji Technicznej z dnia 26 czerwca 1959 r. w sprawie zasad i kierunków współdziałania między związkami zawodowymi a stowarzyszeniami naukowo-technicznymi, zrzeszonymi w NOT . . . 95

Uchwała nr 367 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r. w sprawie przyznawania robotnikom tytułów kwalifikacyjnych 99

Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 18 marca 1960 r. w sprawie przyznawania tytułu robotnika wykwalifikowanego 102

Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 18 marca 1960 r. w sprawie przyznawania tytułu mistrza 111

23462 KPiP
1123462